

CONSILIUL LEGISLATIV

AVIZ

referitor la proiectul de lege intitulat **LEGEA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR**

Analizând proiectul de lege intitulat **LEGEA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR**, transmis de Secretariatul General al Guvernului cu adresa nr. 107 din 27.03.2023 și înregistrat la Consiliul Legislativ cu nr. D333/27.03.2023,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 73/1993, republicată, cu completările ulterioare, și al art. 33 alin. (3) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ, cu modificările ulterioare,

Avizează favorabil proiectul de lege, cu următoarele observații și propuneri:

1. Proiectul de lege asigură cadrul legal pentru desfășurarea, în instituțiile de învățământ superior, sub autoritatea statului român, a procesului de educație, cercetare științifică universitară și formare continuă și reglementează structura, organizarea și funcționarea învățământului superior din România, statutul personalului, precum și asigurarea calității educației în învățământul superior.

Alături de proiectul de Lege a învățământului preuniversitar, reglementarea propusă urmează să înlocuiască Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, precum și alte acte normative nominalizate la art. 259 alin. (4) din proiect.

2. Prin obiectul său de reglementare, proiectul de lege se încadrează în categoria legilor organice, fiind incidente prevederile art. 73 alin. (3) lit. h), n) și p) din Constituția României, republicată.

În aplicarea prevederilor art. 75 alin. (1) din Legea fundamentală, prima Cameră sesizată este Camera Deputaților pentru dispozițiile

circumscrie domeniului prevăzut la art. 73 alin. (3) lit. n) și Senatul pentru dispozițiile circumscrie domeniului prevăzut la art. 73 alin. (3) lit. h) și p) din Legea fundamentală.

Față de cele de mai sus, devin incidente prevederile art. 75 alin. (4) și (5) din Legea fundamentală, referitoare la întoarcerea legii.

3. Precizăm că, prin avizul pe care îl emite, Consiliul Legislativ nu se pronunță asupra oportunității soluțiilor legislative preconizate.

4. Ca **observație cu caracter general**, semnalăm unele încălcări repetate ale normelor de tehnică legislativă, prevăzute de Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare:

a) articole cu un număr foarte mare de alineate, care reglementează mai multe ipoteze juridice distincte, precum și alineate cu mai mult de două teze; a se vedea, de exemplu, art. 148, 210 sau 215;

b) existența unor paralelisme în cuprinsul proiectului de lege, un exemplu elocvent în acest sens fiind definirea expresiei „libertate academică”, la art. 10 alin. (6), art. 215 alin. (3) și pct. 41 din anexă;

c) lipsa de rigoare în ceea ce privește utilizarea acronimelor, inclusiv redarea acestora între paranteze; astfel, cu titlu de exemplu, precizăm că la prima utilizare în text trebuie să se utilizeze următorul model de redactare: „Cadru național al calificărilor, denumit în continuare CNC”, în vreme ce orice referire ulterioară la acesta trebuie să se facă, în principiu, prin utilizarea acronimului.

Totodată, semnalăm că textul propus conține o serie de inadvertențe de redactare și de ordin gramatical, după cum urmează:

a) dezacorduri între diferite părți de propoziție; de exemplu, în cazul normei de trimitere la anexă – „Termenii și expresiile utilizate (...) sunt definiți” sau la titlul anexei: „Lista definițiilor termenilor și a expresiilor utilizate (...)”.

b) inserarea virgulei între subiect și predicat: de exemplu, art. 10 alin. (4) teza a doua – „Sumele (...), pot fi utilizate” și art. 31 alin. (2) – „Activitățile (...), se pot realiza”, dar și alte situații de utilizare improprie a virgulei în text, de exemplu, la art. 6 alin. (5) sau art. 16 alin. (8) lit. b), ori absența acesteia înaintea sintagmei „precum și”;

c) utilizarea improprie a virgulei și/sau a conjuncțiilor de coordonare în enumerări; de exemplu, la art. 27 alin. (1), expresia „proiectare, organizare, predare și, conducere și realizare efectivă a învățării, aplicare practică, cercetare și evaluare”, sau la art. 29 alin. (3), expresia „cu nerecunoașterea studiilor pentru beneficiari, și cu retragerea imediată”, dar și situații în care enumerările în text nu se

finalizează prin folosirea conjuncțiilor de coordonare („și”, ”sau”) ori a sintagmei „precum și”;

d) scrierea unor cuvinte cu inițială mare deși contextul nu impune acest aspect, dar și invers, unii termeni sunt redactați cu inițială mică, deși trebuia să fie redați cu inițială mare.

Având în vedere aspectele arătate, este necesară revederea în ansamblu a proiectului, din perspectiva remedierii tuturor inadvertențelor menționate.

5. Referitor la marcarea secțiunilor, potrivit normelor de tehnică legislativă, aceasta se va realiza astfel: Secțiunea 1, Secțiunea a 2-a, Secțiunea a 3-a etc.

6. La **art. 1 alin. (1)**, sugerăm înlocuirea expresiei „exercitarea (...) procesului” cu expresia „desfășurarea (...) procesului”. Totodată, pentru fluența normei și evitarea repetării sintagmei „cadru legal”, sugerăm ca partea finală a tezei întâi să fie redată sub forma „precum și **procesele de asigurare a calității educației**”. De asemenea, referitor la cercetare, menționăm că în instituțiile de învățământ superior se desfășoară doar procesul de **cercetare științifică universitară**.

Privitor la norma prevăzută la **alin. (3)**, pentru cursivitate, sugerăm ca aceasta să fie reformulată astfel:

„(3) În România, învățământul este **un** serviciu de interes public, **ce** constituie prioritate națională și **care** se desfășoară, în condițiile prezentei legi, în limba română, în limbile minorităților naționale și în limbi de circulație internațională.”

La **alin. (4)**, relevăm că formularea „dispozițiile prezentei legi prevalează asupra oricăror prevederi din alte acte normative. În caz de conflict între acestea, se aplică dispozițiile prezentei legi” nu asigură claritate și predictibilitate prin insuficienta conturare din punct de vedere juridic.

Referitor la norma prevăzută la **alin. (6)**, din punctul de vedere al practicii legislative cât și al aplicării corecte și eficiente a soluției propuse, considerăm că trebuie reanalizată necesitatea menținerii acesteia, în condițiile în care există posibilitatea creării unui interes legitim ca unele modificări și/sau completări să intre în vigoare înainte de prima zi a anului universitar următor celui în care se adoptă acestea.

Avem în vedere în principal situațiile în care intervențiile vor fi promovate prin ordonanțe de urgență ale Guvernului, cazuri în care, de principiu, datorită caracterului excepțional și a situației extraordinare care determină ca reglementarea să nu poată fi amânată, intrarea în vigoare a măsurilor respective trebuie realizată imediat după publicare.

În acest sens sunt și prevederile art. 12 alin. (2) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora *„ordonanțele de urgență ale Guvernului intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, sub condiția depunerii lor prealabile la Camera competentă să fie sesizată, dacă în cuprinsul lor nu este prevăzută o dată ulterioară”*.

În mod similar, se pot avea în vedere și intervențiile aduse prin legi, ca act al Parlamentului, și prin ordonanțele Guvernului emise în temeiul unei legi de abilitare, acte care, conform prevederilor art. 12 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, *„intră în vigoare la 3 zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, sau la o dată ulterioară prevăzută în textul lor”*.

Mai mult, dacă norma în discuție va fi menținută în proiect, se pot crea ambiguități atunci când printr-un act modificator se va interveni asupra mai multor acte normative, între care se va regăsi și una dintre legile învățământului. Astfel, actul modificator ar urma să intre în vigoare conform regulilor prevăzute în Legea nr. 24/2000 republicată, cu modificările și completările ulterioare, existând astfel neclarități cu privire la data intrării în vigoare a dispozițiilor prin care se intervine asupra legii învățământului.

Soluția, pentru a preîntâmpina orice ambiguitate care ar putea să apară cu referire la data intrării în vigoare a unui act normativ, constă în prevederea în respectivul act modificator a datei de la care acesta ar urma să intre în vigoare. Astfel, în mod concret, fiecare act normativ, indiferent de categoria sa, prin care se vor aduce intervenții asupra legilor învățământului, va intra în vigoare la data prevăzută în cuprinsul său. Dacă nu se prevede o astfel de dată, acesta va intra în vigoare fie la 3 zile de la publicare, fie la data publicării, în funcție de categoria sa: lege ca act al Parlamentului sau ordonanțe emise de Guvern.

Prin urmare, pentru considerentele arătate, **recomandăm eliminarea normei propuse la art. 1 alin. (6) referitoare la intrarea în vigoare a modificărilor și completărilor aduse Legii învățământului superior.**

În subsidiar, prin prisma conținutului său, precizăm că norma propusă are un caracter de natură tranzitorie, astfel încât integrarea acesteia în cuprinsul art. 1, ca dispoziție generală, este contrară normelor de tehnică legislativă.

7. La art. 2 alin. (1) lit. c), pentru a conferi cursivitate prevederii, propunem ca termenul „desfășurând” să fie înlocuit cu expresia „prin desfășurarea unor”.

La **alin. (2) lit. d)**, întrucât prezenta lege vizează instituțiile de învățământ superior, recomandăm eliminarea expresiei „și din cele subordonate ministerului”, cu atât mai mult cu cât nu se specifică despre ce minister este vorba.

La **lit. n)**, întrucât abrevierea „etc.” este nespecifică în redactarea actelor normative, se impune eliminarea acesteia.

În ceea ce privește valorile și principiile care stau la baza proiectului Legii învățământului superior, prevăzute la **art. 2 alin. (2)** și **art. 3**, semnalăm că echitatea și transparența sunt incluse atât în categoria valorilor cât și a principiilor.

8. La art. 3, întrucât în cuprinsul părții introductive se regăsește substantivul „principii”, propunem eliminarea formei de singular „principiul”, ce figurează în debutul enumerărilor lit. a)-s), ca fiind redundant. Cu titlu de exemplu, lit. a) ar urma să fie redată astfel:

„a) **autonomia universitară**;”.

La **lit. n)**, pentru corectitudinea exprimării, recomandăm ca norma să debuteze astfel: „n) **recunoașterea și garantarea** drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale, **inclusiv a dreptului la ...**”.

9. Referitor la norma preconizată la **art. 4 alin. (2)**, având în vedere atribuțiile enumerate la alin. (4), considerăm că aceasta este superfluă și poate fi eliminată. În ipoteza însușirii acestei observații, alineatele subsecvente urmează a fi renumerotate, iar trimiterea de la **alin. (5)**, care devine alin. (4), va fi redată sub forma „prevăzute la **alin. (3)**”. În orice caz, în forma propusă de inițiator, trimiterea la alin. (3) este greșită.

La **actualul alin. (4) lit. a)**, pentru rigoarea exprimării, recomandăm ca norma să debuteze astfel: „a) **elaborează și aplică** politicile și strategiile naționale...”.

La **lit. f)**, paranteza „(RUNIDAS)” va fi înlocuită cu expresia „**denumit în continuare RUNIDAS**”. Pe cale de consecință, este necesară modificarea art. 38 alin. (5) și utilizarea în cuprinsul actului normativ doar a acronimului RUNIDAS.

La **lit. g)**, termenul „comandarea” este folosit impropriu în context, astfel încât norma trebuie reformulată în funcție de intenția de reglementare.

La **lit. i)**, partea finală a normei va fi redată astfel: „... din statele membre ale Uniunii Europene și ale Spațiului Economic European și **din Confederația Elvețiană**, precum și în instituții de învățământ superior de prestigiu din alte state, pe baza unei liste aprobate și **reactualizate prin** ordin al ministrului educației”.

La **lit. t)**, recomandăm ca partea finală a normei să fie reformulată astfel: „... absolvenților de învățământ terțiar **nonuniversitar**”. Precizăm că nici prezentul proiect, nici cel al Legii învățământului preuniversitar nu definesc și nu folosesc noțiunea de „învățământ secundar superior”, ci pe cea de „învățământ terțiar nonuniversitar”. Observația este valabilă și pentru **art. 120 alin. (8) lit. a)**, **art. 187 alin.(3)** și **art. 195 alin. (1) lit. b)**, unde expresiile „învățământul secundar superior”, respectiv „învățământul terțiar universitar și nonuniversitar” ar trebui înlocuite cu sintagma „învățământul **terțiar nonuniversitar**”.

La **lit. Ț) teza întâi**, norma propusă va debuta astfel: „Ț) elaborează și asigură mentenanța Platformei Naționale de Raportare Unică în Învățământul Superior, **denumită în continuare PNRUIS, prin intermediul Unității Executive pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării, denumită în continuare UEFISCDI, ...**”. De asemenea, denumirea „Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior” va fi înlocuită cu acronimul „**ARACIS**”, având în vedere că acesta a fost stabilit la art. 4 alin. (3) lit. d). Orice referire ulterioară în proiect la Platformă, Unitate și, respectiv, Agenție se va face prin utilizarea acronimelor menționate.

De asemenea, referitor la expresia „**organismele consultative ale Ministerului Educației**, prevăzute la art. 153”, raportat la norma de trimitere, întrucât articolul citat are în vedere **comisiile consultative ale Ministerului Educației**, pentru unitate terminologică, propunem adaptarea textului în conformitate cu elementul structural vizat. În acest sens, a se vedea și **art. 112 alin. (3)**.

La **teza a doua**, cu privire la utilizarea termenului „Universitățile”, având în vedere prevederile art. 6 alin. (6), pentru unitate terminologică recomandăm înlocuirea acestui termen cu sintagma „**Instituțiile de învățământ superior**”. Observația este valabilă și pentru celelalte situații similare din proiect.

La **alin. (5)**, sintagma „Consiliul Național al Rectorilor” va fi înlocuită cu expresia „Consiliul Național al Rectorilor, **denumit în continuare CNR**”. Orice referire ulterioară în proiect la acest Consiliu se va face prin utilizarea acronimului respectiv. De asemenea, termenul „federații” va fi redat în forma accentuată „**federațiile**”.

Pe de altă parte, având în vedere că, pentru sistematizarea și unificarea legislației în materie, în cuprinsul proiectului de lege au fost incluse și prevederile referitoare la asigurarea calității educației în

învățământul superior, **recomandăm ca - alături de Consiliul Național al Rectorilor și celelalte organisme care sunt consultate de Ministerul Educației în exercitarea atribuțiilor sale - să fie inclusă și Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior.**

10. La **art. 5**, pentru fluența normei, expresia „să urmărească, să controleze” va fi redată sub forma „să urmărească și să controleze”.

11. La **art. 6 alin. (1)**, înainte de cuvântul „respectiv” se introduce virgula. Observația este valabilă și pentru alte situații similare din proiect. Totodată, pentru sintagma „potrivit legii”, menționăm prevederile art. 50 alin. (2) din Legea nr. 24/2000, care dispun faptul că, dacă norma la care se face trimitere este cuprinsă în alt act normativ, este obligatorie indicarea titlului acestuia, a numărului și a celorlalte elemente de identificare. Observația este aplicabilă și pentru alte sintagme similare, precum „**în condițiile legii**” sau „**conform legii**”.

La **alin. (2) teza întâi**, pentru rigoarea exprimării, propunem ca partea finală a normei să figureze astfel: „**se acordă până la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a legii de înființare a instituției de învățământ superior, dar nu mai mult de 2 ani de la absolvirea de către prima generație de studenți**”.

La **alin. (4)**, având în vedere că învățământul confesional particular este o specie a învățământului particular, este de analizat dacă, pentru concizia normei, nu ar trebui uzitată sintagma „**de stat sau particulare**”. În ipoteza însușirii acestei observații, a se vedea și celelalte situații similare din proiect.

12. La **art. 7 alin. (1)**, având în vedere prevederile art. 6 alin. (1) și alin. (2) teza a doua, apreciem că în sistemul național de învățământ superior ar trebui incluse și **organizațiile furnizoare de educație autorizate să funcționeze provizoriu.**

La **alin. (2)**, pentru un plus de previzibilitate a normei, recomandăm ca partea finală a acesteia să fie reformulată astfel: „... cu respectarea **prevederilor prezentei legi** cu privire la autorizarea, acreditarea și asigurarea calității programelor de studii”.

La **alin. (6)**, apreciem că norma juridică propusă este neclară, putând fi de natură a genera o serie de ambiguități din perspectiva identificării surselor de finanțare (cu referire la înființarea și organizarea lectoratelor, precum și la organizarea de cursuri de limbă, cultură și civilizație românească în instituții de învățământ superior din străinătate).

Pe de altă parte, pentru o exprimare corectă, expresia „înființare și organizare de lectorate, precum și organizare de cursuri” va fi redată sub forma „**înființarea și organizarea lectoratelor, precum și organizarea de cursuri**”.

13. La art. 8 alin. (2), norma propusă va debuta astfel: „(2) Pentru domeniile prioritare de dezvoltare a României ...”.

La **alin. (3)**, referitor la expresia instituției de învățământ superior „confesional particular”, semnalăm că proiectul folosește și expresia „instituții de învățământ superior particulare”. Pentru unitate terminologică, se va folosi o singură sintagmă în tot proiectul, prin corelare și cu sintagma „instituții de învățământ superior particular”.

La **alin. (4)**, pentru îmbunătățire din punct de vedere redacțional a normei, propunem ca aceasta să debeatze astfel: „(4) Prin excepție de la **prevederile alin. (3)**...”. A se vedea în acest sens și alte situații similare din proiect.

14. La art. 9 alin. (4), propunem ca norma să debeatze astfel: „(4) Instituțiile de învățământ **superior** de stat...”, iar partea finală a normei să fie redată sub forma „prin lege **sau** hotărâre a **Guvernului**, după caz”. Ca observație generală pentru alte situații similare din proiect, sintagmele menționate vor fi redată „instituții de învățământ superior”, respectiv „hotărâre a Guvernului”.

15. La art. 10 alin. (1), în vederea suplinirii informației juridice, după titulatura „Constituția României” este necesar a fi inserată și mențiunea „**republicată**”.

La **alin. (2)**, înainte de cuvântul „gestionarea” se introduce sintagma „**precum și**”.

La **alin. (4)**, potrivit uzanțelor normative, sugerăm ca norma să debeatze astfel: (4) **Prin derogare de la prevederile art. 66 alin. (2) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, instituțiile de învățământ superior sunt autorizate să redistribuie...**”.

De asemenea, pentru concizia și claritatea normei, sugerăm ca expresia „sumele rămase neconsumate și reportate din anii precedenți pentru obiective de investiții noi, sumele rămase necheltuite din investiții finalizate, pentru obiective de investiții noi, pentru obiective de investiții în continuare” să fie reformulată astfel: „sumele rămase neconsumate și reportate din anii precedenți pentru obiective de investiții noi și sumele rămase necheltuite din investiții finalizate, pentru obiective de investiții noi **sau în curs**”.

Referitor la norma propusă la **alin. (7)**, semnalăm că o normă similară este prevăzută, pentru instituțiile de învățământ superior confesional, la **art. 11 alin. (2)**, unde se regăsește și sediul materiei privind răspunderea publică. Prin urmare, recomandăm eliminarea alin. (7), pentru evitarea dublei reglementări, aspect interzis de art. 16 alin. (1) din Legea nr. 24/2000.

16. La **art. 11 alin. (1)**, recomandăm înlocuirea expresiei „orice instituție” cu expresia „**fiecare** instituție”.

17. La **art. 12 alin. (1)**, pentru un plus de claritate, propunem ca expresia „este constituit din totalitatea (...) atelierelor de fotografie, caselor de creație și alte spații...” să fie redată sub forma „este constituit din totalitatea (...) atelierelor de fotografie și caselor de creație, **precum și din** alte spații...”.

La **alin. (4)**, în vederea simplificării normei, propunem ca aceasta să debuteze astfel:

„(4) Instituțiile de învățământ superior asigură, în spațiul universitar, inclusiv în căminele studențești, acces gratuit la internet wireless...”.

18. La **art. 13 alin. (1)**, referitor la sintagma „personal didactic și de **cercetare**, personal didactic și de **cercetare auxiliar** și personal administrativ”, semnalăm necorelarea acesteia cu alte norme din cuprinsul legii, de exemplu art. 197 alin. (4), potrivit căruia „personalul didactic poate fi: personal didactic de predare, de **cercetare** sau personal didactic auxiliar”.

19. La **art. 14 alin. (2) lit. b)**, pentru fluența normei, recomandăm reformularea acesteia astfel:

„b) numărul maxim de mandate pe care aceeași persoană le poate **exercita** într-o instituție de învățământ superior, **pentru funcțiile** prevăzute la art. 130 alin. (2), cu excepția funcției de rector;”.

La **lit. k)**, sugerăm ca expresia „peste care poate adăuga” să fie înlocuită cu „**la** care poate adăuga”.

20. La **art. 15 alin. (1)**, în aplicarea art. 77 din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, cu modificările și completările ulterioare, este necesar ca sintagma „societăți comerciale” să fie înlocuită cu termenul „societăți”. Observația este valabilă și pentru celelalte situații similare din proiect.

Totodată, pentru corectitudinea exprimării, **teza finală** va debuta astfel: „**Obiectul** de activitate ...”.

La **alin. (4) teza finală**, acronimul „OUG” va fi redat sub forma „**Ordonanța de urgență a Guvernului**”.

La **alin. (5)**, pentru un plus de claritate a normei, sugerăm ca aceasta să debuteze astfel: „(5) Instituțiile de învățământ superior pot prelua, în coordonare ori prin fuziune, **organizații de cercetare, dezvoltare și inovare, potrivit prevederilor Legii nr. 25/2023...**”.

21. La art. 16, fără a ne pronunța asupra aspectelor de oportunitate, semnalăm că expunerea de motive nu prezintă argumentele care stau la baza opțiunii inițiatorului de a oferi instituțiilor de învățământ superior posibilitatea de a înființa unități de învățământ antepreșcolar, preșcolar, primar, gimnazial și liceal, care sunt de esența sistemului de învățământ preuniversitar.

Observația este valabilă și pentru **art. 79**, care reglementează „Școala din spital” și care prevede, de altfel, că înființarea unităților de învățământ preuniversitar în vederea organizării școlarizării elevilor spitalizați aflați la tratament se face „în conformitate cu prevederile Legii învățământului preuniversitar”.

Pe de altă parte, în ceea ce privește organizarea în cadrul instituțiilor de învățământ superior a colegiilor terțiare nonuniversitare, ca formă de învățământ postliceal, soluția se poate susține prin aceea că un astfel de sistem poate facilita trecerea cursantului de la acest tip de învățământ la cel universitar.

Totodată, din Expunerea de motive nu rezultă de ce astfel de unități se pot înființa doar ca unități de învățământ preuniversitar de stat, mai ales că norma propusă nu limitează, la cele de stat, sfera instituțiilor de învățământ superior în subordinea sau în structura cărora astfel de unități pot fi înființate.

În ipoteza neînsușirii acestei observații, semnalăm că norma propusă reglementează în mod diferit organizarea unităților de învățământ preuniversitar, fără ca instrumentul de motivare să prezinte argumentele care fundamentează această soluție legislativă. Astfel, se instituie două tipuri de statute juridice ale unităților de învățământ preuniversitar, cu sau fără personalitate juridică. Prin urmare, este de analizat dacă nu ar trebui ca unitățile de învățământ preuniversitar, indiferent de categoria acestora, să aibă același statut juridic.

Totodată, sub aceeași rezervă a neînsușirii observației referitoare la înființarea unor unități de învățământ preuniversitar în învățământul superior, formulăm în cele ce urmează o serie de observații din perspectiva respectării normelor de tehnică legislativă.

La **alin. (2)**, sintagma „Prin excepție”, din debutul normei, trebuie să fie înlocuită cu sintagma ”Prin **derogare**”, deoarece, potrivit normelor de tehnică legislativă, **derogarea** operează de la un act normativ la altul și se poate face doar printr-un act de nivel cel puțin egal cu cel al reglementării de bază, în vreme ce **instituția excepției** este specifică situațiilor care operează în cadrul aceluiși act normativ.

O situație inversă a celei expuse mai sus o întâlnim la **alin. (7)**. În acest caz, sintagma „Prin derogare” trebuie înlocuită cu sintagma „Prin **excepție**”, pentru același raționament enunțat *supra*. În plus, este necesară și indicarea dispozițiilor de la care urmează să se facă excepția.

La **alin. (5) lit. a)**, sugerăm ca partea finală a normei să fie redată astfel: „... cheltuielilor **privind organizarea și funcționarea procesului de învățământ**”. Observația este valabilă și pentru **alin. (9) lit. a)**.

La **lit. d)**, propunem eliminarea sintagmei „după caz”.

La **lit. e)**, având în vedere că unitățile de învățământ preuniversitar se organizează ca unități de stat, **acordarea unui spor personalului didactic și administrativ din unitățile aflate în subordinea sau în structura instituțiilor de învățământ superior**, în plus față de drepturile salariale de care beneficiază aceleași categorii de personal care își desfășoară activitatea în celelalte unități de învățământ preuniversitar de stat, **poate constitui un privilegiu, de natură să conducă la încălcarea prevederilor art. 16 alin. (1) din Constituția României**, republicată, potrivit căroră „*cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări*”. Observația este valabilă și pentru **alin. (8) lit. b)**.

22. La **art. 17**, pentru fluența și concizia normei, propunem următoare formulare:

„Art. 17. - **În** concordanță cu prevederile Codului cadru de etică și deontologie universitară **aprobat prin hotărâre a Guvernului, instituțiile de învățământ superior adoptă propriul cod de etică și deontologie universitară, care face parte din cartea universitară și include obligatoriu:**”.

Semnalăm că în cuprinsul proiectului de lege este folosită atât sintagma „Codul cadru”, cât și sintagma „Codul-cadru”.

Pentru aceeași rațiune, **lit. c)** ar putea fi reformulată astfel:

„c) definirea **a ceea ce constituie o conduită inacceptabilă a membrilor comunității universitare.**

23. La **art. 18 alin. (1) lit. c)**, pentru similitudine cu restul dispozițiilor, propunem ca după substantivul „instituției” să fie inserată și mențiunea „**de învățământ superior**”.

La **alin. (2)**, opinăm în sensul în care este necesară reanalizarea normei propuse, în actuala redactare aceasta fiind ambiguă și, pe cale de consecință, putând deschide calea unor aprecieri subiective în aplicare. Astfel, textul în discuție prevede condiționarea accesului la finanțările din bugetul public (bugetul de stat) de raportul anual al rectorului instituției de învățământ superior (în fond, de aprobarea, de senatul universitar, a acestui raport), ceea ce ar putea fi de natură a conduce la subfinanțarea instituției în cauză pentru următorul an universitar.

24. La **art. 19 alin. (1)**, expresia „de artele spectacolului” este imprecisă și nu se încadrează din punctul de vedere al fluentei în contextul normei respective, motiv pentru care va fi reanalizată.

25. La **art. 20**, sugerăm împărțirea **alin. (1)** în două alineate, în funcție de obiectul de reglementare avut în vedere: **facultate**, respectiv **departament**. În această ipoteză, alineatele subsecvente se renumerotează.

De asemenea, propunem ca expresia „departamentul are aceleași atribuții ca cele ale unei facultăți” să fie înlocuită cu expresia „departamentul are aceleași atribuții ca o **facultate**”.

La **alin. (2)**, semnalăm că senatul universitar nu poate să și propună și să și aprobe înființarea, organizarea sau desființarea facultăților. Prin urmare, recomandăm reformularea normei propuse astfel:

„(2) **Facultățile** se înființează, se organizează sau se desființează, la propunerea senatului universitar, prin **hotărârea** Guvernului privind structura instituțiilor de învățământ superior, inițiată **în fiecare an** de Ministerul Educației”.

26. La **art. 21 alin. (4)**, expresia „care funcționează ca unități de venituri și cheltuieli” este imprecisă și trebuie reformulată.

27. La **art. 22**, semnalăm că distincția dintre filială și extensie nu este conturată suficient din punct de vedere juridic. În principiu, o filială are personalitate juridică, aspect neprecizat la **alin. (1)**, care prevede doar că filiala „beneficiază de autonomie în condițiile stabilite prin carta universitară”.

La **alin. (2)**, coroborat cu dispozițiile art. 19 alin. (1) teza finală, pentru unitate terminologică, propunem ca după cuvântul „Extensia” să fie inserat și termenul „**universitară**”. Pe de altă parte, la același alineat

se prevede că extensia universitară funcționează „în alt spațiu geografic decât cea în care își are sediul instituția de învățământ superior”, ceea ce, *per a contrario*, ar putea duce la concluzia că filiala funcționează în același spațiu cu instituția de învățământ superior, cât timp alin. (1) nu face distincția respectivă. Desigur, din rațiuni gramaticale, „cea” va fi înlocuită cu „cel”, fiind vorba despre „spațiu”.

28. La art. 23 alin. (1), nu este clar dacă norma prevăzută la **lit. c)** reprezintă o modalitate de realizare a învățământului în limbile minorităților naționale, distinctă de cele prevăzute la alin. a) și b), motiv pentru care este necesară reanalizarea normei.

La **alin. (3) teza întâi**, pentru unitate terminologică, expresia „programele de studiu” va fi redată sub forma „programele de **studii**”. Observația este valabilă și pentru alte situații similare din proiect. Totodată, sugerăm ca **teza finală** să debuteze astfel: „**Secția de studiu** beneficiază... .”

La **alin. (6)**, pentru precizia normei, recomandăm reformularea părții finale a acesteia astfel: „... în **limbile** minorităților naționale sunt prevăzute la **art. 261**”.

La **alin. (8)**, considerăm că lista excepțiilor de la susținerea examenului de admitere în limba maternă nu este completă. De exemplu, se pune întrebarea cum se poate susține examenul de admitere în limba maternă la o Facultate având ca specializare Limba și literatura română.

29. La art. 24 lit. a), conceptul de „norme generale de moralitate ale comunității”, prin caracterul său vag, poate da naștere unor aprecieri subiective. Ca atare, sugerăm eliminarea sau reformularea normei respective, întrucât normele de etică se stabilesc prin Codul de etică al instituției de învățământ superior, înscris în carta universitară aprobată de senatul acesteia.

La **lit. d)**, recomandăm eliminarea parantezei „(bullying)”, violența psihologică fiind definită deja în anexa proiectului de lege.

30. La art. 25 alin. (2) lit. b), pentru unitate terminologică, sugerăm ca formularea „post-doctorale” să fie redată „**postdoctorale**”. Observația este valabilă și pentru **art. 33 alin. (1)**.

Pe de altă parte, propunem eliminarea **lit. d)**, având în vedere că programe de studii postuniversitare sunt doar cele prevăzute la lit. a)-c), așa cum rezultă și din art. 71 alin. (4) din proiect. În fapt, programele de formare profesională a adulților menționate la lit. d) sunt cele reglementate la alin. (3) și (4).

La **alin. (3)**, norma de trimitere va fi redată astfel: „**prevăzute** la alin. (2)”. Observația este valabilă și în cazul altor norme de trimitere din proiect pentru care au fost folosite expresiile „descrise la”, „menționate la” sau, după caz, „definite la”.

31. La art. 26 alin. (1), pentru a evita repetarea sintagmei „de regulă”, aceasta va fi folosită doar în debutul primei și celei de-a doua teze, astfel:

„(1) De regulă, anul universitar începe (...) și se finalizează la 30 septembrie (...). **De regulă**, un semestru are o durată (...), urmate de minimum...”.

La **alin. (2)**, norma propusă la **teza întâi** vizează stabilirea calendarului activităților educaționale. În acest context, este neclară includerea în **teza a doua** a aceluiași alineat a **Regulamentului privind activitatea profesională a studenților**, „aprobat de senatul universitar”, act al cărui scop nu pare a fi stabilit în cuprinsul proiectului.

32. La art. 27 alin. (1), pentru a corespunde cu denumirea Secțiunii a 2-a – „Programele de studii universitare” – propunem ca după expresia „Programul de studii” să fie inserat și termenul „**universitare**”. Observația este valabilă și pentru celelalte situații similare din cuprinsul secțiunii.

La **alin. (2)**, precizăm că acronimul ECTS provine de la „European Credit Transfer and Accumulation System”, o traducere în limba română fiind „Sistemul european **de transfer și acumulare de credite**”. Ca atare, sugerăm ca partea finală a normei să fie reformulată după cum urmează:

„... sunt descrise în curriculumul programului de studii **universitare** în concordanță cu Sistemul **european de transfer și acumulare de credite**, denumit în continuare ECTS, și se exprimă în credite ECTS.

Orice referire ulterioară la acest sistem se va face exclusiv prin acronimul ECTS, consacrat la nivelul statelor membre ale Uniunii Europene.

La **alin. (3)**, pentru un plus de rigoare, propunem ca norma să fie redactată astfel: „Curriculumul **programului de studii universitare** cuprinde ansamblul de discipline care conduce la o calificare universitară, are ca scop rezultate așteptate ale învățării și este concordant cu nivelul calificării definit în Cadrul național al calificărilor, denumit în continuare CNC”.

Orice referire ulterioară la acest cadru se va face prin acronimul CNC.

La **alin. (5)**, pentru rațiuni similare, precizăm că acronimul ESCO provine de la „European Classification of Skills, Competences, Qualifications and Occupations”, traducerea în limba română fiind „Clasificarea europeană a aptitudinilor, competențelor, calificărilor și ocupațiilor”. Astfel, recomandăm reformularea părții finale a normei astfel:

„... Clasificării **europene a aptitudinilor, competențelor, calificărilor și ocupațiilor**, denumită în continuare ESCO.

Prin urmare, orice referire ulterioară la această clasificare se va face prin acronimul ESCO.

33. La art. 28 alin. (1) lit. c), semnalăm că, potrivit art. 49 alin. (2) din Legea nr. 24/2000, „o enumerare distinctă, marcată cu o literă, nu poate cuprinde, la rândul ei, o altă enumerare”. Prin urmare, propunem regruparea lit. i)-iii) ale lit. c) într-un alineat distinct, alin. (2), cu următorul cuprins:

(2) Programele de studii se pot organiza în unul dintre următoarele moduri:

- a) de o singură instituție de învățământ superior;
- b) în comun de mai multe instituții de învățământ superior -integrat;
- c) în consorțiu pentru învățământ dual.

În ipoteza însușirii acestei observații, alin. (2) și (3) se renumerotează.

Cu referire la **alin. (3)**, pentru fluența normei, recomandăm ca aceasta să aibă următorul cuprins:

„(3) Pentru fiecare program de studii **universitare** se stabilește un sistem de asigurare internă a calității activităților de proiectare, organizare, **conducere**, predare, **învățare**, aplicare practică, cercetare și evaluare.”

34. La art. 29 alin. (5), semnalăm că sintagma „spațiu geografic” în care se desfășoară învățământul în limba minorităților naționale este vagă și, ca atare, poate conduce la o aplicare neunitară a normei, sintagma respectivă nefiind o formă de organizare administrativ-teritorială. Prin urmare, recomandăm reanalizarea normei propuse. Observația este valabilă și pentru **alin. (6)**.

La **alin. (6)**, expresia „diplomă comune” va fi redată sub forma „diplomă comună”.

La **alin. (7)**, sugerăm ca expresia „în cazul programelor de studii în învățământ dual” să fie înlocuită cu expresia „în cazul programelor de studii **din cadrul învățământului dual**”.

La **alin. (8) teza întâi**, pentru fluența normei și având în vedere că este prima utilizare în text a denumirii „Autorității Naționale pentru Calificări”, recomandăm reformularea părții finale a acesteia după cum urmează: „... se stabilesc anual, prin hotărâre a Guvernului, **la propunerea Ministerului Educației**, pentru programele de studii universitare de scurtă durată, **de licență, de masterat și de doctorat, până la data de 31 martie a fiecărui an**, cu consultarea CNR și cu avizul ARACIS și al Autorității Naționale pentru Calificări, **denumită în continuare ANC**.”

Orice referire ulterioară la Autoritate se face prin acronimul ANC.

Totodată, pentru asigurarea caracterului complet al normei, partea finală a **tezei a doua** va fi redată „... din **Clasificarea internațională standard a educației ISCED-F 2013**”.

La **alin. (9)**, expresia „actele normative, pentru modificarea și/sau completarea hotărârii de Guvern menționate la alin. (9)” va fi redată sub forma „**hotărârea pentru modificarea și/sau completarea hotărârii Guvernului prevăzută la alin. (9)**”.

La **alin. (10)**, formularea „în baza acordurilor guvernamentale, universitare sau a programelor speciale aprobate, în condițiile legii” este lipsită de claritate și previzibilitate și trebuie modificată.

Totodată, având în vedere că alin. (11) pleacă de la premisa implicită că aprobarea suplimentării numărului maxim de studenți care pot fi școlarizați se poate face până la sfârșitul semestrului întâi, pentru predictibilitatea normei, recomandăm ca la alin. (11) să fie prevăzut și termenul până la care Ministerul Educației poate aproba această suplimentare.

35. La art. 30 alin. (2), în concordanță cu prevederile alin. (1), propunem ca norma să debuteze astfel: „(2) Culele recunoscute **oficial** de stat ...”.

36. La denumirea Secțiunii a 3-a, coroborat cu textul prevăzut pentru art. 31 alin. (1) partea introductivă, precum și cu celelalte dispoziții legiferate în cadrul acesteia, propunem ca titlul aferent acestei părți constitutive să figureze astfel: „Forme de organizare a **programelor de studii**”.

37. La art. 31 alin. (1) lit. a), sugerăm înlocuirea expresiei „și presupunând” cu expresia „**care presupune**”.

Referitor la norma propusă la **art. 31 alin. (2)**, semnalăm existența unor necorelări cu prevederile art. 91 alin. (1) și (2) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, care au următorul cuprins:

„(1) Persoanele condamnate pot urma programe de studii universitare la distanță sau în forma frecvenței reduse.

(2) La programele de studii universitare în forma frecvenței reduse pot participa numai persoanele condamnate care execută pedeapsa privativă de libertate în regimul deschis.”

Sub acest aspect, facem trimitere și la prevederile art. 192 din *Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 157/2016, potrivit căroră „**pentru înscrierea la cursuri în forma de învățământ la distanță au șanse egale toți deținuții, indiferent de regimul în care își execută pedeapsa**”.

Totuși, potrivit art. 34 alin. (4) din Legea nr. 254/2013, persoanele condamnate care execută pedeapsa în **regim de maximă siguranță** desfășoară activități educative, de instruire școlară și de formare profesională **în interiorul penitenciarului**.

Referitor la persoanele condamnate care execută pedeapsa în **regim închis**, art. 36 alin. (4) din lege prevede că acestea pot desfășura activități educative și **în afara penitenciarului**, sub pază și supraveghere continuă, **cu aprobarea directorului penitenciarului**.

În acest sens, art. 87 din *Regulamentul privind organizarea și desfășurarea activităților și programelor educative, de asistență psihologică și asistență socială din locurile de deținere aflate în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor*, aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr. 1322/C din 25 aprilie 2017, prevede că „**penitenciarul încheie protocoale de colaborare cu instituțiile de învățământ superior, care asigură cursuri de învățământ universitar**”, iar „**în aceste protocoale se stabilesc detaliile referitoare la: orar, planificarea și modalitatea de susținere a examenelor, în funcție de condițiile materiale pe care le poate pune la dispoziție locul de deținere, comunicarea rezultatelor obținute, accesul în locul de deținere a comisiilor formate din cadre didactice în vederea desfășurării activităților specifice**”.

Or, în forma propusă prin Legea învățământului superior, se prevede că „activitățile de evaluare continuă și evaluare sumativă de tip

examen se pot realiza în condițiile întâlnirii nemijlocite în spațiul universitar a studenților cu cadrele didactice și de cercetare și pot implica utilizarea resurselor electronice, informatice și de comunicații specifice sau în regim online, cu respectarea standardelor minime privind organizarea aprobate prin ordin al ministrului educației”, iar „examele de finalizare a studiilor, pentru toate formele de organizare a programelor de studii, se realizează în condițiile **întâlnirii nemijlocite în spațiul universitar a studenților cu cadrele didactice și de cercetare**”.

Având în vedere considerentele de mai sus, odată cu adoptarea Legii învățământului superior, este necesară asigurarea corelării prevederilor noului act normativ cu cele ale Legii nr. 254/2013.

Pe de altă parte, la **alin. (3)** al aceluiași articol, pentru asigurarea caracterului complet al normei, sugerăm ca partea finală a acesteia să fie redată astfel: „precum și cu ciclurile și **programele** de studii prevăzute la art. 25 **alin. (1) și (2)**”.

38. La **art. 32 alin. (8)**, norma preconizată face referire la „Consiliul Studiilor Universitare Doctorale”, a cărei denumire nu este unitară în cuprinsul proiectului, fiind denumit și „Consiliul Studiilor Universitare de Doctorat” (art. 60 alin. (1)) sau „consiliul pentru studiile universitare de doctorat” (art. 60 alin. (7)) ori este folosit acronimul CSUD. Este necesară redarea în mod unitar a denumirii acestui organism, de preferință cu litere inițiale mici, după următorul model: „**consiliului pentru studiile universitare de doctorat, denumit în continuare CSUD**”. Orice referire ulterioară la acest consiliu se va face prin folosirea acronimului CSUD.

La **alin. (9)**, pentru fluența normei, recomandăm ca expresia „corespondența dintre rezultatele învățării și notele, competențele, actele de studii acordate, calificarea” să fie reformulată astfel: „corespondența dintre rezultatele învățării și **note, competențe, calificare și actele de studii emise**”.

La **alin. (11)**, pentru acuratețea informației juridice, apreciem necesitatea dezvoltării sintagmei „potrivit prevederilor constituționale”, în sensul precizării textelor legislative la care se face trimitere în contextul dat.

De asemenea, pentru a coincide cu textul normei de trimitere, propunem înlocuirea expresiei „pentru formele de învățământ prevăzute la art. 31 alin. (1)” cu expresia „pentru **formele de organizare a programelor de studii** prevăzute la art. 31 alin. (1)”

39. La art. 33 alin. (2), expresia „contractul de studii universitare semnat cu fiecare student militar sau student de poliție se stabilește prin ordin al conducătorului instituției” este lipsită de claritate și previzibilitate, nefiind specifică limbajului juridic de specialitate. Ca atare, propunem reformularea normei.

Semnalăm, totodată, că art. 33 este singurul articol al Secțiunii a 2-a, aspect interzis de normele de tehnică legislativă prevăzute de Legea nr. 24/2000, din care rezultă că **un capitol sau o secțiune nu pot avea un singur articol**. Observația este valabilă și pentru alte situații similare din proiect.

Pe de altă parte, față de aspectele reglementate la art. 33, propunem ca în finalul denumirii secțiunii în discuție să fie inserat și termenul **„universitare”**.

În mod similar se va proceda și în cazul denumirii Secțiunii a 5-a, unde în loc de „Admiterea la programe de studii” va figura „Admiterea la programe de studii **universitare**”, al denumirii Secțiunii a 6-a, unde redactarea „Examene de finalizare a studiilor” se va scrie „Examene de finalizare a studiilor **în învățământul superior**”, precum și al denumirii Secțiunii a 9-a, unde „Credite de studii” va fi redactată sub forma „Credite de studii **transferabile**”.

40. La art. 34 alin. (1), pentru un plus de claritate a normei, recomandăm reformularea acesteia după cum urmează:

„Art. 34. - (1) Admiterea la programele de studii universitare se realizează cu respectarea principiilor echității și egalității de șanse, accesul la oportunitățile de învățare realizându-se fără niciun fel de discriminare, precum și cu instituirea unor măsuri de sprijin pentru asigurarea accesului grupurilor aflate în situații de risc.

La alin. (4) teza a doua, în acord cu limbajul de specialitate, sugerăm reformularea normei astfel: „Persoanele care participă la procesul de admitere în învățământul superior militar, de informații, de ordine publică și de securitate națională trebuie să aibă cetățenia română și domiciliul în țară, stabilite conform legii”.

La alin. (5), sugerăm ca expresia „în maximum 6 luni” să fie înlocuită cu sintagma „în termen de 6 luni”. Totodată, propunem eliminarea expresiei „din România” din enunțul „Ministerul Educației din România”, ca superfluă.

La alin. (6), expresia „scutirea la plata acestor taxe” va fi redată sub forma „scutirea de la plata acestor taxe”.

La **alin. (7)**, pentru unitate redacțională, cuvântul „pentru” care precedă expresia „un singur program de studii universitare de licență” va fi eliminat.

Pentru același considerent, la **alin. (10)**, se va elimina expresia „program de studii universitare” care precedă sintagma „de licență”.

41. La art. 35 alin. (1) lit. g), pentru un plus de claritate, sugerăm ca norma propusă să debuteze astfel: „g) examen de certificare a competențelor **necesare** unei calificări/ocupații ...”

42. La art. 38 alin. (2), recomandăm ca denumirea regulamentului să fie redată sub forma „Regulamentul-cadru privind actele de studii și **documentele** emise de instituțiile de învățământ **superior**”.

La **alin. (4)**, pentru fluența normei, sugerăm ca aceasta să fie reformulată după cum urmează:

„(4) Tipurile de conținut și formatul actelor de studii, precum și al suplimentului la diplomă **se aprobă** prin hotărâre a Guvernului, **la propunerea** Ministerul Educației, cu excepția actelor de studii emise **în cazul** programelor de studii integrate finalizate cu diplomă comună sau cu diploma dublă sau multiplă”.

Mențiunea „document universitar”, care însoțește expresia „suplimentului la diplomă”, este superfluă și va fi eliminată întrucât art. 39 alin. (6) prevede că „suplimentul la diplomă este document universitar”.

La **alin. (5)**, pentru evitarea repetiției din expresia „finalizarea programelor (...) finalizate”, propunem ca norma să debuteze astfel:

„(5) Actele de studii emise **în cazul** programelor de studii integrate finalizate ...”.

Totuși, raportat la formularea „programelor de studii integrate finalizate cu diplomă comună sau cu diplomă dublă sau multiplă organizate în condițiile art. 29 alin. (2)”, este de evaluat dacă aceasta nu contravine dispozițiilor art. 50 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, potrivit căreia „*nu poate fi făcută, de regulă, o trimitere la o altă normă de trimitere*”.

La **alin. (6)**, pentru fluența normei și corectitudinea exprimării, propunem ca aceasta să fie reformulată după cum urmează:

„(6) Conținutul și formatul **actelor de studii prevăzute** la alin. (5), **precum și** limba de redactare a **acestora se aprobă** de către **senatele instituțiilor de învățământ superior din România**”.

43. La art. 41, pentru concordanță redacțională cu textul însuși preconizat, propunem scrierea expresiei „instituției/președintele

Academiei Române” după cum urmează: „instituei de învățământ superior acreditate/președintele Academiei Române”.

44. La art. 43 alin. (2), pentru a preîntâmpina uzitarea, în mod consecutiv, a prepoziției „pe”, propunem ca textul să debuteze astfel: „(2) Pe diploma de licență, diploma de inginer, diploma de arhitect sau, după caz, diploma de urbanist...”.

45. La art. 44, pentru precizia normei, propunem ca expresia „Diploma conferită după promovarea” să fie completată astfel: „Diploma de studii conferită după promovarea...”.

46. La art. 47, sugerăm comasarea celor două alineate într-un element structural unic, cu următorul cuprins:

„Art. 47. - În situația în care există dovezi că actul de studii a fost obținut prin mijloace frauduloase sau prin încălcarea prevederilor Codului de etică și deontologie universitară al instituției de învățământ superior, în termen de 30 de zile de la data notificării instituției de învățământ superior cu privire la acest fapt sau, după caz, de la data adoptării unei hotărâri la nivelul comisiei de etică universitară, rectorul are obligația de a solicita instanței de contencios administrativ anularea actului de studii, conform prevederilor legale”.

47. La art. 48 alin. (1), pentru fluenta și concizia normei, sugerăm reformularea acesteia după cum urmează:

„Art. 48. - (1) Recunoașterea și echivalarea, respectiv recunoașterea studiilor sau a perioadelor de studii efectuate în țară sau în străinătate se realizează potrivit prevederilor unei metodologii-cadru, care se aprobă prin ordin al ministrului educației, și a unor metodologii specifice, care se aprobă de senatul universitar al fiecărei instituții de învățământ superior, cu respectarea normelor ECTS”.

Alin. (2) și (3), întrucât par a avea același obiect de reglementare, și anume programele de studii integrate, pentru evitarea dublei reglementări, recomandăm eliminarea actualului alin. (2) și renumerotarea celorlalte două alineate subsecvente.

Totodată, pentru considerente arătate anterior, actualul alin. (3), care devine alin. (2), ar urma să debuteze astfel: „(2) În cazul unui program de studii integrate, finalizat cu diplomă ...”.

48. La art. 50 alin. (2) și (3), semnalăm caracterul neunitar și neclar al normelor propuse, precum și suprapunerea parțială a acestora. Astfel, se va evita reglementarea atât la alin. (2) cât și la alin. (3) a ipotezei potrivit căreia metodologia cadru se aprobă prin ordin al ministrului educației. Totodată, considerăm că norma trebuie să prevadă că recunoașterea și echivalarea se realizează potrivit

metodologiilor proprii ale instituțiilor de învățământ superior, care sunt elaborate și adoptate de senatele universitare pe baza metodologiei cadru aprobată prin ordin al ministrului.

49. Referitor la norma propusă pentru **art. 51 alin. (2)**, întrucât faptul că aprobarea prin hotărâre a Guvernului a Nomenclatorului domeniilor și al programelor de studii universitare este prevăzută la art. 29 alin. (9), sugerăm ca partea finală a normei să fie redată astfel: „... Nomenclatorul domeniilor și al programelor de studii universitare prevăzut la art. 29 alin. (9)”.

La **alin. (3)**, potrivit uzanțelor normative, sugerăm ca partea finală a normei să fie redată astfel: „înregistrată în Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior, **denumit în continuare EQAR, potrivit prevederilor art. 247 alin. (3)**”. Ca atare, orice referire ulterioară la Registru se va face prin utilizarea acronimului **EQAR**.

50. În ceea ce privește norma propusă la **art. 52 alin. (2)**, pentru un plus de precizie, sugerăm ca aceasta să debuteze astfel: „(2) **Prin regulamentul propriu privind organizarea și desfășurarea procesului de admitere, instituțiile...**”. Observația este valabilă și pentru **art. 55 alin. (2)**.

51. La **art. 53 alin. (5)**, expresia „cu excepția instituțiilor (...), precum și în cazul ultimului an de studiu” va fi redată sub forma „cu excepția instituțiilor (...), precum și a ultimului an de studiu”.

52. La **art. 55 alin. (3)**, recomandăm ca norma propusă să debuteze astfel: „(3) Candidații la studiile universitare de licență care au obținut, în perioada studiilor liceale, premiile I, II sau III la olimpiade școlare internaționale...”

Totodată, pentru un spor de precizie, recomandăm ca trimiterea din finalul normei să fie redată sub forma „... **potrivit regulamentului propriu privind organizarea și desfășurarea procesului de admitere**”.

La **alin. (4)**, pentru acuratețea exprimării, recomandăm ca expresia „disciplinele școlare la care au fost obținute premiile” să fie înlocuită cu expresia „disciplinele școlare la care **se obțin** premiile”, întrucât corelarea între premii și disciplinele școlare, realizată prin regulamentul privind organizarea și desfășurarea procesului de admitere, vizează o situație ipotetică, ce ar putea să se producă, și nu una care a avut deja loc.

53. La **art. 56 alin. (1)**, recomandăm reformularea părții finale a tezei **întâi** astfel: „... nivelul 7 din **Cadrul european al calificărilor**,

denumit în continuare EQF, și din CNC.”. Orice referire ulterioară la acest Cadru se va face prin acronimul EQF.

La **alin. (2)**, expresia „absolvenților a unor programe” se va reda sub forma „absolvenților unor programe”.

La **alin. (3)**, pentru a fi în acord cu conceptul juridic reglementat de acest articol, propunem ca subdiviziunea analizată să debuteze astfel:

„(3) Un program de studiu **universitar de masterat ...”.**

De asemenea, pentru o exprimare corectă, expresia „obținerea unei calificări existente în RNC sau calificări noi, care se înscriu și se înregistrează în RNC” va fi reformulată astfel: „obținerea unei calificări existente în RNC sau a unei calificări noi, care se **înscrie** și se înregistrează în RNC”.

54. La art. 57 alin. (1) lit. b), întrucât forma de învățământ cu frecvență se regăsește în cuprinsul art. 31 alin. (1) lit. a), pentru exactitate, este de analizat dacă expresia „reglementată conform art. 31 alin. (1)” nu ar trebui completată astfel: „reglementată **potrivit** art. 31 alin. (1) lit. a)”.

55. La art. 61 alin. (6), recomandăm redarea expresiei „Consiliul Școlii Doctorale” cu inițiale mici, în mod similar cu norma de la art. 60 alin. (7).

56. La art. 62 alin. (4), acronimul „IOSUD-uri” va fi redat sub forma „**IOSUD**”. Observația este valabilă și pentru **art. 68 alin. (4)**.

57. La art. 62 alin. (4), pentru unitate de redactare cu celelalte dispoziții din cuprinsul articolului, propunem ca după substantivul „granturilor” să fie inserat cuvântul „**multianuale**”.

58. La art. 64 alin. (2), este de evaluat dacă formularea „specialiști din străinătate care dețin dreptul legal de a conduce doctorat” nu ar trebui să fie suplinită și de o normă de trimitere în sensul exprimat. În această împrejurare, este de analizat dacă nu ar fi vorba de textul art. 68 alin. (8), care prevede că „specialiștii care au dobândit dreptul legal de a conduce doctorate, în instituții de învățământ superior sau de cercetare-dezvoltare din străinătate, pot obține atestatul de abilitare”.

59. La art. 66 alin. (2), având în vedere prevederile art. 2 alin. (2) din Codul fiscal, recomandăm ca partea finală a normei să fie reformulată după cum urmează: „... fără plata contribuțiilor **sociale obligatorii reglementate prin Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare**”. Observația vizează, în mod corespunzător, și **art. 94 alin. (1)**.

60. La **art. 67 alin. (1)**, pentru un plus de rigoare, sugerăm ca norma să fie reformulată astfel:

„(1) Perioada desfășurării studiilor universitare de doctorat se asimilează stagiului de cotizare în sistemul public de pensii, potrivit Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare”.

61. La **art. 68 alin. (1)**, potrivit uzanțelor normative, sugerăm ca expresia „înaintea intrării în vigoare a prezentei legi” să fie reformulată astfel: „**anterior datei intrării în vigoare a prezentei legi**”.

La **alin. (4)**, pentru concizia textului, propunem ca acesta să fie redat sub forma „numește o comisie de specialitate, **denumită comisia de abilitare**”. Observația este valabilă și **art. 70 alin. (7)**, cu referire la eliminarea expresiei „ca pas distinct”.

La **alin. (5)**, supunem în atenție ipotezele juridice marcate cu **lit. d) și e)**, deoarece stilul redacțional și modalitatea de prezentare a acestora comparativ cu celelalte enumerări diferă, pentru rigoarea reglementării, cele două norme ar trebui să constituie alineate distincte ale articolului.

La **lit. e)**, corelat cu norma prevăzută la **alin. (4)**, sintagma „comisiei de specialitate” trebuie să fie înlocuită cu forma „comisiei de **abilitare**”.

La **alin. (6) lit. a)**, recomandăm înlocuirea termenului „analiza” cu „**analizarea**”. Totodată, în acord cu textul normei de trimitere la „**alin. (2)**”, propunem ca după mențiunea „standardelor minimale” să fie inserat și cuvântul „**naționale**”.

La **lit. b)**, pentru un plus de rigoare normativă, sugerăm reformularea normei astfel:

„**b) emiterea avizului de către CNATDCU în vederea acordării atestatului de abilitare prin ordin al ministrului educației.**”.

De asemenea, propunem ca norma preconizată pentru **lit. c)** să debuteze astfel: „**c) emiterea ordinului ministrului educației pentru...**”.

Totodată, pentru unitate terminologică, partea finală a **lit. d)** ar putea fi reformulată astfel: „... a ordinului **ministrului educației pentru acordarea atestatului de abilitare**”.

În ceea ce privește norma propusă la **alin. (7)**, semnalăm că aceasta este lipsită de claritate și previzibilitate și trebuie reanalizată. Astfel, norma respectivă nu precizează ce entitate realizează verificarea „dosarului”. În plus, la **art. (5) lit. b)**, către care se face trimitere, nu este prevăzut un dosar.

La **alin. (8) lit. a)**, pentru fluența normei, aceasta va debuta astfel: „a) specialiștii care au calitatea de conducător de doctorat în **unul dintre statele membre ale Uniunii Europene sau ale Spațiului Economic European ori în Confederația Elvețiană dobândesc ...**”.

La **alin. (10)**, în ipoteza în care excepția vizează norma de la alin. (9), textul propus va debuta astfel: „(10) Prin excepție **de la prevederile alin. (9)**, la înființare ...”.

62. La **art. 70 alin. (2)**, expresia „alcătuită din minim 5 membri” va fi redată sub forma „alcătuită din **minimum 5 membri**”.

La **alin. (3)**, sugerăm ca expresia „program software” să fie înlocuită cu sintagma „program **informatic**”.

Totodată, pentru unitate de redactare cu prevederile alin. (1), propunem inserarea unei cratime în cadrul titlaturii „Regulamentul-cadru privind studiile universitare de doctorat”. Observația este valabilă și pentru alte situații similare din proiect.

La **alin. (7)**, norma va debuta astfel: „(7) În termen de 90 de zile calendaristice ...”.

Cu referire la **alin. (8)**, pentru accesibilitatea normei, propunem ca aceasta să debuteze astfel: „(8) **În** termen de 30 de zile calendaristice de la data primirii avizului conform, **instituția de învățământ superior emite decizia ...**”.

La **alin. (9)**, pentru o exprimare corectă, expresia „procesul de validare al tezei” și termenul „motivație” vor fi înlocuite cu „procesul de validare a tezei”, respectiv „**motivare**”. De asemenea, expresia „conform procedurii descrise la alin. (7)” va fi înlocuită cu sintagma „**potrivit procedurii prevăzute la alin. (7)**”, observație valabilă și pentru celelalte situații similare din proiect.

La **alin. (12)**, recomandăm comasarea primelor două teze, astfel: „(12) Numele și prenumele titularului tezei de doctorat, **ale conducătorului de doctorat și ale membrilor comisiei de doctorat, precum și teza de doctorat sunt informații de interes public.**”

Referitor la expresia „prevederile legale în vigoare în domeniul drepturilor de autor”, este de analizat dacă, pentru un plus de precizie, trimiterea nu trebuie făcută la „prevederile **Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, republicată, cu modificările și completările ulterioare**”.

Norma propusă la **ultima teză** a alineatului este imprecisă, întrucât nu rezultă care este instituția în a cărei bibliotecă se arhivează cu titlu permanent teza de doctorat. În această privință, facem trimitere

și la prevederile Legii nr. 111/1995 privind Depozitul legal de documente, republicată.

La **alin. (16)**, sugerăm ca în loc de „link la publicație” să se scrie „link **către** publicație”.

La **alin. (19)**, recomandăm reformularea normei propuse astfel:

„(1) **Nerespectarea regulilor de deontologie profesională sau existența plagiatului pot atrage răspunderea publică a IOSUD, potrivit prevederilor art. 11**”.

63. Semnalăm că, deși Capitolul VI este structurat pe secțiuni, art. 71 nu aparține niciunei secțiuni. Pe de altă parte, reamintim, totodată, observația că o secțiune nu poate fi alcătuită dintr-un singur articol.

64. La **art. 71 alin. (3)**, expresia „obținerea unor certificate sau alte acte de studii” va fi redată sub forma „obținerea unor certificate sau **altor** acte de studii”.

Alin. (4) reia practic prevederile art. 25 alin. (2), motiv pentru care recomandăm ca, pentru a evita acest aspect, să se facă trimitere la norma respectivă, astfel:

„(4) Programele de studii postuniversitare sunt **prevăzute la art. 25 alin. (2)**.

Totuși, pentru ca trimiterea să vizeze doar programele de studii postuniversitare, reiterăm observația formulată pentru art. 25 alin. (2) lit. d) și alin. (3).

La **alin. (5)**, propunem reanalizarea normei de trimitere la „alin. (6)”, în sensul în care aceasta nu ar trebui să se raporteze în realitate la „alin. (4)”. În caz afirmativ și cu condiția însușirii observației formulate pentru alin. (4), trimiterea se va face tot la art. 25 alin. (2), fiind interzisă trimiterea la o normă de trimitere.

La **alin. (6)**, sintagma „din prezenta lege” se va elimina, întrucât este superfluă. Observația este valabilă și pentru **art. 76**.

Totodată, pentru un plus de rigoare, recomandăm ca trimiterea să fie redată „art. 31 **alin. (1)**”.

La **alin. (7)**, pentru corectitudine redacțională, norma propusă va debuta astfel: „(7) Volumul **de** muncă specific...”.

65. În ipoteza în care se menține **Secțiunea 1** - „Programele postdoctorale” -, pentru concordanță cu textul art. 72 alin. (1) partea introductivă, propunem ca în cuprinsul respectivei denumiri să fie inserată și expresia „**de studii**”, astfel: „Programele **de studii** postdoctorale”. Observația este valabilă și pentru alte situații similare din proiect.

66. Referitor la norma propusă la **art. 72 alin. (1)**, precizăm că, potrivit art. 49 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, marcarea cu litere a elementelor structurale se face doar în cazul enumerărilor, or prevederile de la lit. a)-e) nu reprezintă o enumerare propriu-zisă.

Pe de altă parte, **alin. (1) lit. e) și alin. (2)** stabilesc două moduri de desfășurare a programelor de studii postdoctorale.

Având în vedere considerentele arătate, recomandăm reformularea alin. (1) și (2) astfel:

„**Art. 72.** - (1) Programele de studii postdoctorale de cercetare avansată sunt programe **cu durata de minimum un an** destinate persoanelor care au obținut o diplomă de doctor în științe cu cel mult 5 ani înainte de admiterea în programul postdoctoral sau care au participat și au obținut certificatul de excelență la competițiile „Marie Skłodowska Curie” organizate de Comisia Europeană, indiferent de momentul la care au dobândit titlul de doctor.

(2) **Programele prevăzute la alin. (1)** se pot organiza cu finanțare publică sau privată și asigură cadrul instituțional pentru dezvoltarea cercetărilor după finalizarea studiilor universitare de doctorat.

(3) **Programele de studii postdoctorale de cercetare avansată** se pot desfășura în cadrul unei școli doctorale, pe baza planului de cercetare propus de cercetătorul postdoctoral și aprobat de consiliul școlii doctorale, sau în cadrul unităților de cercetare-dezvoltare.

În ipoteza însușirii acestei observații, alin. (3) și (4) se vor renumerota.

67. La **art. 73 alin. (3)**, pentru concordanță cu textul alin. (1), este necesar ca redactarea „programelor de formare profesională a adulților” să fie formulată astfel: „programelor **de studii postuniversitare** de formare profesională a adulților”. Observația este valabilă și pentru alte situații similare din proiect.

68. La **art. 74 alin. (1)**, sintagma „Sănătate și Medicină Veterinară” va fi redată cu inițiale mici.

La **lit. a)**, va fi eliminată prepoziția „de” care precedă numărul „5.500”, respectiv expresia „3 ani”.

La **lit. b)**, expresia „credite de studii transferabile în ECTS/SECT” va fi redată sub forma „credite de studii transferabile ECTS”. Observația este valabilă și pentru alte situații similare din proiect.

Totodată, reiterăm observația potrivit căreia normele prevăzute la lit. a)-d) nu reprezintă o enumerare propriu-zisă, motiv pentru care acestea vor fi restructurate sub forma alineatelor.

Astfel, alin. (1) ar putea avea următorul cuprins:

„Art. 74. 1 - (1) Învățământul superior din domeniile sănătate și medicină veterinară se desfășoară conform reglementărilor generale și sectoriale din Uniunea Europeană, respectiv:

a) 6 ani de studii, pentru minimum 5.500 de ore de activitate teoretică și practică medicală pentru domeniul medicină, la programele de studii Medicină, Medicină dentară și Medicină veterinară;

b) 5 ani pentru programul de studii Farmacie;

c) 4 ani pentru minimum 4.600 de ore de pregătire pentru programele de studii Asistență medicală generală și Moașe;

d) 3 ani pentru alte programe de studii de licență din domeniul sănătate.

Actualele lit. b)-d) ar urma să devină alin. (2)-(5), trimiterea la alin. (1) prevăzută la actualul alin. (2) trebuie modificată în mod corespunzător, iar alineatele subsecvente renumerotate.

Totodată, la **actuala lit. d)**, pentru unitate de redactare, acronimul ECTS va fi înlocuit cu expresia „**credite de studii transferabile ECTS**”

Reiterăm, de asemenea, observația că o secțiune nu poate conține un singur articol. Ca atare, art. 74, care în forma propusă numără nu mai puțin de 15 alineate, va fi restructurat în două sau mai multe articole, în funcție de ipotezele juridice reglementate.

La **alin. (2)**, pentru acuratețea normei, este necesar ca norma de trimitere la „Titlul IV privind asigurarea calității educației” să fie realizată sub forma „**Titlul IV „Asigurarea calității în învățământul superior**”, observație relevantă pentru toate situațiile de acest gen.

Referitor la trimiterea la actualul alin. (1), precizăm că norma către care se face trimitere nu reglementează „formele de învățământ”, ci programele de studii universitare în domeniul medical.

De asemenea, supunem analizei inițiatorului acuratețea expresiei „programe postdoctorale și de formare profesională: de rezidențiat, de perfecționare, de specializare, precum și de studii complementare în vederea obținerii de atestate”.

Cât privește **alin. (3)**, recomandăm eliminarea acestuia, având în vedere că actuala lit. d) a alin. (1) prevede deja că „Studiile universitare de doctorat au o durată de 4 ani”.

La **alin. (7) teza a doua**, recomandăm reanalizarea expresiei „Conform legislației speciale din domeniul educației și sănătății”, care este imprecisă și contravine normelor de tehnică legislativă. Totodată, pentru suplețea normei, sugerăm următoarea formulare a părții finale a acesteia: „... **spitale universitare, institute, precum și spitale clinice**”

publice și spitale private cu secții/compartimente clinice, inclusiv compartimente clinice stomatologice și laboratoare de medicină dentară, în care sunt organizate activități de învățământ și cercetare ale departamentelor universitare”.

La **alin. (8) teza a doua**, expresia „Organizarea și finanțarea rezidențiatului se reglementează prin acte normative specifice” este lipsită de previzibilitate și trebuie reformulată sau eliminată. Facem precizarea că în prezent acest domeniu face obiectul de reglementare al Ordonanței Guvernului nr. 18/2009 privind organizarea și funcționarea rezidențiatului, cu modificările și completările ulterioare.

69. La art. 75 alin. (3), referirea la „reglementarea altor aspecte specifice desfășurării activităților din acest domeniu” este lipsită de precizie prin caracterul ei de generalitate; ca atare, considerăm că norma propusă este lipsită de eficiență juridică și nu poate reprezenta temei legal pentru emiterea unor acte cu caracter infralegal.

La **alin. (4)**, expresia „Legea 53/2003” va fi redată sub forma „Legea nr. 53/2003”.

70. În ceea ce privește norma prevăzută la **art. 76**, pentru a corespunde exigențelor normative și a oferi un plus de informație legislativă ce vizează actul normativ citat, propunem ca aceasta să aibă următorul conținut:

„Art. 76 - Funcția de șef de secție, șef de laborator **sau** șef de serviciu medical este compatibilă cu funcția de cadru didactic universitar, **potrivit prevederilor art. 185 alin. (6) din Legea nr. 95/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare**, precum și cu funcțiile de conducere **din** instituțiile de învățământ superior, prevăzute la **art. 130 alin. (2).**”

71. La **art. 77**, expresia „altor beneficiari externi” este lipsită de claritate și previzibilitate, motiv pentru care este necesar a fi reformulată.

De asemenea, expresia „contract cu parteneriat” va fi redată „**contract de parteneriat**”.

72. La **art. 78**, expresia „sunt înscrise (...)”, „sunt luate în evidență” va fi redată sub forma „**sunt înscrise (...) și sunt luate în evidență**”.

73. La **art. 79**, trimiterea la actul normativ, fiind a doua menționare a acestuia în text, se va face astfel: „conform Legii **nr. 95/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare**”.

74. La **art. 80 alin. (2)**, semnalăm că aspectele referitoare la autorizare și acreditare sunt menționate, în același context al incidenței procedurilor și condițiilor aplicabile instituțiilor de învățământ superior

civil, și la alin. (4), motiv pentru care propunem eliminarea alin. (2) din proiect și renumerotarea alineatelor subsecvente.

La **alin. (3)**, pentru un plus de claritate și fluentă a normei, sugerăm ca aceasta să debuteze astfel: „(3) Structura organizatorică a **învățământului superior militar, de informații, de ordine publică și de securitate națională, precum și** oferta de școlarizare care conține domeniile, programele de studii, cifrele anuale de școlarizare și criteriile de selecție a candidaților pentru **acest tip de învățământ superior se stabilesc...**”.

De asemenea, pentru evitarea dezacordului gramatical, sugerăm ca partea finală a normei să fie redată astfel: potrivit specificului **armei, serviciului, specializării, nivelului și formei** de organizare a învățământului, în condițiile legii”.

La **alin. (7)**, în debutul normei fiind vorba de o enumerare, virgula care precedă expresia „de doctorat” va fi înlocuită cu conjuncția „și”.

75. La art. 82 alin. (3) lit. c), pentru un plus de precizie a normei, sugerăm ca expresia „pe cicluri de studii, licență, masterat, doctorat” să fie redată sub forma „pe cicluri de studii, **pentru programele de studii universitare de licență, masterat și doctorat**”.

La **alin. (4)**, pentru fluentă normei, sugerăm ca partea finală a acesteia să fie redată astfel: „... și **se avizează de Ministerul Educației, precum și de ministerele de resort**”.

La **alin. (5)**, recomandăm eliminarea parantezei „(rector)”, întrucât este superfluă.

La **alin. (7)**, sugerăm ca partea finală a normei să fie reformulată astfel: „... **își desfășoară activitatea personalul didactic prevăzut de prezenta lege, precum și instructori militari, instructori de informații și instructori de ordine publică, care sunt asimilați personalului didactic**”.

La **alin. (9)**, reiterăm observația care rezultă din art. 49 alin. (2) din Legea nr. 24/2000, potrivit căruia „*o enumerare distinctă, marcată cu o literă, nu poate cuprinde, la rândul ei, o altă enumerare*”, și recomandăm împărțirea acestui alineat în alte două alineate, după cum urmează:

„(9) Categoriile de instructori pentru Ministerul Apărării Naționale și Serviciul Român de Informații **sunt:**

- a) instructor;
- b) instructor principal;
- c) instructor superior;
- d) instructor avansat.

(10) Categoriile de instructori pentru Ministerul Afacerilor Interne sunt:

- a) instructor de poliție/instructor militar;
- b) instructor de poliție principal/instructor militar principal;
- c) instructor de poliție specialist/instructor militar specialist.

76. La art. 83 alin. (4) teza a doua, expresia „În termen de 30 de zile calendaristice anterior împlinirii condițiilor de pensionare” nu este suficient de clară și ar trebui reformulată. În ipoteza în care cadrul didactic trebuie să opteze, pentru continuarea activității, cu cel puțin 30 de zile înainte de împlinirea condițiilor de pensionare, sugerăm ca norma să debuteze astfel: „Personalul didactic militar și personalul didactic titular poate opta, **cu cel puțin 30 de zile calendaristice înainte de data împlinirii condițiilor de pensionare**, pentru continuarea activității didactice...”.

77. La Secțiunea a 4-a, semnalăm că titlul acesteia folosește expresia „Viața universitară în instituțiile”, în vreme ce norma de la art. 84 face referire la „Viața universitară **din** instituțiile”.

78. La art. 85 alin. (4), pentru fluența normei, recomandăm ca expresia „săli de spectacole, concerte și de cinema, studiouri de radio, televiziune, cinematografie și de înregistrări, ateliere de fotografie studiouri muzicale” să fie redată sub forma „săli de spectacole, **de** concerte și de cinema, studiouri de radio, **de** televiziune, **cinematografice** și de înregistrări, ateliere de fotografie, studiouri muzicale”. Observația este valabilă și pentru **art. 87**.

79. La art. 89 alin. (3), recomandăm ca formularea „contractul de parteneriat, care stabilește condițiile de colaborare” să fie redactată sub forma „contractul de parteneriat, **prin care sunt stabilite** condițiile de colaborare”.

La **alin. (4)**, pentru un plus de rigoare în redactare, expresiile „autorități locale” și „camere de comerț, asociații patronale de ramură” vor fi înlocuite cu „autorități **ale administrației publice locale**”, respectiv „camere de comerț **și** asociații patronale de ramură”.

80. La art. 90 tezele întâi și a doua, pentru unitate de redactare, înainte de cuvântul „predare” se introduce prepoziția „**de**”.

81. La art. 94 alin. (1), pentru fluența normei, propunem ca virgula dintre sintagmele „la asigurările sociale de stat, la asigurările pentru șomaj” să fie înlocuită de conjuncția „**și**”.

82. La partea introductivă a art. 95, expresia „bugetului asigurărilor sociale” va fi înlocuită cu sintagma „bugetului asigurărilor

sociale **de stat**". Totodată, reiterăm observația formulată pentru art. 66 alin. (2).

La **lit. a) și b)**, precizăm că în cazul operatorilor economici parteneri, având o cifră de afaceri de până la 500.000 euro, aceștia sunt încadrați în categoria microîntreprinderilor, fiind plătitori de impozit pe venit, iar nu de impozit pe profit. Având în vedere acest aspect, normele în discuție vor fi reconfigurate în mod corespunzător.

La **lit. c)**, semnalăm că norma propusă vizează o scutire de care beneficiază personalul desemnat să îndrume activitatea de învățare prin muncă, și nu o scutire acordată operatorului economic, așa cum prevede partea introductivă a articolului. Prin urmare, recomandăm ca lit. c) să fie redată la nivelul unui nou alineat, alin. (2).

Totodată, considerăm că scutirea **integrală** de la obligația plății impozitului pe venitul din salarii a personalului operatorului economic desemnat pentru îndrumarea directă a învățării prin muncă este justificată exclusiv pentru situația în care subiectul impunerii încasează venituri din salarii de la un singur angajator (operatorul economic), iar nu și pentru celelalte venituri din salarii obținute dintr-un cumul de funcții (angajatori diferiți), urmând a se analiza inclusiv ipoteza în care veniturile din salarii încasate de la același angajator ar include și venituri obținute din alte activități, în raport de contractul individual de muncă aflat în derulare (*pro rata*).

Pe de altă parte, propunem reanalizarea normei potrivit căreia se aprobă, prin ordin al ministrului, metodologia privind scutirea personalului de la plata impozitului pe veniturile din salarii, în condițiile în care sediul materiei în această privință este reglementat la nivelul legislației primare, și anume Legea nr. 227/2005 privind Codul fiscal.

83. La art. 96 alin. (1), pentru concordanță cu titlul Capitolului XI, recomandăm ca norma propusă să debuteze astfel: „Art. 96. – (1) Instituțiile de învățământ superior particulare și confesional particulare...”.

La **alin. (2)**, pentru o informare completă, propunem ca termenul „Constituție.” să fie înlocuit de sintagma „**Constituția României, republicată**”.

La **alin. (3)**, este de analizat eficiența juridică a celei **de-a doua teze**, având în vedere că în cuprinsul primei teze se menționează că senatul universitar, în calitate de organ de decizie al instituției de învățământ superior, este cel care aprobă carta universitară.

La **alin. (5)**, pentru unitate terminologică, propunem ca în loc de „instituția de învățământ superior își poate stabili” să fie folosit textul

„instituțiile de învățământ superior **particulare și confesional particulare își pot stabili**”. Totodată, utilizarea în contextul dat a termenului „extern” este lipsită de claritate, întrucât poate induce ideea fie a unor personalități din afara instituției de învățământ superior, fie din străinătate.

84. La art. 100 lit. b), potrivit uzanțelor normative, partea finală a normei va fi redată astfel: „recunoscut drept cult **potrivit prevederilor Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, republicată**”.

La **lit. d),** pentru fluența normei, sugerăm reformularea părții finale a acesteia astfel: „... finanțări acordate pe bază de competiție și de exploatare a rezultatelor cercetării, dezvoltării și inovării, **precum și** alte surse legal constituite”.

85. La art. 101 alin. (1), pentru suplețea normei, sugerăm reformularea acesteia după cum urmează:

„Art. 101. – (1) Pe baza analizei nevoilor de formare profesională din **sistemul de învățământ superior**, reperele curriculare și calificările pentru formarea inițială în specialitate a personalului didactic **se stabilesc prin ordin al ministrului educației, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.**

La **alin. (2),** expresia „specializarea Educație timpurie, Pedagogia învățământului primar” va fi reformulată „**specializările „Educație timpurie” și „Pedagogia învățământului primar”**”.

De asemenea, pentru unitate terminologică, sugerăm ca expresia „consiliere școlară și de carieră” să fie redată sub forma „consiliere școlară și **în carieră**”.

Totodată, recomandăm eliminarea **tezei a doua**, întrucât problematica acreditării este reluată și în cuprinsul tezei finale.

Pe de altă parte, propunem ca mențiunea „prevăzute în Titlul IV privind asigurarea calității educației” să fie redată „prevăzute **la** Titlul IV „**Asigurarea calității în învățământul superior**”.

La **alin. (3) lit. b),** termenul „specializarea” va fi înlocuit cu „**specializările**”, iar cele două specializări vor fi redată între ghilimele.

La **alin. (8), teza a doua** va debuta astfel: „Programul de studii cuprinde stagiatura didactică...”.

La **alin. (12) teza întâi,** expresia „a unei instituții” va fi redată „**ai** unei instituții”. La **teza a doua,** sugerăm ca partea finală a normei să fie redată sub forma „... se **aprobă** prin ordin al ministrului educației, **care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I**”.

La **alin. (14)**, din rațiuni de unitate terminologică, sugerăm ca expresia „învățământul universitar” să fie înlocuită cu sintagma „învățământul **superior**”.

86. La **art. 103 alin. (7) teza a doua**, pentru evitarea repetiției, partea finală a normei va fi reformulată astfel: „... certificatul de absolvire a programului **respectiv**”.

87. La **art. 104**, actul normativ la care se face trimitere va fi redat sub forma „**potrivit prevederilor Legii învățământului nr. 84/1995, abrogată...**”. De asemenea, semnalăm utilizarea neunitară a termenului durată/durată.

Pe de altă parte, referitor la „metodologia specifică”, semnalăm că norma nu precizează modul de aprobare a acesteia.

88. La **art. 105 alin. (2)**, expresia „atâta timp” va fi redactată „**atât timp**”.

89. La **art. 106 alin. (2)**, pentru unitate terminologică, propunem ca norma să debuteze astfel: „(2) Studenții care frecventează cursurile **de licență didactică** cu dublă specializare sau **de masterat didactic...**”.

90. La **art. 107**, denumirea specializării va fi redată sub forma „Educație timpurie”, ca în articolele anterioare. Pentru aceeași rațiune, expresia „psihopedagogia specială” va fi redată „psihopedagogie specială”. De asemenea, expresiile „studii postuniversitar” și „examen de licențiere” vor fi înlocuite cu expresiile „studii **postuniversitare**”, respectiv „examen de **licență**”.

91. La **titlul capitolului XIII**, după cuvântul cercetare se va introduce virgula.

92. La **art. 108 alin. (2)**, din rațiuni de acuratețe a exprimării, sugerăm reformularea **tezei a doua** astfel: „Structurile **tehnico-administrative** deservesc **personalul implicat în cercetare și răspund cerințelor acestuia**.”

La **alin. (3) teza finală**, se va scrie „controlului financiar **preventiv propriu**” în loc de „controlului financiar intern”.

La **alin. (4)**, recomandăm reanalizarea expresiei „respectând regulile finanțatorului”, care este lipsită de precizie și improprie limbajului juridic.

93. La **art. 109**, în ipoteza în care prin „regie” sunt avute de fapt în vedere cheltuielile de regie, în sensul de cheltuieli de întreținere, recomandăm ca la **alin. (1)** expresia „modul în care a fost cheltuită regia” să fie înlocuită cu expresia „modul în care **au fost efectuate cheltuielile de regie**”, iar la **alin. (2) și (3)** expresia „cuantumul

maximal al regiei” să fie redată sub forma „cuantumul maximal al cheltuielilor de regie”.

94. La **art. 110 alin. (3)**, expresia „conform contractului cu autoritatea contractantă” va fi redată sub forma „conform contractului încheiat cu autoritatea contractantă”.

95. La **art. 111 alin. (2)**, recomandăm ca norma propusă să debuteze astfel: „(2) **Instituția de învățământ superior înființează comisia de evaluare și asigurare a calității, denumită în continuare CEAC, și structuri...**”. Orice referire ulterioară la comisie se va face prin utilizarea acronimului CEAC.

96. La **art. 112 alin. (2)**, pentru o exprimare în acord cu reglementările privind liberul acces la informațiile de interes public, recomandăm ca expresia „să facă publice datele de interes public” să fie înlocuită cu expresia „să comunice din oficiu informațiile de interes public”.

La **alin. (4)**, potrivit uzanțelor normative, sugerăm reformularea acestui element structural după cum urmează:

„(4) **În termen de 1 an de la data intrării în vigoare a prezentei legi, la propunerea Ministerului Educației, se aprobă hotărârea Guvernului privind modul de gestionare de către UEFISCDI a PNRUIS**”.

La **alin. (7)**, sugerăm înlocuirea expresiei „datelor personale” cu sintagma „datelor cu caracter personal”. Observația este valabilă și pentru **art. 124 alin. (8)**.

La **alin. (8)**, pentru o informare completă, propunem ca după expresia „2016/679” să fie inserată mențiunea „**al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016**”. Totodată, pentru precizia normei, recomandăm ca expresia „legislației naționale aplicabile domeniului protecției datelor” să fie înlocuită cu expresia „**Legii nr. 190/2018 privind măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor), cu modificările ulterioare**”.

La **alin. (9)**, expresia „autorități de care aparțin instituțiile” este imprecisă, fiind necesar a fi reanalizată și reformulată. Observația este valabilă și pentru **art. 124 alin. (10)**.

Totodată, fiind a doua trimitere în text la reglementările în domeniul protecției datelor cu caracter personal, partea finală a normei va fi redată astfel: „cu respectarea **prevederilor Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016, precum și ale Legii nr. 190/2018, cu modificările ulterioare**”. Observația este valabilă și pentru **art. 124 alin. (10)**.

97. La **art. 116 alin. (1)**, potrivit uzanțelor normative și pentru fluența normei, sugerăm reformularea acesteia după cum urmează:

„Art. 116. – (1) **Cadrul** strategic privind internaționalizarea sistemului de învățământ superior **se elaborează de către Ministerul Educației**, în acord cu prioritățile naționale, procesele internaționale și tratatele la care România este parte, și se aprobă prin hotărâre a Guvernului.

La **alin. (2)**, partea finală a normei va fi redată astfel: „... de către **instituțiile de învățământ superior**”.

98. La **art. 117**, la **partea introductivă a alin. (1)**, sugerăm ca expresia „să adreseze comprehensiv următoarele componente ale ecosistemului academic” să fie înlocuită cu expresia „să **abordeze** următoarele componente ale ecosistemului academic”.

La **alin. (2) lit. a)**, pentru exprimarea corectă a normei, recomandăm ca aceasta să debuteze astfel: „a) condițiile și **sustinerea studenților și personalului universitar...**”.

Pentru aceeași rațiune, norma propusă la **lit. d)** va debuta cu termenul „**includerea**”, iar cea preconizată la **lit. e)** cu expresia „**actualizarea permanentă a informațiilor**”.

La **alin. (3)**, pentru asigurarea caracterului complet al normei, propunem ca aceasta să debuteze astfel:

„(3) **Instituțiile de învățământ superior raportează** în platformele naționale mobilitățile internaționale fizice, virtuale și mixte, precum și...”.

De asemenea, pentru unitatea terminologică cu prevederile art. 225 alin. (2) lit. f), partea finală a normei va fi redată sub forma „... politicilor bazate pe **dovezi**”.

99. La **art. 119**, recomandăm structurarea acestuia în două alineate, alin. (2) urmând a include obiectivele Programului. Astfel, partea introductivă a alin. (2) ar putea avea următorul cuprins:

„(2) Programul **prevăzut la alin. (1)** are următoarele obiective:”.

În ceea ce privește **lit. a)**, din rațiuni de claritate a normei, recomandăm redenumirea sau definirea în cuprinsul proiectului de lege a expresiei „internaționalizare comprehensivă”, care reprezintă o

preluare directă din limba engleză a sintagmei „comprehensive internationalization”. Precizăm că sensul în limba engleză a adjectivului „comprehensive” este acela de *complet, cuprinzător*, în vreme ce în limba română, potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, ediția 2016, termenul „comprehensiv” are un sens diferit, și anume *inteligent, pătrunzător, care înțelege ușor*.

La **lit. c)**, parantezele „(FDI)” și „(FSS)” urmează a fi eliminate, întrucât acronimele respective nu sunt folosite în proiect. Observația este valabilă și pentru **lit. n)**, în ceea ce privește parantezele „(MAE)”, „(MAI)” și „(MCID)”.

Totodată, semnalăm că, în modul de exprimare propus, norma nu are o logică proprie. O posibilă remediere ar putea consta în eliminarea cuvântului „atât”, precum și în reformularea părții finale a normei, începând cu cuvântul „conectate...”.

De asemenea, pentru unitate de redactare cu restul proiectului, cuvântul „micro-certificări” va fi redat sub forma „**microcertificări**”.

La **lit. k)**, sugerăm înlocuirea cuvântului „lor” cu „**acestora**”. De asemenea, menționăm că nu este evident dacă cuvântul „Acestea” din debutul tezei a doua se referă la microcertificări sau la colaborările internaționale.

Totodată, semnalăm că, prin modul de exprimare folosit, nu există o conexiune logică între prima parte a normei – „Acestea vor servi ca instrumente de inovare în pedagogii și metode didactice” – și cea de-a doua parte a acesteia: „accesibilizarea învățământului superior, corelarea cu cerințele pieței muncii și co-crearea de curriculum pentru microcertificări împreună cu reprezentanții mediului privat”.

100. La art. 120 alin. (2), pentru unitate terminologică, recomandăm ca norma propusă să debuteze astfel: „(2) În învățământul superior **este promovat principiul educației centrate pe student...**”. Observația este valabilă și pentru **partea introductivă a alin. (4)**.

La **lit. d)**, expresia „pe baza de” va fi redată „pe **bază de**”.

La **alin. (5) lit. a)**, pentru unitate de redactare, norma propusă va fi redată astfel:

„a) **îmbunătățirea formării inițiale și continue** a cadrelor didactice;”.

La **alin. (7)**, potrivit uzanțelor normative, sugerăm reformularea normei după cum urmează:

„(7) Se înființează Programul Național de Reducere a Abandonului Universitar, denumit în **continuare PNRAU, finanțat de la bugetul Ministerului Educației**, în vederea creșterii retenției

studenților în mediul universitar. **Metodologia privind organizarea și finanțarea PNRAU se aprobă prin hotărâre a Guvernului**”.

La **alin. (8) lit. g)**, pentru o exprimare corectă, partea finală a normei va fi reformulată astfel: „... și a **activităților** remediale”.

Având în vedere modelul propus la alin. (7), recomandăm comasarea alin. (9) și (11) într-un singur alineat, alin. (9), cu următorul cuprins:

„(9) Se înființează Programul Național de Sprijinire a Învățării Științelor Exacte, Ingineriei și Matematicii, denumit în continuare PNSISEIM, finanțat de la bugetul Ministerului Educației, în completarea programului similar din sistemul de învățământ preuniversitar. Metodologia privind organizarea și finanțarea PNSISEIM se aprobă prin hotărâre a Guvernului”.

Precizăm că inițialele cuvintelor care formează denumirea programului nu sunt PNSTIM, ci **PNSISEIM**, observația fiind valabilă și pentru celelalte situații similare din proiect.

La **alin. (12)**, recomandăm redarea *in extenso* a acronimului STIM, acesta nefiind definit în cuprinsul actului normativ, astfel: „domeniile **științelor exacte, ingineriei și matematicii**”. Observația este valabilă și pentru celelalte situații similare din proiect.

Totodată, pentru evitarea repetiției, partea finală a normei va avea următoarea formulare: „... în domeniile **respective**”.

101. La art. 121 alin. (1), propunem reformularea părții finale a normei astfel: „... instituție de învățământ superior **acreditată** sau organizație furnizoare de educație autorizată să funcționeze provizoriu”.

102. La art. 122 alin. (2), propunem ca sintagma „conform art. 29 alin. (9)” să fie redactată „**potrivit prevederilor art. 29 alin. (9)**”. Observația este valabilă și pentru alte situații similare din proiect.

103. La art. 123 alin. (1), pentru unitate de redactare, înainte de sintagma „Academia Română” se introduce prepoziția „de”.

La **alin. (4)**, potrivit uzanțelor normative, recomandăm următoarea formulare:

„(4) În termen de 1 an de la data intrării în vigoare a prezentei legi, la propunerea Ministerului Educației, se aprobă hotărârea Guvernului privind operaționalizarea RUNIDAS”.

La **alin. (7) și (8)**, sugerăm reformularea părților finale ale normelor propuse astfel: „... în termen de 3 luni de la **data emiterii acestora**”, respectiv „... în termen de 3 luni de la **data înmatriculării acestora**”.

La **alin. (10)**, înainte de cuvântul „nerespectarea” se va introduce conjuncția de legătură „iar”.

104. La art. 124 alin. (3) lit. b), pentru fluența redactării, propunem ca expresia „ale statelor de care aparțin” să fie înlocuită de „ale statelor **din care provin**”.

La **alin. (4)**, având în vedere că referirea la Registrul matricol special se face doar în cuprinsul acestui articol, recomandăm eliminarea expresiei „denumit în continuare R.M.S.”.

Pe cale de consecință, **alin. (5)** ar urma să debuteze astfel: „(5) Accesarea datelor din **registru** prevăzut la **alin. (4)** se poate face...”.

La **alin. (6)**, având în vedere că este prima folosire a acronimului CNFIS în textul proiectului, recomandăm ca norma propusă să fie reformulată astfel:

„(6) În termen de ... de la data intrării în vigoare a prezentei legi, la propunerea Comisiei Naționale a Finanțării Învățământului Superior, denumită în continuare CNFIS, Regulamentul privind alocarea codului matricol individual, precum și conținutul informațiilor care vor fi înscrise în RMUR/RUNIDAS se aprobă prin ordin al ministrului educației, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I”.

Textul de mai sus poate fi folosit drept **model și pentru alte situații din proiect în care se aprobă ordine ale ministrului cu caracter normativ.**

Orice referire ulterioară la Comisia Națională a Finanțării Învățământului Superior se va face prin utilizarea acronimului CNFIS.

La **alin. (9)**, potrivit uzanțelor normative, recomandăm reformularea normei propuse astfel:

„(9) Datele colectate în RMUR/RUNIDAS se prelucrează în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016, precum și ale Legii nr. 190/2018, cu modificările ulterioare”.

A se vedea, în acest sens, și observația formulată pentru art. 112 alin. (8) și (9).

La **alin. (10) teza a doua**, sugerăm ca expresia „atât ale instituțiilor de învățământ superior, al organizațiilor furnizoare de educație, cât și ale instituțiilor publice centrale” să fie redată astfel: „atât ale instituțiilor de învățământ superior și organizațiilor furnizoare de educație, cât și ale instituțiilor publice centrale”.

Totodată, la **ultima teză** a alineatului, recomandăm înlocuirea expresiei „Aceste protocoale vor fi realizate” cu expresia „Aceste protocoale vor fi **încheiate**”.

105. La **art. 125 alin. (1) lit. b)**, expresia „în afara orelor de curs, de activități aplicative” va fi redată sub forma „în afara orelor de curs și de activități aplicative”.

La **lit. e)**, pentru fluența normei, sugerăm ca partea finală a acesteia să fie redată sub forma „la informații care privesc propriul parcurs educațional și serviciile oferite de instituțiile de învățământ superior, inclusiv **informații** cu privire la **programă** și cadrele didactice, precum și la viața comunității academice din care fac parte, în conformitate cu prevederile legii”.

La **alin. (3)**, sugerăm ca partea finală a normei să fie reformulată astfel: „... care **se publică** pe site-ul instituției”.

106. La **art. 126 alin. (2)**, pentru evitarea repetării cuvântului „studenți”, în locul expresiei „drepturilor și intereselor legitime ale studenților” se va folosi expresia „drepturilor și intereselor legitime **propriei**”.

La **alin. (8)**, pentru utilizarea timpului prezent în ambele propoziții ale frazei respective, recomandăm ca partea finală a normei să fie redată sub forma „și se **consultă** cu acestea ori de câte ori este nevoie”. De altfel, facem precizarea de ordin general că, potrivit art. 38 alin. (2) din Legea nr. 24/2000, „*în redactarea actului normativ, de regulă, verbele se utilizează la timpul prezent, forma afirmativă, pentru a se accentua caracterul imperativ al dispoziției respective*”.

La **alin. (10)**, expresia „spații în spațiul universitar” nu este proprie unei exprimări armonioase, fiind necesară folosirea unui sinonim pentru cuvântul „spații”.

107. La **art. 127 alin. (1)**, fiind vorba de acordarea asistenței medicale și psihologice pentru studenți, sugerăm ca metodologia propusă să fie aprobată prin ordin comun al ministrului educației și ministrului sănătății.

Referitor la normele prevăzute la **alin. (3) și (4)**, referitoare la transportul studenților, în vederea unei aplicări previzibile și unitare a legislației în materie, recomandăm corelarea acestora, în mod corespunzător, inclusiv din punctul de vedere al terminologiei folosite, cu prevederile similare din proiectul Legii învățământului preuniversitar.

Totodată, la **alin. (3) teza a doua**, pentru fluența normei și pentru evidențierea intervențiilor legislative suferite de Legea nr. 272/2004,

recomandăm ca aceasta să dezbuteze astfel: „Studentii cu unul sau ambii părinți decedați, **precum și** studenții proveniți din centre de plasament sau **care** au fost în plasament la familia extinsă, substitutivă sau la asistent maternal potrivit **prevederilor** art. 64 alin. (1) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, **republicată, cu modificările și completările ulterioare**, beneficiază de ...”.

La **alin. (5)**, pentru fluența normei, sugerăm introducerea sintagmei „**precum și**” înainte de expresia „la alte manifestări”.

La **alin. (7) și (8)**, pentru o exprimare armonioasă, sugerăm ca acestea să dezbuteze astfel:

„(...) Instituțiile de învățământ superior de stat acordă cel puțin 10 locuri bugetate, **atât** la programele **de studii universitare** de licență, **cât și** la programele **de studii universitare** de master...”.

La **alin. (10)** teza **întâi**, recomandăm ca partea finală a normei să fie reformulată astfel: „... **potrivit** normelor **aprobrate** prin ordin al ministrului educației, **care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I**”.

La **alin. (11)**, norma de trimitere va fi redată „alin. (10)”.

La **alin. (15)**, expresia „ale instituțiilor de învățământ respective” va fi reformulată „ale instituțiilor de învățământ **superior**”. Totodată, pentru folosirea unui limbaj juridic unitar, propunem ca partea finală a normei să fie redactată „subvenții de la bugetul de stat **aprobrate** cu această destinație”.

La **alin. (18)**, partea finală a normei va fi reformulată astfel: „... **potrivit** normelor **aprobrate** prin ordin al ministrului educației, **care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I**”.

La **alin. (19)**, pentru rațiuni de claritate și previzibilitate a normei, sugerăm ca partea finală a normei să fie reformulată după cum urmează: „... fiind sprijiniți prin subvenție pentru cămine și cantine **acordată de la bugetul Ministerului Educației**”.

La **alin. (20)**, pentru fluența normei și având în vedere că ipoteza referitoare la copiii personalului din sistemul de învățământ este prevăzută la alin. (19), recomandăm reformularea normei după cum urmează:

„(20) Beneficiază de prevederile alin. (19) și copiii orfani de unul **sau** de ambii părinți, **precum și** copiii din familii monoparentale.”

La **alin. (21)**, pentru fluența normei, expresia „beneficiază de drepturile prevăzute la alin. (19) de scutirea taxelor de școlarizare și finalizare a studiilor” va fi redată astfel: „beneficiază de drepturile prevăzute la alin. (19), **precum și** de scutirea **de la plata** taxelor de

școlarizare și finalizare a studiilor, **finanțarea acestora fiind suportată de la bugetul Ministerului Educației**”.

La **alin. (23)**, având în vedere că potrivit art. 38 alin. (3) teza a doua din Legea nr. 24/2000 „*nu este permisă prezentarea unor explicații prin folosirea parantezelor*”, recomandăm reformularea părții finale a normei astfel: „... care atestă statutul de student, **cum sunt adevărurile, carnetele sau legitimațiile**, se eliberează în mod gratuit”.

La **art. 24**, pentru acuratețea normei și pentru un plus de claritate, în ipoteza în care trimiterea din cuprinsul acesteia vizează de fapt alin. (3), recomandăm reformularea normei după cum urmează:

„(24) Sumele decontate în contul acordării facilităților de transport prevăzute la alin. (3) nu pot depăși sumele care corespund efectului financiar net, echivalent cu totalitatea efectelor, pozitive sau negative, **asupra costurilor și veniturilor operatorului de transport, produse ca urmare a conformării cu obligația asigurării facilităților de transport, potrivit prevederilor** Regulamentului (CE) nr. 1370/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din **23 octombrie 2007** privind serviciile publice de transport feroviar și rutier de călători și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 1191/69 și nr. 1107/70 ale Consiliului”.

108. La **art. 128 alin. (2)**, pentru fluența și claritatea normei, sugerăm ca expresia „tulburări de învățare, dislexie, disgrafie, discalculie este asigurată” să fie înlocuită cu expresia „tulburări **specifice de învățare, respectiv dislexia, disgrafia, disortografia și discalculia**, este asigurată”. Precizăm că proiectul Legii învățământului preuniversitar folosește sintagma „tulburări specifice de învățare”, iar în această categorie include, ca tulburare de învățare distinctă, și disortografia.

Referitor la **alin. (6), (7) și (11)**, în ceea ce privește aplicarea normelor respective și elevilor, reiterăm observația formulată pentru art. 16 cu privire la constituirea unor unități de învățământ preuniversitar în subordinea sau în structura instituțiilor de învățământ superior.

La **alin. (7)**, având în vedere că normele de tehnică legislativă nu permit folosirea parantezelor, recomandăm ca norma propusă să debuteze astfel: „(7) Pentru elevii din învățământul liceal care obțin premiile I, II și III la...”.

La **alin. (8)**, trimiterea la actul normativ va avea următoarea formulare: „**astfel cum sunt definite la art. 2 alin. (1) din Ordonanța**

Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare **republicată, cu modificările și completările ulterioare**”.

La **alin. (9) teza întâi**, semnalăm că deficiența de auz este o deficiență senzorială, nu fizică. Pentru acest motiv, precum și pentru fluența normei, sugerăm ca aceasta să debuteze astfel: „(9) Studenții cu dizabilități au dreptul **la** acces adaptat acestora în totalitatea spațiilor universitare, **la asigurarea** unui interpret în limbaj mimico-gestual, precum și **la condiții adecvate** pentru desfășurarea...”.

La **teza a doua**, dat fiind că este vorba de un drept de care beneficiază persoanele cu dizabilități, este de analizat dacă reglementarea propusă nu ar trebui să fie un ordin comun al ministrului educației și ministrului sănătății.

La **alin. (10)**, pentru un plus de claritate, sugerăm ca expresia „acces echitabil pentru toți la oportunități de învățare oferite de programe de mobilitate naționale și internaționale” să fie redată sub forma „acces echitabil pentru toți **studenții** la oportunități de învățare oferite de programe de mobilitate naționale și internaționale”.

Totodată, semnalăm că sintagma studenți „netradiționali” este neclară și trebuie reformulată sau definită în cuprinsul legii.

109. La art. 130 alin. (3), expresia „linii de predare, programe de studii” va fi redată sub forma „linii de predare **și** programe de studii”.

La **alin. (4)**, expresia „a căror desfășurare” va fi înlocuită cu expresia „a căror **exercitare**”. Totodată, este de analizat dacă funcțiile de director general administrativ și director general adjunct administrativ sunt „funcții în domeniul didactic”.

La **alin. (5)**, apreciem că sintagma „funcții publice de autoritate” este acoperită de norma de la alin. (4), potrivit căreia exercitarea acestor funcții nu presupune „prerogative de putere publică”. Ca atare, recomandăm reformularea normei astfel:

„(5) **Activitățile** din domeniul didactic specific, care se derulează prin intermediul **funcțiilor de conducere prevăzute la alin. (2)**, sunt în principal următoarele:”.

La **lit. b)**, pentru precizia normei, sugerăm ca expresia „asigurarea calității” să fie înlocuită cu sintagma „asigurarea calității **educației**”. Observația este valabilă și pentru alte situații similare din proiect, când se va folosi sintagma sugerată sau, după caz, expresia „asigurarea calității în învățământul superior”.

La **lit. k)**, este de analizat cum pot fi asigurate condițiile necesare desfășurării activității de cercetare științifică, dezvoltare, inovare și

transfer tehnologic prin „asigurarea performanțelor și dezvoltării fizice și sportive”.

La **alin. (6)**, în ceea ce privește concursul pentru funcția de director al CSUD, acesta nu poate fi organizat de către rector, ci de instituția de învățământ superior, prin structurile cu atribuții în domeniu, potrivit Regulamentului cadru privind studiile universitare de doctorat. Observația este valabilă și pentru celelalte situații similare din proiect.

La **alin. (12)**, din rațiuni de unitate de redactare, expresia „Consiliului facultății, Senatului sau Consiliului de administrație” va fi redată sub forma „**consiliului facultății, senatului universitar sau consiliului de administrație**”. Pentru aceeași rațiune, expresia „Carta Universitară” va fi redată cu inițiale mici. Observația este valabilă și pentru alte situații similare din cuprinsul proiectului.

110. La **art. 131 alin. (2)**, pentru fluența normei, sugerăm ca aceasta să debuteze astfel: „(2) Membrii senatului universitar **având calitatea de cadre didactice titulare și cercetători titulari** sunt aleși...”. Observația este valabilă în mod corespunzător și pentru **alin. (3)**.

La **alin. (4)**, partea finală a tezei întâi va fi redată astfel: „... numărul cadrelor didactice titulare și **al** cercetătorilor titulari”.

La **alin. (8)**, expresia „reprezentare echitabilă” va fi înlocuită cu „**reprezentarea echitabilă**”.

La **alin. (10)**, pentru evitarea repetiției, recomandăm ca partea finală a normei să fie redată astfel: „... în senatul universitar **și stau la baza hotărârilor acestuia**”.

111. La **art. 132 alin. (2)**, expresia „și a cercetătorilor titulari” va fi redată sub forma „și **al** cercetătorilor titulari”. Totodată, întrucât cotele de reprezentare a studenților în senatul universitar și în consiliile facultăților sunt deja prevăzute la art. 130 alin. (9) lit. a) și art. 131 alin. (1), recomandăm ca partea finală a normei să fie redată după cum urmează: „... precum și al reprezentanților studenților din senatul universitar și din consiliile facultăților”.

112. La **art. 133**, pentru concizia normei, sugerăm comasarea alin. (1) și (2) într-un singur alineat, care ar putea debuta astfel: „(1) În cazul **desemnării rectorului prin concurs public, senatul universitar nou-ales numește** o comisie...”.

Totodată, semnalăm folosirea neunitară în cuprinsul normei a sintagmei „nou-ales”, respectiv „nou ales”.

La **alin. (3) teza a doua**, pentru o exprimare specific normativă, sugerăm reformularea normei astfel: „**Atribuțiile comisiei de concurs**”

sunt exercitate de comisia de selecție și recrutare prevăzută la alin. (2)''.

De asemenea, la **alin. (4)**, pentru concizia normei, sugerăm comasarea celor două teze, partea finală a alineatului rezultat astfel având următoarea formulare: „... au obținut avizul de participare la concurs, **care** se acordă numai pe baza votului majorității simple a membrilor **acestui**”.

113. La **art. 134 alin. (6)**, deși ipoteza menținerii în funcție a directorului general administrativ sau a directorului general adjunct administrativ, cu condiția acordului scris al acestora de susținere executivă a planului managerial al noului rector, este prevăzută și de Legea nr. 1/2011, recomandăm totuși reanalizarea preluării acesteia în proiectul Legii învățământului superior.

Astfel, este de analizat dacă norma respectivă se corelează cu prevederile Legii nr. 53/2003 – Codul muncii, precum și cu prevederile art. 145 alin. (6) din proiect, potrivit cărora „postul de director general administrativ, precum și de director general adjunct administrativ **se ocupă prin concurs** organizat de consiliul de administrație al instituției de învățământ superior”.

Considerăm că este de natura funcției de director general administrativ să coordoneze asigurarea suportului tehnic-administrativ necesar bunei funcționări a instituției de învățământ superior, săvârșirea unor abateri disciplinare antrenând răspunderea disciplinară a acestuia în temeiul prevederilor art. 247-252 din Codul muncii, una dintre sancțiunile disciplinare pe care angajatorul le poate fi aplica fiind chiar desfacerea disciplinară a contractului individual de muncă.

La **alin. (7)**, expresia „este format din rector, prorectorii, decanii” va fi redată astfel: „este format din **rectorul și prorectorii instituției de învățământ superior, decanii facultăților**”.

114. La **art. 135 alin. (3)**, potrivit uzanțelor normative, partea finală a normei va fi reformulată astfel: „în condițiile **prevăzute la art. 157 alin. (5) lit. f)**”.

115. La **art. 137 alin. (1) lit. b)**, cu referire la sintagma „managementul și conducerea operativă”, semnalăm că în proiectul de lege mai sunt folosite și expresiile „managementul și conducerea”, respectiv „managementul și coordonarea operativă”.

116. La **art. 138, partea introductivă**, pentru coerența textului, propunem ca partea finală a acestuia să aibă următoarea formulare: „De asemenea, consiliul de administrație **are următoarele atribuții:**”.

117. La **art. 141**, pentru respectarea dispozițiilor art. 48 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, având în vedere ipotezele juridice preconizate, recomandăm ca tezele elementului structural analizat să fie redactate ca alineate distincte, marcate în mod corespunzător. Observația este valabilă, în mod corespunzător, și pentru alte situații similare din cuprinsul proiectului.

118. La **art. 142 alin. (2)**, norma propusă, referitoare la raporturile de muncă ale personalului instituției de învățământ superior, nu se regăsește tematic alături de norma prevăzută la **alin. (1)**, referitoare la statutul directorului de departament.

Pe de altă parte, raportat la limbajul juridic de specialitate, sugerăm reformularea expresiei „încetarea relațiilor contractuale de muncă ale personalului sunt de răspunderea directorului” astfel: „încetarea relațiilor de muncă ale personalului sunt de **competența** directorului”.

119. La **art. 143 alin. (1)**, termenul „Regulamentului” va fi redat cu inițială mică. Observația este valabilă și pentru **alin. (4)**.

La **alin. (5)**, recomandăm ca norma propusă să debuteze astfel: „(5) Funcția de **director** de extensie universitară se **ocupă** prin concurs...”.

120. La **art. 145 alin. (2)**, recomandăm ca norma să debuteze astfel: „(2) În cazul vacantării unui **post** de conducere...”. Totodată, semnalăm că proiectul nu reglementează o procedură de „alegeri parțiale”. În plus, deși se specifică faptul că „se procedează la alegeri parțiale, în cazul (...) directorului de filială”, precizăm că art. 143 alin. (2) prevede că „funcția de conducere de director de filială se ocupă prin concurs”. Ca atare, norma preconizată la alin. (2) este insuficient conturată, motiv pentru care trebuie reanalizată și reformulată.

Cât privește norma propusă la **alin. (3)**, considerăm că este lipsită de eficiență juridică și propunem eliminarea acesteia.

La **alin. (5)**, pentru unitate de redactare, se va introduce articolul pronominal „**ale**” înaintea sintagmei „consiliilor de administrație”.

La **alin. (9)**, semnalăm că textul se referă doar la reabilitare ca situație de înlăturare a consecinței condamnării penale, deși, așa cum a subliniat și Curtea Constituțională în Decizia nr.304/2017, decăderile, interdicțiile sau incapacitățile care rezultă din condamnare sunt incidente până la intervenția unor situații reglementate de legea penală care înlătură consecințele condamnării. Astfel, în prezent, așa cum a precizat și instanța de contencios constituțional, potrivit Codului penal, aceste situații sunt reabilitarea, aplicarea legii penale de dezincriminare,

precum și amnistia post-condamnatorie. Prin urmare, pentru asigurarea unei reglementări corecte și complete, este necesar ca textul prin care se stabilește o consecință extrapenală a condamnării fie să se refere la **toate** situațiile care înlătură consecințele condamnării, fie să nu facă **nicio precizare**, întrucât normele de drept penal devin oricum incidente.

În subsidiar, fără a ne pronunța asupra oportunității soluțiilor legislative preconizate, sugerăm să se analizeze dacă **sfera infracțiunilor** în cazul cărora condamnarea definitivă are drept consecință imposibilitatea ocupării funcțiilor și exercitării activităților în sistemul de învățământul superior nu ar trebui să fie aceeași cu cea a infracțiunilor în cazul cărora condamnarea definitivă are drept consecință imposibilitatea ocupării funcțiilor și exercitării activităților în învățământul preuniversitar.

Astfel, în cuprinsul proiectului Legii învățământului preuniversitar, aflat de asemenea în avizare la Consiliul Legislativ, se prevede că „Nu poate ocupa/exercita o funcție didactică de predare, de îndrumare și control, didactică auxiliară, administrativă sau orice activitate didactică sau de conducere în sistemul de învățământ preuniversitar, persoana care a fost condamnată penal definitiv pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni contra vieții, integrității corporale/sănătății, contra libertății persoanei, relele tratamente aplicate minorului, hărțuire, trafic de minori, proxenetism, infracțiuni contra libertății și integrității sexuale, luare și dare de mită, trafic de influență, fals și uz de fals, furt calificat pentru care nu a intervenit reabilitarea”.

Pe de altă parte, textul în vigoare, prevăzut la art. 293¹ din Legea nr. 1/2011, are următorul cuprins:

„Art. 293¹. - Nu pot ocupa o funcție didactică persoanele condamnate penal definitiv pentru infracțiuni contra persoanei săvârșite cu intenție în împrejurări legate de exercitarea profesiei, până la intervenirea unei situații care înlătură consecințele condamnării”.

Observațiile referitoare la alin. (9) sunt valabile, în mod corespunzător, și pentru **art. 200 alin. (7)** din proiect.

121. La art. 147 alin. (1) lit. d), pentru unitate de redactare, se va introduce articolul pronominal „a” înaintea sintagmei „creației artistice”.

La **alin. (2)**, pentru unitate terminologică, sugerăm ca expresia „Învățământul universitar de stat” să fie înlocuită cu sintagma

consacrată „Învățământul **superior** de stat”. Observația este valabilă și pentru **alin. (3)**.

La **alin. (5)**, potrivit limbajului juridic de specialitate, sugerăm ca expresia „Autoritățile publice locale” să fie înlocuită cu sintagma „Autoritățile **administrației** publice locale”.

122. Referitor la **art. 148**, semnalăm că acesta numără nu mai puțin de 34 de alineate, care nu prezintă întotdeauna o legătură tematică directă între ele. Prin urmare sugerăm împărțirea acestui articol în mai multe articole, în funcție de ipotezele juridice distincte reglementate. De altfel, în cuprinsul proiectului sunt numeroase situațiile de articole cu un număr semnificativ de alineate, alte exemple fiind **art. 210 și 215**.

Acest aspect este contrar normelor de tehnică legislativă care prevăd că, pentru claritatea, concizia și caracterul unitar al textului unui articol, se recomandă ca acesta să nu fie format dintr-un număr prea mare de alineate. Ca urmare, în astfel de situații, propunem reorganizarea textului în mai multe articole, respectându-se legătura tematică dintre norme.

La **alin. (2) lit c)**, recomandăm analizarea utilizării sintagmei „venituri proprii”, având în vedere că, potrivit 147 alin. (7), „toate resursele de finanțare ale instituțiilor de învățământ superior de stat se constituie ca venituri proprii”, inclusiv fondurile publice sau contribuția bugetară a unor ministere.

La **alin. (9)**, cuvântul „inclusive” va fi redat sub forma „**inclusiv**”.

La **alin. (10) lit. b)**, sugerăm ca expresia „autoritățile publice ale statului” să fie înlocuită cu sintagma „**instituțiile** publice”.

La **alin. (16)**, în locul virgulei care precedă denumirea „Serviciului Român de Informații se introduce conjuncția „**sau**”.

La **alin. (25) lit. g)**, termenul „senat” va fi înlocuit cu expresia „**senatul universitar**”.

La **alin. (26)**, expresia „și se adoptă prin ordin” va fi înlocuită cu sintagma „**se aprobă prin ordin**”. Observația este valabilă și pentru alte situații similare din proiect.

La **alin. (30)**, partea finală a normei va fi reformulată astfel: „alte entități aflate în **coordonarea** sau **subordonarea** instituțiilor de învățământ superior pot aloca fonduri și pot pune baza materială proprie la dispoziția **acestora**, în mod gratuit”.

La **alin. (31)**, pentru fluența normei, sugerăm înlocuirea expresiei „pot prelua, pe baza hotărârii senatului universitar, în subordinea lor cluburi sportive” cu expresia „pot prelua **în subordinea lor**, pe baza hotărârii senatului universitar, cluburi sportive”.

La **alin. (33)**, expresia „informații publice” va fi înlocuită cu sintagma „informații de interes public”.

La **alin. (34)**, expresia „a principalelor politici publice” va fi redată sub forma „**al politicilor publice**”.

123. La **art. 149 alin. (4)**, recomandăm reformularea normei astfel:

„(4) Numărul de burse prevăzute la alin. (1)-(3) se aprobă anual prin **hotărârea** Guvernului privind cifrele de școlarizare”.

124. La **art. 150 alin. (1)**, expresia „programe de studii” va fi reformulată „**programele de studii**”.

125. la **art. 151**, ca observație generală, precizăm că acesta reglementează numai sfera drepturilor patrimoniale, nu și a obligațiilor. În acest sens, facem trimitere la prevederile art. 31 alin. (1) din Codul civil, potrivit cărora „*orice persoană fizică sau persoană juridică este titulară a unui patrimoniu care include toate drepturile și datoriile ce pot fi evaluate în bani și aparțin acesteia*”.

La **alin. (2)**, întrucât drepturile reale enumerate în forma propusă de către inițiator sunt prevăzute la art. 551 din Codul civil, supunem analizei acestuia recomandarea ca norma preconizată să fie reformulată după cum urmează:

„(2) Drepturile pe care le au instituțiile de învățământ superior asupra bunurilor din patrimoniul propriu pot fi **drepturile reale prevăzute la art. 551 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările și completările ulterioare**”.

Referitor la normele propuse la alin. (4) și (5), semnalăm că acestea sunt lipsite de precizie juridică. Astfel, în patrimoniul instituțiilor de învățământ superior nu pot exista bunuri din domeniul public sau din domeniul privat al statului, ci drepturi reale asupra acestora. Totodată, semnalăm că din enumerarea prevăzută la alin. (5) nu face parte și comodatul. În consecință, sugerăm reanalizarea normelor respective și eventual comasarea acestora într-un alineat unic, cu renumerotarea alineatelor subsecvente.

La **actualul alin. (6)**, potrivit uzanțelor normative, fiind a doua menționare în text a actului normativ, partea finală a normei va fi redată astfel: „... **potrivit prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019, cu modificările și completările ulterioare**”.

În ceea ce privește normele propuse la **actualele alin. (8) și (11)**, semnalăm că acestea instituie un paralelism legislativ, aspect interzis de normele de tehnică legislativă. Ca atare, propunem reanalizarea celor două norme și comasarea acestora.

La **actualul alin. (9)**, pentru un plus de claritate, expresia „bunurile aflate în proprietate” va fi înlocuită cu expresia „bunurile aflate în **proprietatea acesteia**”.

Cât privește norma preconizată la **actualul alin. (10)**, considerăm că aceasta este lipsită de eficiență juridică și ar trebui eliminată.

126. La **art. 152**, semnalăm o posibilă contradicție în termeni în ceea ce privește, pe de o parte, caracterul temporar al disponibilității bunurilor și, pe de altă parte, posibilitatea ca relația contractuală să se desfășoare pe mai mulți ani. Sub rezerva acestei observații, recomandăm reformularea normei după cum urmează:

„(2) Bunurile mobile și imobile **prevăzute la art. 151 alin. (4), aflate în** proprietatea privată a statului, disponibile temporar, pot fi închiriate pe bază de contract **de către instituțiile de învățământ superior, potrivit metodologiei aprobate** prin ordin al ministrului educației. Închirierea se face cu prioritate pentru activități de învățământ”.

127. La **Capitolul XIX**, referitor la comisiile consultative ale Ministerului Educației, sugerăm ca acesta să urmeze capitolului XVII, care reglementează conducerea instituțiilor de învățământ superior. În ipoteza însușirii acestei propuneri, capitolele XVIII și XIX urmează a fi renumerotate.

Totodată, semnalăm lipsa de unitate terminologică în privința comisiilor Ministerului Educației, care sunt denumite „comisii naționale”, „comisii consultative” sau „Comisii naționale”.

128. La **art. 153 alin. (2)**, norma propusă la **lit. d)** va debuta astfel: „c) Comisia Națională de Etică a Managementului Universitar, **denumită în continuare CNEMU...**”.

Observația este valabilă în mod corespunzător pentru **actualele lit. e) și f)**, atât în ce privește definirea entităților respective prin acronime, cât și revederea marcajelor literelor respective.

De asemenea, la **actuala lit. f)**, tot pentru o redactare corectă, propunem ca denumirea „Comisia Națională al Bibliotecilor Universitare” să fie redată sub forma „Comisia Națională a Bibliotecilor Universitare”.

La **alin. (3)**, pentru claritatea normei, propunem ca sintagma „Criterii de selecție și numire” să fie scrisă „**Criteriile de selecție și numire**”.

La **alin. (6)**, pentru o exprimare corectă, expresia „inclusiv a registrelor de experți” va fi redată sub forma „inclusiv **ale** registrelor de experți”.

La **alin. (8)**, „Direcția Generală” va fi redată cu inițiale mici.

129. La **art. 155 alin. (1) lit. a)**, partea finală a **tezei întâi** va fi redată astfel: „... **precum și** a diplomei de doctor”.

La **lit. d)**, pentru fluența normei, sugerăm ca expresia „a gradelor profesionale de cercetare-dezvoltare din instituțiile de învățământ superior și a acordării atestatului de abilitare” să fie reformulată astfel: „**precum și pentru acordarea gradelor profesionale de cercetare-dezvoltare din instituțiile de învățământ superior și a atestatului de abilitare**”.

La **lit. e)**, pentru suplețea normei, recomandăm ca aceasta să debuteze astfel: „e) se pronunță asupra contestațiilor împotriva hotărârilor comisiilor de etică universitară **din** cadrul instituțiilor de învățământ superior pentru soluționarea sesizărilor...”.

La norma propusă la **lit. f)**, potrivit căreia CNATDCU propune ministrului educației aplicarea **măsurilor** prevăzute la art. 173, precizăm că norma la care se face trimitere cuprinde atât **măsuri** cât și **sanțiuni**.

La **lit. g)**, pentru fluența normei, recomandăm ca aceasta să debuteze astfel: „g) prezintă **anual Ministerului Educației** și face public un raport privind...”.

La **alin. (2)**, recomandăm eliminarea parantezelor „(CCCDI)” și „(MCID”, acronimele respective nefiind definite și folosite în cuprinsul legii.

130. La **art. 156 alin. (7)**, pentru un plus de rigoare în redactare, sugerăm ca expresia „prioritar, din lista de propuneri” să fie înlocuită cu expresia „**acordându-se prioritate nominalizărilor** din lista de propuneri”.

131. La **art. 157 alin. (2) lit. f)**, cuvântul „Federațiile” va fi redat cu inițială mică.

La **alin. (3)**, pentru unitate de redactare, expresia „care fac parte din comisii de etică” va fi completată sub forma „**persoane** care fac parte din comisii de etică”. Totodată, pentru suplețea normei, sugerăm ca partea finală a acesteia să fie reformulată astfel: „... altor organizații, instituții sau comisii **prevăzute** la alin. (2) decât **cele** care au făcut nominalizarea **pentru funcția** de membru CNEMU”.

La **alin. (5) lit. a)-c)**, pentru unitate de redactare, normele propuse vor debuta astfel:

„a) **monitorizează punerea...**”;

„b) **realizează** auditarea comisiilor de etică universitară din instituțiile de învățământ superior și **prezintă...**”;

„c) **constată încălcarea...**”.

La **lit. c)**, pentru evitarea repetiției, sugerăm ca expresia „rectorul instituției de învățământ superior” să fie înlocuită cu expresia „rectorul **acesteia**”.

La **lit. d) teza întâi**, sugerăm ca partea finală a normei să aibă următoare formulare: „...a **hotărârii Guvernului privind aprobarea acestuia**”. Referitor la teza a doua sugerăm reformularea acesteia astfel: „Codul-cadru de etică și deontologie universitară conține setul de standarde de referință de etică și deontologie universitară în management universitar, care **stau, alături de normele de aplicare prevăzute la lit. e)**, la baza analizei și constatărilor realizate de CNEMU cu privire la nerespectarea eticii managementului universitar”.

La **lit. g)**, partea finală a normei va fi redată astfel: „... deciziile comisiilor de **etică** universitară de la nivelul instituțiilor de învățământ superior”.

132. La **art. 158 alin. (1)**, termenul „membrii” va fi înlocuit cu expresia „membrii **acesteia**”.

La **alin. (3)**, relevăm că nu este prevăzut actul administrativ prin care se aprobă de către ministrul educației setul de indicatori de monitorizare a învățământului superior.

La **alin. (4)**, norma propusă va debuta astfel: „(4) **CNSPIS îndeplinește...**”.

133. La **art. 159**, pentru o exprimare armonioasă, propunem ca norma să debuteze astfel: „Art. 159. – **CNBU elaborează strategia...**”.

134. La **art. 160 alin. (1)**, pentru suplețea normei, expresia „ansamblului de norme” va fi înlocuită cu termenul „**normelor**”.

La **alin. (2)**, sugerăm reformularea părții introductive a normei astfel:

„(2) Normele de etică și deontologie universitară prevăzute de prezenta lege sunt completate de:”.

La **lit. a)**, partea finală a normei va fi redată astfel: „... **care se aprobă prin hotărâre a Guvernului;**”.

La **lit. d)**, pentru un plus de claritate, recomandăm ca norma să fie redată astfel:

„d) Codul de etică și deontologie universitară **al instituției de învățământ superior;**”.

La **lit. e)**, pentru un plus de rigoare, sugerăm ca norma preconizată să fie redată astfel:

„e) **norme de etică și deontologie profesională prevăzute în alte acte normative aplicabile personalului instituțiilor de învățământ superior**”.

La **alin. (3)**, expresia „reglementate de prezenta lege” va fi redată sub forma „**prevăzute de prezenta lege**”, iar expresia „au sau au avut calitatea de membri” va fi înlocuită cu expresia „**au avut sau au calitatea de membri**”.

De asemenea, partea finală a normei va fi reformulată astfel: „... după **data intrării în vigoare a prezentei legi**”. Observația este valabilă și pentru **art. 165 alin. (2)**.

135. La art. 161 alin. (2), sugerăm reformularea **tezei întâi** astfel: „**(2) În vederea aplicării prevederilor alin. (1), în cadrul instituțiilor de învățământ superior se înființează comisii de etică universitară, cu un mandat de 4 ani**”.

La **alin. (3)**, expresia „conflicte de interese” va fi redată sub forma „**conflictele de interese**”.

La **alin. (4)**, pentru fluența normei și unitate terminologică, partea finală a **tezei a treia** va fi redată astfel: „... director **general** administrativ, director **general adjunct administrativ**, director de departament, **director de filială, precum și director** de unitate de cercetare-dezvoltare, **de proiectare sau de microproducție** în instituția de învățământ superior”.

La **alin. (6)**, termenul „studenți” va fi redat „**studenții**”.

136. La art. 162 lit. e), recomandăm ca partea finală a normei să fie reformulată astfel: „... care se prezintă rectorului și senatului universitar și constituie **informație de interes public**”.

La **lit. h)**, sugerăm reformularea normei astfel:

„h) propune **spre adoptare senatului universitar Regulamentul de organizare și funcționare a comisiei de etică**”.

137. La art. 164 alin. (2) teza întâi, recomandăm înlocuirea expresiei „elaborează regulamentele proprii, aprobate prin hotărârea Senatului universitar” cu expresia „elaborează regulamentele **de organizare și funcționare proprii, care se aprobă** prin hotărârea **senatului** universitar”.

138. La art. 165 alin. (1), sugerăm ca expresia „prevăzut la art. 160 alin. (2), lit. a), putând fi completate” să fie înlocuită cu expresia „prevăzut la art. 160 alin. (2) lit. a) **și pot fi completate**”.

La **alin. (2)**, pentru un plus de precizie, recomandăm revederea sintagmei „răspund civil, administrativ, profesional sau disciplinar”.

Astfel, potrivit art. 247 alin. (1) din Codul muncii, salariații răspund disciplinar ori de câte ori angajatorul constată că aceștia au săvârșit o abatere disciplinară.

Pe de altă parte, potrivit art. 254 din același act normativ, salariații răspund patrimonial, în temeiul normelor și principiilor răspunderii civile contractuale, pentru pagubele materiale produse angajatorului din vina și în legătură cu munca lor.

Referitor la noțiunea de răspundere administrativă, reglementarea acestei noțiuni se regăsește în Partea a VII-a a Codului administrativ, însă vizează exclusiv activitatea funcționarilor publici.

Cu referire expresia „răspundere profesională”, în actuala redactare, prezentul proiect nu conține definiția acestei expresii și nici nu reglementează întinderea acesteia. Prin urmare, în ipoteza menținerii acesteia în cuprinsul proiectului, este necesară definirea acesteia, pentru o delimitare clară față de celelalte forme de răspundere prevăzute de legislația în vigoare.

139. La art. 166 lit. e), recomandăm ca norma de trimitere să fie redată sub forma „nu contravin **normelor prevăzute** la lit. a)-d)”.

140. La art. 167 alin. (1) lit. f), actul normativ va fi identificat astfel: „Ordonanța **Guvernului nr. 137/2000, republicată, cu modificările și ulterioare;**”.

La **lit. i),** sugerăm ca expresia „prevăzute în prezenta lege, în codurile de etică și deontologie universitară, care fac parte din carta universitară” să fie redată sub forma „prevăzute în prezenta lege și în codurile de etică și deontologie universitară care fac parte din carta universitară”. Observația este valabilă și pentru **alin. (3) lit. f).**

La **alin. (2),** din rațiuni de unitate de redactare, partea finală a **părții introductive** a normei va fi redată sub forma „... activitatea de comunicare, publicare, diseminare și popularizare științifică includ:”.

La **lit. c),** pentru fluența normei, recomandăm reformularea părții finale a acesteia astfel: „... sau de finanțare și în dosarele de candidatură pentru abilitare, **precum și pentru posturile didactice sau de cercetare**”.

La **alin. (3) lit. a),** pentru o exprimare corectă, norma va fi redată astfel:

„a) încălcarea regimului juridic **al** răspunderii publice;”.

La **lit. e),** recomandăm înlocuirea expresiei „unei comisii de etică universitară, a unei comisii de analiză în cursul unei analize a unor abateri” cu expresia „unei comisii de etică universitară **sau** a unei comisii de analiză în cursul **cercetării** unor abateri”.

La **alin. (4)**, pentru fluența normei, recomandăm reformularea **părții introductive** astfel:

„(4) Abaterile de la normele de etică și deontologie privind respectarea ființei și demnității umane se pot completa prin **codurile** de etică și deontologie universitară care fac parte din cartă universitară și **includ:**”.

La **lit. a)-c)**, cuvântul „cele” se înlocuiește cu termenul „**abaterile**”. Totodată, la **lit. b)**, expresia „apărarea demnității” se va elimina. De asemenea, pentru unitate de redactare, la **lit. c)**, cuvântul „încrederii” se va reda sub forma „**a încrederii**”.

141. La **art. 168**, partea introductivă a normei va fi redată după cum urmează:

„Art. 168. - În sensul prezentei legi, **termenii și expresiile de mai jos au următoarea semnificație:**”.

142. La **art. 169 alin. (1) lit. c)**, sintagma „soț sau rudă de gradul III” va figura sub forma „**soț/soție, rudă sau afin până la gradul al III-lea inclusiv**”.

La **alin. (4)**, sugerăm reformularea normei după cum urmează:

„(4) În cazul existenței unui conflict de interese prevăzut la **alin. (1) lit. d)**, persoana în cauză este obligată să se abțină în a lua parte la **luarea deciziilor** comisiei **privind** speța vizată de conflictul de interese”.

La **alin. (5)**, recomandăm completarea **părții introductive** a normei astfel:

„(5) În sensul prezentei legi, reprezintă incompatibilitate **următoarele situații:**”.

La **lit. a)**, pentru fluența normei, sugerăm reformularea acesteia astfel:

„a) situația în care o persoană deține sau exercită în cumul **funcția** de rector, prorector, decan, prodecan, director de departament, **director** de unitate de cercetare-dezvoltare, proiectare **sau** microproducție, director de filială/extensie **universitară** sau președinte al senatului **universitar** și o funcție de conducere prevăzută la art. 130 alin. (2).

La **lit. b)**, pentru același considerent, recomandăm ca norma să debuteze astfel: „b) situația în care o persoană deține sau exercită **funcția** de rector, prorector, decan, prodecan, director de departament **sau** director de filială/extensie **universitară** și este **numită sau aleasă** într-o funcție...”.

Totuși, formularea „numit într-o funcție precum” sugerează faptul că funcțiile enumerate sunt prezentate cu caracter exemplificativ, ceea

ce nu conferă previzibilitate normei. Prin urmare, este necesară reformularea normei propuse, astfel încât să permită identificarea fără echivoc a funcțiilor sau a categoriilor de funcții care pot atrage starea de incompatibilitate.

143. La **art. 170 alin. (1)**, sugerăm reformularea normei astfel:

„Art. 170. - (1) **Orice încălcare a prevederilor art. 167 se verifică** de comisiile de etică universitară.

La **alin. (6)**, pentru un plus de rigoare normativă, norma va debuta astfel: „(6) În cadrul procedurii de cercetare a **faptei** prevăzută la...”

Întrucât art. 170 vizează procedura de verificare a încălcării normelor de etică și deontologie universitară în general, considerăm că norma propusă la **alin. (8)**, care vizează unul dintre cazurile particulare de abateri de la etica și deontologia universitară, și anume plagiatul, nu se regăsește tematic în cuprinsul acestui articol, astfel încât ar trebui prevăzută în cuprinsul normelor care reglementează aspecte referitoare la plagiat.

144. La **art. 171 alin. (1)**, expresia „comisiilor de etică universitare” va fi redată sub forma „etică **universitară**”.

La **alin. (3) lit. a)**, pentru unitate de redactare, cuvântul „avertisment” se înlocuiește cu „**avertismentul**”. Observația este valabilă și pentru **art. 174 alin. (4) lit. a)**.

În ceea ce privește norma propusă la **alin. (4)**, apreciem că expresia „site-ul instituțional” este lipsită de claritate. Totodată, semnalăm, cu privire la actul comisiei de etică universitară, lipsa de unitate terminologică, fiind folosit atât termenul „hotărâre” cât și cel de „decizie”.

La **alin. (5)**, întrucât acronimul CNECSTDI nu a fost definit în cuprinsul legii, iar trimiterea la această instituție nu este prevăzută decât în acest alineat, acesta va fi redat *in extenso* sub forma Consiliul Național de Etică a Cercetării Științifice, Dezvoltării Tehnologice și Inovării. Trimiterea la actul normativ din finalul normei va fi redată sub forma „Legii nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare, **cu modificările și completările ulterioare**”.

La **alin. (6)**, semnalăm că norma de trimitere vizează art. 173, element structural care reglementează ipoteza aplicării de sancțiuni studenților, cercetătorilor sau altor categorii de personal, în vreme ce norme similare, referitoare la reglementarea aplicării de sancțiuni personalului didactic sau de cercetare, inclusiv a celui cu funcții de

conducere, în cazul căruia sunt aplicabile normele referitoare la răspunderea publică, sunt prevăzute la art. 171.

Totodată, în ceea ce privește **teza finală**, menționăm că norma nu precizează cine se poate adresa instanței de judecată.

La **alin. (7) teza a doua**, recomandăm formularea părții finale a normei astfel: „aceasta este pusă în aplicare la nivelul instituției de învățământ superior **cu avizul** prevăzut la art. 163”.

La **alin. (8)-(11)**, pentru un plus de claritate, recomandăm revederea expresiei „ori nu a fost formulată o acțiune conform alin. (6)”, întrucât din redactarea actuală a alin. (6) nu este clar despre ce acțiune este vorba. Totodată, sugerăm înlocuirea expresiei „nu a născut” cu sintagma „nu a **dat naștere unor**”.

145. La art. 173 alin. (4), pentru un plus de rigoare în exprimare, recomandăm ca norma să debuteze astfel: „(4) În cazul nerespectării **standardelor** minimale naționale stabilite **potrivit** art. 155 alin. (1) lit. a), a procedurilor administrative prevăzute la art. 68 și 70, **precum și** a normelor”.

La **lit. c)**, expresia „inclusiv referenți sau conducători de doctorat” va fi redată sub forma „inclusiv **referenții** sau **conducătorii** de doctorat”. Totodată, va fi introdusă sintagma „**precum și**” înaintea expresiei „personalul implicat”.

La **lit. g)**, pentru rațiuni de unitate terminologică cu instituția acreditării, sugerăm ca norma propusă să debuteze astfel: „g) **retragerea autorizării** de funcționare provizorie...”. Observația este valabilă și pentru celelalte situații similare din proiect. Referitor la norma de trimitere la art. 236 alin. (2), semnalăm că prevederea respectivă reglementează sancțiunea retragerii autorizării de funcționare provizorie în ipoteza nedepunerii în termen a cererii de acreditare instituțională.

La **alin. (5)**, sugerăm ca expresia „prevederilor din prezenta lege” să fie înlocuită cu sintagma „prevederilor **prezentei legi**”. Totuși, având în vedere obiectul prezentului capitol, și anume etica și deontologia universitară, semnalăm că formularea respectivă, prin caracterul ei de generalitate, este imprecisă și lipsită de previzibilitate.

La **lit. a)**, partea finală va fi reformulată astfel: „... câte un reprezentant **al ARACIS și al CNEMU**”.

La **lit. b)**, sugerăm reformularea normei după cum urmează:
„b) **diminuarea finanțării** din surse publice;”.

La **lit. c)**, sugerăm reformularea părții finale a normei astfel: „... consiliul facultății **ori** CSUD, sau eliberarea din funcție a rectorului, după consultarea senatului universitar;”.

La **lit. d)**, semnalăm o posibilă necorelare între această normă și cea la care se face trimitere. Astfel, în ipoteza prezentei norme, măsura pe care o poate lua Ministerul Educației se poate face pe baza raportului CNEMU, în vreme ce la art. 240 raportul către minister se întocmește de către ARACIS sau altă AAC.

Pe de altă parte, semnalăm că norma de la **lit. d)** trebuie se finalizeze cu „ ; ”, iar cea de la **lit. e)** cu „ . ”.

146. Referitor la **Capitolul XXI**, care reglementează răspunderea disciplinară a personalului didactic și de cercetare, a personalului didactic și de cercetare auxiliar, precum și a personalului de conducere din învățământul superior, este de analizat dacă acesta nu ar trebui inclus în Titlul III, ce conține normele referitoare la statutul personalului din învățământul superior.

147. La **art. 174 alin. (1)**, pentru o exprimare armonioasă, recomandăm reformularea normei propuse astfel:

„Art. 174. – (1) Personalul didactic și de cercetare, didactic și de cercetare auxiliar și de conducere din învățământul superior **poate fi cercetat disciplinar**”.

La **alin. (2) lit. a)**, expresia „de a-și îndeplini” va fi redată sub forma „de a îndeplini”.

La **lit. b)**, referitor la expresia „normele prevăzute în regulamentele instituției de învățământ superior, altele decât cele derivate din art. 167”, recomandăm reanalizarea normei de trimitere întrucât articolul respectiv nu reglementează norme, ci abateri de la etica și deontologia profesională.

La **lit. c)**, semnalăm că norma propusă este lipsită de previzibilitate, întrucât cercetarea disciplinară nu se poate realiza pentru încălcarea *altor obligații prevăzute în legislația cu privire la relațiile de muncă*. Prin urmare, este necesară indicarea actului normativ sau a actelor normative care pot atrage răspunderea disciplinară în cazul nerespectării obligațiilor prevăzute de acestea.

La **alin. (3)**, pentru unitate terminologică, sugerăm ca norma să debuteze astfel: „(3) Normele de **conduită**...”. De asemenea, expresia „libertății exprimării” va fi înlocuită cu sintagma „libertatea **de exprimare**”.

La **lit. c)**, pentru fluența normei, recomandăm ca partea finală a acesteia să fie redată astfel: „ori a unei funcții de conducere **sau de**

exercitare a calității de membru în comisii de doctorat, de masterat sau de licență;”.

148. La art. 175 alin. (1), pentru suplețea normei, sugerăm reformularea enumerării astfel: „de către directorul de departament, conducătorul unității de cercetare, **de proiectare sau de microproducție**, decan, directorul general administrativ ori rector”. Semnalăm că, în ce privește conducerea unității de cercetare, de proiectare sau de microproducție, proiectul folosește atât termenul „director” cât și cel de „conducător”.

La **alin. (2)**, pentru unitate de redactare, sugerăm ca norma să debuteze astfel: „(2) Sancțiunea disciplinară prevăzută la art. 174 alin. (4) lit. a) se stabilește de consiliul facultății, **sancțiunile** disciplinare prevăzute la...”. De asemenea, propunem ca norma de trimitere să fie redactată „art. 174 alin. (4), lit. b) și c)”. Observație este valabilă și pentru trimiterea „art. 174 alin. (4), lit. d) și e)”, din același alineat.

La **alin. (3)**, pentru un plus de rigoare în exprimare, sugerăm reformularea normei astfel:

„(3) **Sancțiunile disciplinare se aplică de către rector**”.

La **alin. (4)**, pentru un plus de rigoare, norma propusă va fi reformulată astfel:

„(4) În **instituțiile de învățământ** superior, sancțiunile se comunică în scris personalului vizat de către **compartimentul** de resurse umane al instituției”.

149. În ceea ce privește norma propusă la **art. 178**, menționăm că Legea educației naționale nr. 1/2011, dar și alte acte normative, precum Legea nr. 53/2003 - Codul muncii și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, conțin prevederi referitoare la „radierea sancțiunii disciplinare”. Astfel, în această materie, recomandăm, ca model de reglementare, norma prevăzută la art. 497 din Codul administrativ.

Pe de altă parte, expresia „îmbunătățindu-și activitatea și comportamentul”, deși se regăsește și în actuala reglementare, nu îndeplinește cerințele de previzibilitate, fiind lipsită de elementele obiective pe baza cărora „autoritatea care a aplicat sancțiunea disciplinară” poate analiza și dispune ridicarea sancțiunii.

150. La **art. 179 alin. (5)**, pentru acuratețea normei, sugerăm înlocuirea expresiei „organisme din sectorul public în sensul art. 4 alin. (2) din Legea nr. 98/2016 și/sau sectorul privat” cu expresia „organisme din sectorul public, **astfel cum sunt definite la art. 4 alin. (2) din Legea**

nr. 98/2016 **privind achizițiile publice, cu modificările și completările ulterioare, și/sau din sectorul privat**".

La **alin. (6)**, recomandăm înlocuirea expresiei „ca componentă a învățării” cu expresia „ca o componentă a învățării”.

La **alin. (8)**, pentru un plus de claritate, sugerăm ca norma preconizată să debuteze astfel: „Aplicarea altor **dispoziții legale din domeniul învățământului superior** care fac referire la sintagma „educația permanentă” se va realiza...”. De asemenea, întrucât se face trimitere la același articol, sintagma „art. 179 alin. (1)” va fi redată sub forma „alin. (1)”.

151. La **art. 180 alin. (2) lit. a)**, recomandăm redarea actului european astfel: „Recomandarea Consiliului **din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (2018/C 189/01)**”.

La **lit. c)**, este necesară revederea expresiei „sarcină disciplină academică”.

De asemenea, enumerările de la lit. a)-c) vor debuta cu inițială mică.

152. La **art. 181**, semnalăm că norma preconizată la **alin. (1)** se regăsește și în cuprinsul art. 179 alin. (2), instituind un paralelism în reglementare, aspect interzis de normele de tehnică legislativă.

La alin. (2) lit. c), termenul „autorizată” va fi înlocuit cu expresia „autorizată să funcționeze provizoriu”.

La **alin. (3)**, sugerăm ca norma propusă să fie reformulată astfel:

„c) se poate **desfășura pe baza unui curriculum și a unor obiective educaționale**”.

La **alin. (5)**, sugerăm ca expresia „poate fi făcută” să fie înlocuită cu expresia „se poate realiza”.

Totodată, pentru concizia normei, **teza a doua** ar putea fi redată astfel:

„În cazul **acestor tipuri** de învățare, **certificarea** nu se realizează în mod automat”.

153. La **art. 182 alin. (2)**, expresiile „cluburi sportive, asociații sportive universitare” și „sindicate, organizații neguvernamentale” vor fi înlocuite cu expresiile „cluburi sportive și asociații sportive universitare” și „sindicate și organizații neguvernamentale”.

La **alin. (3)**, expresia „în comunitate, în rețele sociale” va fi redată sub forma „în comunitate și în rețele sociale”.

La **alin. (5)**, sugerăm ca expresia „participă la elaborare și susține strategia” să fie redată sub forma „participă la **elaborarea și contribuie la susținerea strategiei**”.

La **alin. (6)**, recomandăm ca partea finală a normei să fie redată astfel: „... se **aprobă** prin hotărâre a Guvernului, **la propunerea Ministerului Educației**”.

Pe de altă parte, menționăm că norme necorelate cu cele ale prezentului proiect, întrucât reglementează Federația Sportului Școlar și Federația Sportului Universitar, sunt prevăzute de Legea educației fizice și sportului nr. 69/2000, cu modificările și completările ulterioare.

În schimb, normele propuse la alin. (4) și (6) sunt prevăzute și în proiectul de Lege a învățământului preuniversitar, fiind de natură să instituie un paralelism legislativ.

154. La art. 183 alin. (1), sugerăm eliminarea expresiei „inclusiv financiar”, care se regăsește și la alin. (2).

La **lit. g)**, sugerăm ca partea finală a normei să fie redată astfel: „... **precum și al autorităților și instituțiilor publice** centrale și locale”.

155. La art. 184 alin. (4) lit. a), pentru un plus de claritate, sugerăm reformularea normei astfel:

„a) sunt **rezultatul intenționat al unei învățări specifice**”.

La **lit. c)**, expresia „cunoștințe, abilități” va fi redată sub forma „cunoștințe și abilități”.

La **lit. g)**, expresia „cele prevăzute la alin. (2)” va fi înlocuită cu expresia „**organizațiile furnizoare de educație**”.

La **alin. (5) lit. d)**, sugerăm ca expresia „poate fi considerată ca fiind obținerea” să fie înlocuită cu sintagma „poate fi **echivalată cu obținerea**”.

La **alin. (8)**, sugerăm ca expresia „regulament propriu de organizare și desfășurare” să fie înlocuită cu expresia „regulament propriu de organizare și desfășurare **a programelor respective**”.

La **alin. (9)**, expresia „frecvență redusă” va fi înlocuită cu sintagma „**cu frecvență redusă**”.

La **alin. (13)**, raportat la norma potrivit căreia „instituțiile de învățământ superior sunt acreditate pentru a organiza, **pentru tinerii absolvenți de liceu care nu au diplomă de bacalaureat, programe de formare profesională a adulților, de nivel 5**, în vederea pregătirii pentru examenul de Bacalaureat”, propunem inițiatorilor reanalizarea și clarificarea în cuprinsul prezentului proiect, dar și în proiectul Legii învățământului preuniversitar, a corespondenței dintre nivelul 5 de

calificare, potrivit Cadrului Național al Calificărilor, și nivelul studiilor necesare acestei calificări.

Astfel, facem trimitere la alte prevederi similare ale prezentei legi, de exemplu art. 51 alin. (1), potrivit căruia „**studiile universitare de scurtă durată** corespund, de regulă, unui număr de 120 de credite de studii transferabile, conform ECTS/SECT și **se finalizează prin nivelul 5 din Cadrul Național al Calificărilor**”.

Totodată, referitor la expresia „în vederea pregătirii pentru examenul de **bacalaureat**”, cu referire organizarea programelor de formare profesională a adulților de nivel 5, menționăm că proiectul Legii învățământului preuniversitar prevede că promovarea de către elevi a examenului de bacalaureat sau obținerea de către aceștia a certificatului de calificare după absolvirea clasei a XII-a le conferă o calificare de nivel 4.

Pe de altă parte, potrivit Clasificării Internaționale Standard a Educației (ISCED), nivelul 4 de calificare corespunde învățământului postliceal (post-secondary non-tertiary education), iar nivelul 5 de calificare corespunde studiilor universitare de scurtă durată (short-cycle tertiary education).

156. La **art. 185 alin. (2) lit. d)-e)**, pentru unitate de redactare, normele propuse vor debuta astfel:

„d) **coordonarea și controlul autorizării...**”;

„e) **gestionarea registrelor...**”;

„f) **asigurarea reglementării...**”.

157. La **art. 186 alin. (1)**, sugerăm ca expresia „autoritățile centrale” să fie înlocuită cu sintagma „autoritățile **administrației publice** centrale”.

158. La **art. 187 alin. (3)**, sugerăm ca expresia „învățământul secundar, în învățământul terțiar universitar și nonuniversitar” să fie redată sub forma „**în învățământul secundar, precum și în învățământul terțiar nonuniversitar**”.

159. La **art. 189 alin. (1)**, pentru unitate de redactare, expresia „non formale” va fi redată „non-formale”.

160. La **art. 190 alin. (3)**, partea finală a normei va fi redată astfel: „**nivelurile de calificare 5-8**”.

161. La **art. 191 alin. (3)**, referitor la termenii „Europass” și „Youthpass”, este necesară definirea acestora în cuprinsul anexei. Observația este valabilă și pentru **art. 195 alin. (1) lit. j)**, în ceea ce privește termenul „Euroguidance”, și **art. 215 alin. (4)**, cu privire la expresia „open access”.

162. La **art. 192 alin. (3) lit. b)**, pentru fluența normei, sugerăm comasarea celor două teze și reformularea părții finale astfel: „... centrele de consiliere, **care oferă informații privind piața muncii, dezvoltarea abilităților** de a face alegeri privind educația, formarea, munca și viața în general, **oportunitățile** de a experimenta diverse roluri din viața comunității sau din cea profesională, **precum și instrumentele** pentru planificarea carierei”.

La **lit. d) și e)**, la finalul enumerărilor, virgulele care preced termenii „să își gestioneze” și, respectiv, „să învețe” vor fi înlocuite cu conjuncția coordonatoare „și”.

La **alin. (5)**, expresiile „din în cadrul”, respectiv „și a altor membri” vor fi înlocuite cu sintagmele „din cadrul”, respectiv „și altor membri”.

La **alin. (6)**, expresia „acestor centre” va fi înlocuită cu sintagma „**centrelor de consiliere din instituțiile de învățământ superior**”.

La **alin. (7)**, pentru un plus de claritate, recomandăm ca partea finală a normei să fie redată astfel: „... în scopul creșterii calității **educației, prin** sincronizarea și **asigurarea continuității** activităților de consiliere și orientare în carieră de care beneficiază o persoană pe parcursul întregii vieți”.

La **alin. (8)**, în cuprinsul enumerării, înainte de termenul „organizarea” se va introduce sintagma „**precum și**”.

163. La **art. 193 alin. (1)**, pentru suplețea normei, propunem reformularea acesteia după cum urmează:

„(1) Autoritatea Națională pentru Calificări este instituție publică cu personalitate juridică în coordonarea Ministerului Educației cu atribuții în materie de calificări”.

Precizăm că definirea acronimului s-a făcut anterior în cuprinsul proiectului, iar sintagma „organ de specialitate este superfluă, având în vedere că ANC are „atribuții în materie de calificări”.

La **alin. (3)**, sugerăm ca norma propusă să debuteze astfel: „(3) Gestionarea **instrumentelor prevăzute** la alin. (2)...”.

La **alin. (5)**, în finalul enumerării, înainte de expresia „atribuțiile de conducere” se introduce sintagma „**precum și**”.

La **alin. (7)**, expresia „de a utilizeze” va fi redată sub forma „**să utilizeze**”.

La **alin. (8)**, pentru fluența normei, recomandăm reformularea părții finale a acesteia astfel: „... se pot organiza, **cu avizul Ministerului Educației**, activități finanțate integral din venituri

proprii, inclusiv unități interne de implementare pentru programe sau proiecte specifice”.

164. La art. 194 alin. (5), referitor la numirea consiliului de administrație prin decizia președintelui ANC, întrucât componența acestuia este prevăzută la nivel de lege, recomandăm reformularea normei propuse astfel:

„(5) Consiliul de administrație este format din președintele și vicepreședintele ANC, doi reprezentanți ai Ministerului Educației, precum și câte un reprezentant desemnat de Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării și Ministerul Finanțelor”.

165. La art. 195 alin. (1) lit. a) teza a doua, semnalăm că o normă similară se regăsește și la art. 187 alin. (2) teza finală, cu următoarea formulare: „Cadrul național al calificărilor se aprobă prin hotărâre a Guvernului României, inițiată de Ministerul Educației”. Prin urmare, recomandăm reanalizarea normelor respective, în vederea eliminării paralelismului legislativ.

La **lit. c)**, sugerăm introducerea înainte de sintagma „acte normative” a sintagmei „**precum și**”.

La **lit. f)**, pentru unitate de redactare, termenul „Educației” și sintagma „Muncii și Solidarității Sociale” vor fi redactate cu inițiale mici.

La **lit. i)**, partea finală a normei va fi reformulată astfel: „... **standardele** ocupaționale, de calificare și de pregătire profesională;”.

La **alin. j)**, expresia „sistemul IMI” este imprecisă și trebuie reformulată. Sub rezerva intenției legiuitorului în această privință, propunem ca partea finală a normei să fie redată astfel: „... Europass, **Euroguidance**, ESCO și sistemul de informare al pieței interne a Uniunii Europene”.

La **lit. k) și l)**, expresia „ce se aprobă” va fi redată sub forma „care se aprobă”.

Referitor la noțiunile folosite la **lit. p)**, din cuprinsul proiectului nu rezultă care este distincția între „centre de evaluare” și „organisme de evaluare”. Totodată, având în vedere că atribuții în domeniul autorizării și acreditării în domenii specifice au și alte instituții publice, de exemplu ARACIS și ARACIIP, pentru evitarea oricărei ambiguități în legătură cu sfera de competență a acestei instituții, este de analizat dacă, în denumirea sa, CNA nu ar trebui să includă și domeniul specific de acreditare, și anume acreditarea centrelor de evaluare a competențelor profesionale.

La **lit. q)**, pentru corectitudinea redactării, termenul din debutul enumerării va fi redat cu inițială mică.

Sub rezerva observației de mai sus, la **alin. (2)**, denumirea „Centrul Național de Acreditare” va fi înlocuită cu acronimul „CNA”.

La **lit. a)**, norma de trimitere va fi redată sub forma „la **alin. (1) lit. p)**”.

Referitor la norma propusă la **lit. e)**, semnalăm că aceasta nu reprezintă atribuție a CNA și, în consecință, va fi redată ca alineat separat.

La **alin. (7)**, propunem ca partea finală a normei să fie redată astfel: „... pe bază de contract civil **încheiat** în acest scop”.

La **alin. (8)**, pentru fluența normei, sugerăm reformularea părții finale a normei astfel: „... pentru **ocupațiile** de specialist în sisteme de calificare și de evaluator de competențe profesionale”.

166. La art. 197 alin. (1), expresia „personal administrativ din învățământ” va fi redată sub forma „personal administrativ”, întrucât norma respectivă prevede că este vorba de personalul din învățământul superior. Observația este valabilă și pentru **art. 198 alin. (5) și art. 210 alin. (23)**.

La **alin. (3)**, expresia „unul dintre funcțiile” va fi reformulată „**una** dintre funcțiile”.

La **alin. (4)**, sub rezerva observației formulate pentru art. 13 alin. (1), pentru suplețea normei, partea finală a acesteia va fi redată astfel: „personalul poate fi personal didactic de predare, **personal** de cercetare și personal didactic auxiliar”.

Referitor la norma prevăzută la **alin. (5)**, potrivit căreia „funcțiile didactice auxiliare sunt stabilite în anexele legilor de salarizare, cu posibilitatea completării lor prin ordin al ministrului educației și a ministrului Muncii și Solidarității Sociale”, facem următoarele precizări.

Având în vedere că prezentul proiect reglementează, în Titlul III, statutul personalului din învățământul superior, și funcțiile didactice auxiliare ar trebui stabilite tot în cuprinsul acestui proiect, în mod similar funcțiilor didactice auxiliare din învățământul preuniversitar, iar prin anexele la Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare, va fi stabilită salarizarea personalului didactic auxiliar din învățământul superior de stat.

Totodată, referitor la soluția legislativă propusă, ca funcții didactice auxiliare să poată fi stabilite prin ordin al ministrului educației

și ministrului muncii și solidarității sociale, în completarea celor prevăzute la nivel de lege, aceasta nu poate fi acceptată, întrucât nu se poate adăuga la lege printr-un ordin al ministrului.

Pe de altă parte, atragem atenția asupra instituirii unui paralelism legislativ, aspect interzis de normele de tehnică legislativă, o normă similară fiind prevăzută și la **art. 209 alin. (7)**.

167. La **art. 198 alin. (1)**, recomandăm eliminarea sintagmei „în condițiile legii” din finalul **tezei întâi**.

La **alin. (3)**, pentru a evidenția corect tipul intervenției legislative suferite de Legea nr. 319/2003, sintagma „cu modificările ulterioare” va fi înlocuită cu sintagma „cu **completările** ulterioare”.

La **alin. (4)**, sintagma „conform legislației în vigoare”, ca temei al acordării salariilor compensatorii, este lipsită de previzibilitate; prin urmare, recomandăm să se facă trimitere expresă la normele avute în vedere.

La **alin. (6)**, referitor la expresia „fișa individuală a postului”, din punct de vedere terminologic, Codul muncii folosește noțiunea „fișa postului”. Observația este valabilă și pentru alte situații similare din proiect. De altfel, și la art. 211 alin. (4) din proiect este folosită expresia „fișa postului”.

La **alin. (8)**, cât privește intervalele de timp (periodicitatea) la care se realizează controlul medical, recomandăm ca norma respectivă să fie prevăzută la nivelul legislației primare, prin prezentul proiect de lege, întrucât rezultatul controlului medical poate avea drept consecință și încetarea raportului de muncă.

La **alin. (9)**, sugerăm ca norma propusă să debuteze astfel: „(9) Personalul didactic de predare și didactic auxiliar...”.

La **alin. (11)**, expresia „care să realizeze” va fi reformulată „care **realizează**”.

168. La **art. 200 alin. (2)**, pentru fluența normei, sugerăm ca expresia „modul de organizare și de desfășurare a concursului, de soluționare a contestațiilor, conflictele de interese și incompatibilitățile” să fie reformulată astfel: „modul de organizare și desfășurare a concursului și de soluționare a contestațiilor, **precum și** conflictele de interese și incompatibilitățile”.

Totodată, pentru precizia normei, recomandăm ca norma de trimitere să fie redată „art. 155 lit. a)”. Observația este valabilă și pentru **art. 203 alin. (2)**.

La **alin. (3)**, recomandăm înlocuirea expresiei „această metodologie” cu sintagma „metodologia **prevăzută la alin. (1)**”.

Semnalăm, totodată, utilizarea neunitară a terminologiei în cuprinsul articolului, care face referire fie la „metodologia-cadru”, fie la „metodologia”.

La **alin. (4)**, recomandăm ca expresia „fiecare se află față de celălalt” să fie redată sub forma „**unul** se află față de celălalt”, iar termenul „direct” să fie eliminat, ca superfluu.

La **alin. (8)**, din rațiuni de redactare și fluentă a normei, propunem reformularea acesteia după cum urmează:

„(8) În vederea ocupării unui post sau în termen de 2 ani de la ocuparea **acestuia**, personalul didactic din învățământul superior parcurge un program universitar de formare psihopedagogică pentru învățământul **superior**, de 30 de credite **de studii transferabile ECTS**”.

169. La **art. 201 alin. (6)**, semnalăm că expresia „orice tip de proiect național/european/internațional” este lipsită de previzibilitate, fiind necesară reformularea acesteia.

La **alin. (7)**, pentru suplețea normei, expresia „instructori militari, instructori de informații, instructori de ordine publică” va fi redată „instructori militari, de informații **sau** de ordine publică”.

La **alin. (10) teza întâi**, referitor la expresia „studenți din toate cele 3 cicluri”, facem precizarea că art. 2 alin. (1) prevede că „formarea inițială, în învățământul superior, se realizează prin programe de studii universitare organizate pe patru cicluri”. Totodată, recomandăm eliminarea **tezei a doua**, întrucât angajarea nu se poate face decât conform legii, norma propusă fiind lipsită de eficiență juridică.

170. La **art. 203 alin. (1) și (3)**, sugerăm ca expresiile „care este aprobată” și „sunt aprobate” să fie înlocuite cu expresia „care **se aprobă**”. Observația este valabilă și pentru **art. 208 alin. (2)**.

171. La **art. 205 alin. (1)**, pentru unitate de redactare cu restul articolului, sugerăm redarea normei astfel:

„Art. 205. – (1) **Condițiile minimale** pentru ocuparea funcției didactice de asistent universitar **sunt următoarele:**

a) deținerea unei diplome de doctor sau înmatricularea la un program de studii doctorale, fără depășirea perioadei maxime de studii, care include prelungirile **permise de lege;**

b) îndeplinirea standardelor de ocupare a posturilor didactice, specifice funcției, aprobate de senatul universitar, fără impunerea unor condiții de vechime, conform legii”.

La **alin. (5)**, potrivit limbajului juridic de specialitate, sintagma „asistent de cercetare” va fi înlocuită cu sintagma „asistent de cercetare științifică”.

La **alin. (6)**, recomandăm ca expresia funcțiile de cercetare de cercetător științific (CS), CSIII, CS II, CSI”, pentru un plus de rigoare, să fie reformulată astfel: „funcțiile de cercetător științific CS, CS III, CS II și CS I”.

La **alin. (7)**, pentru fluența normei, sugerăm ca tezele să fie comasate, iar partea finală a normei să fie redată astfel: „... titlul de medic rezident/medic stomatolog rezident, **cu excepția posturilor de la disciplinele care nu au corespondent în rețeaua Ministerului Sănătății și a celor de la disciplinele preclinice**”. Observația este valabilă în mod corespunzător și pentru **alin. (8)**.

172. La art. 206 alin. (4), care are ca obiect organizarea și desfășurarea examenului de promovare în cariera didactică, sugerăm revederea normei de trimitere, având în vedere că art. 210 alin. (16) și (17) reglementează norma didactică. În eventualitatea în care o astfel de normă de trimitere este considerată necesară, apreciem că ar trebui să fie prevăzută chiar în finalul art. 210.

173. La art. 207 alin. (1), pentru precizia normei, considerăm că norma de trimitere trebuie să vizeze „art. 198 **alin. (1)**”.

La **alin. (4)**, referitor la sintagma „nu au fost sancționate disciplinar în ultimii 3 ani”, este de analizat dacă norma nu restrânge dreptul unui cadru didactic, care nu se mai află sub incidența unei sancțiuni disciplinare, de a participa la examenul de promovare în carieră. În această privință facem trimitere, ca model de reglementare, la dispozițiile art. 479 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, care prevede, drept una dintre condițiile de participare la concursul sau examenul de promovare în grad profesional, ca funcționarul public „*să nu aibă o sancțiune disciplinară neradiată în condițiile prezentului cod*”. Sub acest aspect, a se vedea și observația formulată pentru art. 178.

În ipoteza însușirii observației de mai sus, norma propusă ar putea fi restructurată și reformulată astfel:

„(4) La examenul pentru promovarea în **cariera** didactică pot participa cadrele didactice titulare care **îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:**

a) să fi obținut calificativul "foarte bine" la evaluarea performanțelor individuale în ultimii 3 ani de activitate;

b) să nu aibă o sancțiune disciplinară neradiată în condițiile prezentei legi;

c) să îndeplinească standardele de ocupare a posturilor didactice, specifice funcției, prevăzute la art. 205 alin. (2), (3) sau (4), după caz”.

174. La art. 208 alin. (1), pentru redarea corectă a sensului normei, virgula care precedă cuvântul „inclusiv” se va muta după cuvântul respectiv.

175. La art. 209 alin. (2) lit. b), pentru unitate terminologică, inclusiv cu proiectul Legii învățământului preuniversitar, norma va fi redată astfel:

„b) **formațiunile** de studiu;”.

Observația este valabilă și pentru **art. 210 alin. (20).**

176. La art. 210 alin. (2) lit. g), este de analizat dacă formularea „activităților artistice sau sportive **cu caracter didactic**” nu este mai potrivită limbajului normativ, în măsura în care reflectă intenția inițiatorului.

La **lit. i),** în finalul enumerării, se va introduce sintagma „**precum și**” înainte de expresia „îndrumarea și consilierea”.

La **lit. m),** norma reia prevederea de la lit. j), dând naștere unui paralelism legislativ; prin urmare, aceasta va fi eliminată.

La **lit. o),** pentru o exprimare corectă, norma va debuta astfel: „o) **îndrumarea sau coordonarea studenților...**”.

La **alin. (4) teza întâi,** norma de trimitere va fi redată sub forma „alin. (1)-(3)”. De asemenea, la **teza a doua,** expresia „fiecărei tip de activitate” va fi redată sub forma „**fiecărui** tip de activitate”. La **teza finală,** „trebuie corespundă” va fi înlocuit cu „trebuie să corespundă”.

La **alin. (10),** expresia „activități aplicative” va fi redată sub forma „**activitățile** aplicative”. Totodată, pentru fluența normei, sugerăm comasarea celor două teze și redarea părții finale a normei astfel: „un coeficient suplimentar multiplicativ de 1,25, **cu excepția orelor** de predare a limbii respective”.

La **alin. (12) lit. d),** expresia „activități prevăzute” va fi redată sub forma „**activitățile** prevăzute”. Totodată, pentru concizia normei, recomandăm ca partea finală a normei să fie reformulată astfel: „studii **universitare** de scurtă durată, de licență **și,** respectiv, de masterat.

La **alin. (18),** pentru realizarea acordului, expresia „a consiliului școlii doctorale” va fi redată sub forma „**al școlii doctorale**”. Totodată, recomandăm ca formula „1/2” să fie înlocuită cu termenul „**jumătate**”.

La **alin. (21),** în enumerarea din debutul normei, înainte de cuvântul „unități” se va introduce sintagma „**precum și**”.

Totodată, expresia „contract de muncă” se înlocuiește cu sintagma „**contract individual de muncă**”. Observația este valabilă și pentru **art. 213 alin. (4)**.

La **alin. (24)**, expresia „în cadrul Ministerului Educației, în instituțiile” va fi redată sub forma „în cadrul Ministerului Educației și al instituțiilor”.

La **alin. (25)**, partea finală a normei va fi redactată astfel: „... prevăzute la alin. (1), este de 40 de ore pe săptămână”.

La **alin. (26)**, este de analizat dacă norma de trimitere la alin. (7) și (8) este exactă, având în vedere că normele la care se face trimitere privesc definirea noțiunilor „oră convențională”, respectiv „ora de activități de predare” în învățământul de scurtă durată și cel universitar de licență.

177. La **art. 211 alin. (1) teza întâi**, termenul „exced” va fi înlocuit cu „excedează”. La **teza a doua**, expresia „plata cu ora” va fi redată „**plată cu ora**”.

La **alin. (3)**, pentru un plus de claritate, sugerăm ca norma să debuteze astfel: „(3) Activitățile de cercetare pe bază de contract **de cercetare...**”, pentru a elimina orice ambiguitate cu privire la tipul contractului.

La **alin. (4)**, din formularea „aceștia beneficiază de până la un salariu de bază, cu aprobarea senatului universitar” nu rezultă cu claritate intenția inițiatorului, motiv pentru care trebuie reformulată.

La **alin. (5)**, potrivit terminologiei de specialitate, recomandăm ca expresiile „instituțiile publice ale statului” și „alte organe de specialitate ale statului” să fie înlocuite cu sintagmele „**autoritățile și instituțiile publice**”, respectiv „alte organe de specialitate ale **administrației publice centrale**”.

178. La **art. 212 alin. (1)**, este de analizat dacă expresia „conducătorului instituției de învățământ superior” nu ar trebui înlocuită cu termenul „**rectorului**”.

La **alin. (2)**, expresia „în statul de funcții având în vedere **statul de funcții**” este inexactă și trebuie modificată.

În cazul normei propuse la **alin. (3)**, soluția instituirii obligației legale ca CV-urile cadrelor didactice și de cercetare să fie informații de interes public care se comunică din oficiu trebuie temeinic fundamentată prin instrumentul de motivare și prezentare, având în vedere incidența prevederilor Regulamentului general privind protecția datelor.

179. La **art. 213 alin. (1)**, expresia „activitățile didactice, de cercetare” va fi redată „activitățile didactice și de cercetare”.

La **alin. (2) teza întâi**, pentru o exprimare corectă, recomandăm reformularea normei astfel: „(2) Instituția de învățământ superior organizează semestrial evaluarea de către studenți a prestației cadrelor didactice”. De asemenea, partea finală a **tezei a doua** va fi redată sub forma „informații de interes public”.

La **alin. (3)**, expresia „funcția didactică/cercetare” va fi redată sub forma „funcția didactică/de cercetare”.

180. La **art. 215 alin. (3)**, norma referitoare la libertatea academică reia practic ipoteza juridică prevăzută la art. 10 alin. (6), instituind un paralelism în reglementare, motiv pentru care este necesară eliminarea acesteia și renumerotarea alineatelor subsecvente. În plus, această noțiune este definită și la **pct. 41 din anexă**.

La **alin. (4)**, virgula care precedă „de a candida” se înlocuiește cu conjuncția „și”.

La **alin. (6)**, pentru un plus de rigoare în exprimare, sugerăm ca norma propusă să debuteze astfel: „(6) Președintele României, deputații și senatorii, miniștrii, persoanele care îndeplinesc funcții...”.

Totodată, semnalăm că expresiile „funcții de specialitate specifice” și „alese de Parlament în organismele centrale ale statului” sunt lipsite de previzibilitate și improprii limbajului normativ, motiv pentru care trebuie reformulate.

La **alin. (7)**, pentru fluenta normei, sugerăm ca expresia „funcția de prefect, subprefect, președinte și vicepreședinte al consiliului județean, primar, viceprimar, precum și cadrelor didactice” să fie redată sub forma „funcția de prefect sau subprefect, președinte sau vicepreședinte al consiliului județean, primar sau viceprimar, precum și cadrelor didactice/de cercetare”.

La **teza a doua**, reiterăm observația privind lipsa de previzibilitate a expresiei „funcții de specialitate specifice”. De altfel, norma propusă pare să se suprapună peste cea prevăzută la alin. (7) teza întâi. Totodată, o observație similară formulăm și în privința expresiei „comisiilor și agențiilor din subordinea”, improprie stilului normativ.

În consecință, este necesară revederea și corelarea prevederilor alin. (6) și (7).

La **alin. (8)**, pentru un plus de rigoare normativă, recomandăm ca norma preconizată să debuteze astfel: „(8) De prevederile alin. (6) beneficiază și personalul didactic/de cercetare trimis în misiune

permanentă în străinătate, personalul care lucrează în organisme internaționale, precum și...”. Semnalăm, totodată, că expresia „însoțitorii acestora” este vag exprimată și trebuie reformulată.

La **alin. (9)**, pentru fluența normei, expresia „acorduri, convenții” va fi redată sub forma „acorduri ori convenții”.

La **alin. (10) teza finală**, pentru un plus de precizie a normei, sugerăm reformularea acesteia astfel: „**În această situație, concediul fără plată se aprobă de rector, cu condiția ca solicitantul să facă dovada activității respective**”.

La **alin. (11) teza a doua**, recomandăm reanalizarea menținerii în proiect a soluției legislative potrivit căreia perioada de rezervare a postului didactic pe durata concediului fără plată acordat în temeiul normei respective se consideră vechime în învățământ. În acest sens, facem trimitere la prevederile art. 16 alin. (6) din Codul muncii, potrivit cărora „*absențele nemotivate și concediile fără plată se scad din vechimea în muncă*”.

Pe de altă parte, o ipoteză juridică asemănătoare, și anume norma cu caracter special referitoare la „anul sabatic”, este prevăzută la art. 211 alin. (4) din proiectul Legii învățământului superior.

La **alin. (12) teza întâi**, expresia „concediu cu plată” va fi înlocuită cu sintagma „concediu de odihnă”. Totodată, sugerăm eliminarea **tezei a doua**, ca superfluă, întrucât o normă similară este prevăzută în art. 151 alin. (1) din Codul muncii, având următorul cuprins: „(2) *Angajatorul poate rechema salariatul din concediul de odihnă în caz de forță majoră sau pentru interese urgente care impun prezența salariatului la locul de muncă. În acest caz angajatorul are obligația de a suporta toate cheltuielile salariatului și ale familiei sale, necesare în vederea revenirii la locul de muncă, precum și eventualele prejudicii suferite de acesta ca urmare a întreruperii concediului de odihnă*”.

Referitor la norma propusă la **alin. (13)**, recomandăm eliminarea acesteia, având în vedere că, potrivit alin. (11) concediul de odihnă al personalului didactic se poate efectua doar în „perioada vacanțelor universitare”. În plus, această normă cu caracter special se completează cu prevederile art. 148 alin. (1) din Codului muncii, potrivit cărora „(1) *Efectuarea concediului de odihnă se realizează în baza unei programări colective sau individuale stabilite de angajator cu consultarea sindicatului sau, după caz, a reprezentanților salariaților, pentru programările colective, ori cu consultarea salariatului, pentru*

programările individuale. Programarea se face până la sfârșitul anului calendaristic pentru anul următor”.

La **alin. (15)**, pentru fluența normei, recomandăm introducerea sintagmei „**precum și**” înaintea expresiei „în policlinici”.

La **alin. (16)**, în acord cu limbajul juridic de specialitate, recomandăm ca norma propusă să debuteze astfel:

(16) Personalul didactic are dreptul la **suspendarea** activității didactice, cu rezervarea postului, pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani sau, **în cazul copilului cu handicap, până la împlinirea vârstei de 3 ani”.**

Totuși, este de analizat dacă norma propusă mai sus nu ar trebui să se aplice și personalului de cercetare din învățământul superior.

La **alin. (17)**, pentru o structurare riguroasă a enumerării normelor prevăzute la **lit. a)-e)**, recomandăm ca acestea să debuteze astfel:

„a) **acordarea unei gradații de merit**”;

„b) **acordarea unui concediu plătit cu durata de 6 luni, o singură dată...**”;

„c) **suportarea integrală ori parțială...**”;

„d) **suportarea cheltuielilor de transport...**”;

„e) **reducerea cu 50% a costurilor de cazare, masă și tratament în bazele de odihnă și tratament, finanțată de la bugetul asigurărilor sociale de stat.**”.

181. La **art. 216 alin. (4)**, potrivit uzanțelor normative, partea finală a normei va fi redată „**ordin al ministrului**”.

182. La **art. 217**, pentru o exprimare clară a soluțiilor legislative preconizate, propunem următoarea formulare, sub rezerva însușirii acesteia de către inițiator:

„Art. 217. (1) – **Personalul instituției de învățământ superior, studenții și cursanții** sunt protejați în spațiul universitar de autoritățile **însărcinate cu asigurarea ordinii publice.**

(2) Protecția **prevăzută la alin. (1)** se asigură și împotriva persoanei sau grupului de persoane care aduc atingere demnității umane și profesionale a cadrelor didactice **sau de cercetare** ori care împiedică exercitarea drepturilor și obligațiilor **acestora.**

(3) Protecția **prevăzută la alin. (1) și (2)** este solicitată de persoana autorizată conform cartei universitare”.

183. La **art. 218 alin. (2)**, opinăm că decizia privind continuarea activității cadrului didactic sau de cercetare trebuie să se facă cu acordul acestuia. Pentru considerentul arătat, precum și pentru suplețea normei, recomandăm ca aceasta să fie reformulată astfel:

„(2) Senatul universitar, în baza criteriilor de performanță profesională și a situației financiare, poate decide continuarea activității unui cadru didactic sau de cercetare după pensionare, **cu acordul acestuia**, în baza unui contract **individual de muncă** pe perioadă determinată de un an, cu posibilitatea de prelungire anuală conform cartei universitare, fără limită de vârstă”.

La **alin. (3)**, pentru un plus de rigoare în exprimare, recomandăm înlocuirea expresiei „în cazul în care instituțiile de învățământ superior nu pot acoperi normele cu titulari pot hotărî menținerea calității de titular în învățământ și/sau în cercetare” cu expresia „în cazul în care instituțiile de învățământ superior nu pot acoperi normele **didactice** cu **cadre didactice titulare**, acestea pot hotărî, **cu acordul cadrului didactic**, menținerea **acestuia** ca titular în învățământ și/sau în cercetare”.

184. La **art. 219**, propunem eliminarea **alin. (1)**, ca superfluu, obiectul de reglementare, și anume asigurarea calității în învățământul superior, rezultând din chiar denumirea Titlului IV. În ipoteza însușirii acestei observații, alineatele subsecvente se renumerotează.

La **actualul alin. (2)**, pentru un plus de rigoare, recomandăm ca norma propusă să debuteze astfel: „(...) Misiunea **activităților de asigurare și evaluare a calității educației...**”.

La **actualul alin. (3)**, pentru o structurare mai clară a normei, sugerăm reformularea acesteia după cum urmează:

„(3) Prevederile prezentului titlu se aplică:

a) instituțiilor de învățământ superior și organizațiilor furnizoare de educație din România;

b) instituțiilor de învățământ superior **acreditate** și organizațiilor furnizoare de educație **autorizate provizoriu** în România, care funcționează legal pe teritoriul altor state”.

185. La **art. 220 alin. (1) lit. a)**, recomandăm reformularea părții finale a normei astfel: „asigurarea calității activităților pe care **acestea** le desfășoară;”.

186. La **art. 221, partea introductivă** va fi completată astfel:

„Art. 221. - În **sensul** prezentei legi, **expresiile de mai jos au următoarea semnificație**:

La **lit. a)**, pentru un plus de rigoare în exprimare, sugerăm următoarea formulare:

„a) organizația furnizoare de educație este o **persoană juridică** fără scop patrimonial care, în urma procesului de evaluare externă și autorizare **provizorie de funcționare**, **dobândește** dreptul de a

desfășura activități de învățământ pe bază de programe și/sau domenii de studii de nivel universitar și/sau postuniversitar, legal organizate”.

187. La **art. 222**, norma propusă la **alin. (1)** este în fapt definiția calității educației, prevăzută la pct. 14 din anexă. Prin urmare, pentru evitarea paralelismului legislativ, propunem eliminarea acestui element structural și renumerotarea alineatelor subsecvente.

188. La **art. 223 alin. (1)**, recomandăm ca expresia „informații comprehensive” să fie redată sub forma „informații **complete**”.

189. La **art. 224 alin. (4)**, pentru unitate de redactare, formularea „a standardelor” va fi redată „standardelor”. Totodată, partea finală a normei va fi reformulată astfel: „...aferenți domeniului Managementul calității, **prevăzut** la art. 225 alin. (4)”.

La **alin. (5) teza întâi**, formularea „se descriu” va fi înlocuită cu „se **stabilesc**”, iar partea finală a normei va fi reformulată astfel: „... , și **se aprobă** prin hotărâre a Guvernului, la **propunerea** Ministerului Educației”. La **teza a doua**, expresia „Aceasta precizează” va fi înlocuită cu „sintagma „**Metodologia prevede**”.

La **alin. (6)**, întrucât se face trimitere la același articol, propunem ca norma de trimitere să fie redată astfel: „alin. (1) lit. c)”.

190. La **art. 225 alin. (5)**, termenul „European” va fi redat cu inițială mică”. Totodată, expresia „Abordarea Europeană” va fi înlocuită cu „Abordarea **europeană**”, observație valabilă și pentru celelalte situații similare din proiect, iar paranteza „(AE)” va fi eliminată.

191. La **art. 226**, la **partea introductivă a alin. (7)**, partea finală a normei va fi completată astfel: „... **persoane** provenind din următoarele categorii:”.

La **alin. (8)**, expresia „instituția de învățământ” va fi înlocuită cu sintagma „instituția de învățământ **superior**”.

192. La **art. 227 alin. (1) lit. b)**, termenul „Senat” va fi înlocuit cu „**senatul universitar**”. Totodată, semnalăm o posibilă dublă reglementare cu privire la normele „analizat în Senat” și „este prezentat și dezbătut în forul decizional”, forul respectiv fiind chiar senatul universitar.

La **lit. d)**, expresia „ale furnizoare” va fi completată astfel: „ale **organizației** furnizoare”.

193. La **art. 228 alin. (1)**, pentru fluența normei, propunem următoarea formulare:

„Art. 228. - (1) Evaluarea externă a calității educației pentru programe și domenii de studii universitare și postuniversitare, inclusiv

de formare profesională a adulților, **precum și evaluarea externă** a instituțiilor de învățământ superior și organizațiilor furnizoare de educație se face la termenele stabilite în vederea acreditării, la inițiativa acestora sau a Ministerului Educației”.

194. La **art. 229 alin. (2) lit. b)**, pentru fluența normei, expresia „studii de scurtă durată, licență, masterat, doctorat, studii postuniversitare sau de formare profesională a adulților” se va înlocui cu expresia „studii de scurtă durată, **de licență, de masterat și de doctorat, studii postuniversitare și de formare profesională a adulților**”.

195. Referitor la soluția legislativă propusă la **art. 233**, pentru un plus de previzibilitate a normei și fără a ne pronunța asupra oportunității acesteia, pentru atingerea dezideratului asigurării unui învățământ superior de calitate, considerăm că norma trebuie completată în sensul prevederii ipotezei potrivit căreia, la 5 ani de la evaluarea simplificată, următoarea evaluare va parcurge procedura standard și nu pe cea simplificată.

196. La **art. 232**, pentru un plus de rigoare în exprimare, recomandăm ca partea finală a normei să fie reformulată astfel „din partea **ARACIS** sau **altei** agenții de asigurare a calității din străinătate **înscrisă în EQAR**, denumită în continuare AAC, în cadrul unui proces de evaluare intermediară”.

197. La **art. 237**, potrivit uzanțelor normative, norma propusă va debuta astfel: „Art. 237. - Prin excepție de la prevederile art. 231 și 236, în situații **temeinic** justificate...”. Totodată, sugerăm ca partea finală să fie redată sub forma „... cu privire la **prelungirea** acordată”.

Totuși, referitor la soluția legislativă, potrivit căreia excepția se poate acorda de către ARACIS „în situații bine justificate”, semnalăm că norma este lipsită de previzibilitate și recomandăm introducerea în textul legislativ a unei norme care să prevadă expres care sunt aceste situații.

198. La **art. 238 alin. (1) lit. c)**, pentru unitate de redactare, se va elimina cuvântul „pentru” din debutul normei.

La **alin. (3)**, **teza a doua** va fi redată astfel: „**În acest caz, evaluarea se realizează la nivel de domeniu**”. Observația este valabilă și pentru **alin. (5)**.

La **alin. (6) lit. d)**, pentru unitate terminologică, expresia „raportul experților” va fi înlocuită cu „raportul **de evaluare**”.

La **lit. e)**, norma va debuta cu inițială mică. Totodată, pentru un plus de rigoare în exprimare, recomandăm împărțirea acesteia în două teze. Astfel, a doua teză ar putea avea următoarea redactare: „**După**

analiza raportului de evaluare și confirmarea propunerii de acreditare sau neacreditare, ARACIS transmite propunerea respectivă către Ministerul Educației”.

199. La art. 239 alin. (1), recomandăm ca expresia „a domeniilor de masterat” se să fie înlocuită cu „**precum și a domeniilor de studii universitare de masterat**”. De asemenea, pentru un plus de rigoare în exprimare, sugerăm reformularea părții finale a normei astfel: „... se aprobă **prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Educației și pe baza avizului AAC**”.

La **alin. (2),** recomandăm ca virgula introdusă după cuvântul „doctorat” să fie înlocuită cu conjuncția „și”.

200. La art. 240 alin. (1), nu rezultă care este rolul Ministerul Educației în procesul de informare a instituției de învățământ superior, altul decât cel de realizare a oficiilor de transmitere a raportului de la ARACIS către aceasta. Totodată, semnalăm că la alin. (1) se vorbește de „informare”, în vreme ce la alin. (2) de „comunicarea raportului”.

Sub aspectul redactării, sugerăm ca expresia „o altă AAC” să fie redată „altă AAC”, observația fiind valabilă și pentru alte situații similare, precum și atunci când în proiect este folosită expresia „o altă agenție de asigurare a calității”.

De asemenea, propunem ca expresia „informează Ministerul Educației, în termen de 15 zile lucrătoare,” să fie completată cu „**aceasta comunică raportul Ministerul Educației, în termen de 15 zile lucrătoare de la data finalizării acestuia**”. Totodată, pentru un plus de rigoare în exprimare, recomandăm împărțirea normei în două teze. Astfel, a doua teză ar putea avea următoarea redactare: „**Ministerul Educației comunică raportul instituției de învățământ superior/organizației furnizoare de educație, în termen de 30 zile lucrătoare de la primirea acestuia din partea AAC**”.

La **alin. (2),** pentru fluența normei, sugerăm ca expresia „în cazul programelor de studii universitare de scurtă durată, de studii universitare de licență, al domeniilor de masterat ori de doctorat” să fie redactată astfel: „în cazul programelor de studii universitare de scurtă durată **sau** de licență **ori** al domeniilor de masterat **sau** de doctorat”.

La **alin. (3) lit. a),** pentru rigoare normativă, propunem ca norma să debuteze astfel: „a) inițierea **hotărârii** Guvernului sau **aprobarea ordinului** ministrului educației, după caz, **de intrare în lichidare a programelor și/sau a domeniilor...**”. Observația este valabilă, în mod corespunzător, și pentru **art. 241 alin. (1) lit. a).**

Pentru rațiuni similare, sugerăm ca partea finală a normei prevăzute la **alin. (4)** să fie redactată astfel: „datei **intrării în vigoare a hotărârii** Guvernului sau **a ordinului** ministrului educației, **potrivit** alin. (3) lit. a)”. Observația este valabilă, în mod corespunzător, și pentru **alin. (7)**.

201. La partea introductivă a art. 241 alin. (1), recomandăm ca expresia „în vederea acreditării, a evaluării periodice, pentru programele”, să fie redactată astfel: „în vederea acreditării **sau** evaluării periodice pentru programele”. Observația este valabilă, în mod corespunzător, și pentru **alin. (2)**.

Totodată, pentru unitate de redactare, partea finală a normei ar putea fi formulată astfel: „... Ministerul Educației dispune **cumulativ** următoarele măsuri:”.

La **alin. (2) lit. a)**, pentru evitarea repetiției, sugerăm ca expresia „sau inițierea proiectului de lege” să fie formulată astfel: „sau **a** proiectului de lege”.

La **alin. (3)**, potrivit uzanțelor normative, recomandăm ca partea finală a normei să fie redactată astfel: „... anul universitar următor **datei intrării în vigoare a ordinului ministrului educației**, a hotărârii **Guvernului** sau a legii, după caz”.

202. La art. 243 alin. (1), din rațiuni de rigoare terminologică, fiind vorba de obținerea autorizației de funcționare provizorie, se va elimina expresia „/instituția de învățământ superior”.

La **alin. (2)**, semnalăm o aparentă necorelare logică între expresiile „rapoartele anuale”, care indică periodicitatea, și „atunci când solicită”, care nu indică o periodicitate.

203. La art. 244 alin. (2), pentru claritatea și previzibilitatea normei de incriminare a faptei constând în desfășurarea activităților de învățământ de nivel universitar, postuniversitar și de formare profesională a adulților „în alte condiții decât cele prevăzute prin prezenta lege”, este necesar să se facă trimitere expresă la dispozițiile din proiect avute în vedere de text.

Observația are în vedere și faptul că, potrivit art. 258 alin. (3), nerespectarea anumitor condiții pentru desfășurarea activităților de formare sau educaționale este stabilită drept contravenție. Se impune, de aceea, reanalizarea celor două norme, astfel încât sfera faptelor care constituie infracțiuni să fie delimitată în mod clar de cea a faptelor care constituie contravenții.

Pentru același motiv, la art. 244 alin. (2), stabilirea pedepsei ar trebui făcută prin trimitere expresă la dispozițiile art. 348 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal.

De asemenea, întrucât fapta de „eliberare de acte de studii în alte condiții decât cele prevăzute prin prezenta lege” nu intră în sfera activităților pentru care legea cere autorizație, avute în vedere de art. 348 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, este necesar ca fapta să constituie o infracțiune de sine stătătoare, urmând ca prin proiect să fie stabilită în mod expres și pedeapsa pentru aceasta.

Totodată, pentru fluența normei, expresia „de nivel universitar, postuniversitar” va fi redată sub forma „de nivel universitar și postuniversitar”. Observația este valabilă și pentru alte situații similare din proiect.

Nu în ultimul rând, pentru o corectă informare juridică asupra Codului Penal, trimiterea la acesta se va face astfel: „conform **Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare**”.

204. La **art. 245 alin. (1)**, din rațiuni de unitate terminologică, expresia „personal didactic, administrativ și de cercetare” va fi înlocuită cu „personal didactic, **de cercetare și administrativ**”.

205. La **art. 246 alin. (1)**, expresia „nivel universitar, postuniversitar” va fi redactată „nivel universitar și postuniversitar”. Observația este valabilă și pentru alte situații similare din proiect.

La **alin. (2)**, pentru o completă informare juridică, trimiterea la actul normativ avut în vedere se va face astfel : „**potrivit prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 49/2009 privind libertatea de stabilire a prestatorilor de servicii și libertatea de a furniza servicii în România, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 68/2010, cu modificările ulterioare**”.

Totodată, expresia „stat membru și stat terț al UE” va fi reformulată „stat membru **al Uniunii Europene sau stat terț**”. De asemenea, sugerăm ca expresia „vin să organizeze” să fie înlocuită cu „**intenționează să organizeze**”.

La **alin. (4)**, pentru unitate terminologică, expresia „a președintelui, vicepreședintelui și a membrilor Consiliului ARACIS, precum și pentru personalul din aparatul tehnic propriu” va fi redactată „a președintelui, vicepreședintelui și membrilor Consiliului ARACIS, precum și **a personalului** din aparatul tehnic propriu”. Totodată, semnalăm lipsa de unitate terminologică, prin referirea la „aparatul

tehnic”, în vreme ce alin. (3) menționează „aparatul de lucru”. Observația privește și **art. 252 alin. (2)**.

206. La **art. 247 alin. (3)**, virgula care precedă expresia „domeniul de studii universitare de doctorat” se înlocuiește cu conjuncția „și”. Totodată, potrivit uzanței normative, recomandăm ca partea finală a primei teze să fie reformulată astfel: „... conform **metodologiei aprobate prin ordin al ministrului educației, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I**”.

207. La **art. 248 alin. (1)**, pentru rigoare normativă, recomandăm reformularea **părții introductive** astfel:

„Art. 248. – (1) ARACIS **exercită următoarele atribuții în domeniile evaluării externe și acreditării**.”

La **lit. a)**, recomandăm reformularea expresiei „cu consultarea părților interesate, instituții de învățământ superior și beneficiari ai educației, propunerea de metodologie de evaluare externă” după cum urmează: „cu consultarea **instituțiilor de învățământ superior și beneficiarilor** educației, **metodologia de evaluare externă**”.

La **alin. (2)**, propunem ca expresia „standardele și *indicatorii specifice* pentru fiecare proces” să fie reformulată „standardele și indicatorii **proprii fiecărui proces**”. De asemenea, expresia „pe baza propunerii ARACIS” ar trebui redactată „**la propunerea ARACIS**”.

La **alin. (3)**, recomandăm ca expresia „programarea în timp a procesului” să fie redată „**planificarea procesului**”.

La **alin. (5) lit. b)**, propunem ca norma preconizată să debuteze astfel: „b) colaborează cu Ministerul Educației și cu **Agenția Română pentru Asigurarea Calității și Inspecție în Învățământul Preuniversitar, denumită în continuare ARACIIP, la elaborarea...**”.

La **lit. c)**, fiind vorba de o atribuție ARACIS, sugerăm ca norma propusă să debuteze astfel: „c) **se consultă semestrial cu ARACIIP...**”.

La **lit. d)**, fiind singura utilizare în textul legislativ, acronimul „CNRED” va fi redat *in extenso*, astfel: „**Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor**”.

La **lit. e)**, virgula care precedă cuvântul lucrări se înlocuiește cu conjuncția „și”.

208. La **art. 249 alin. (2)**, pentru precizia normei, este de analizat dacă genul „contracte civile” nu ar trebui înlocuit cu specia „contracte de prestări de servicii”. Totodată, pentru o exprimare armonioasă, sugerăm ca norma să debuteze astfel: „(2) **ARACIS poate încheia cu evaluatorii prevăzuți la alin. (1) contracte de prestări de servicii**”.

Totodată, sugerăm introducerea unui nou alineat, alin. (3), cu următorul cuprins:

„(3) Tarifele pentru serviciile prevăzute la alin. (2) se stabilesc prin hotărâre a Consiliului ARACIS”.

209. La **art. 251 alin. (1)**, pentru fluența normei, recomandăm ca aceasta să debuteze astfel: „a) 17 cadre didactice **din** învățământul superior...”.

La **alin. (2)**, pentru suplețea normei, recomandăm reformularea părții finale astfel: „... pe baza criteriilor de prestigiu profesional și moral **și de competență profesională și științifică**”.

La **alin. (3)**, sugerăm eliminarea sintagmei „anterior declanșării concursului”, ca fiind superfluă, cât timp concursul nu se poate organiza decât pe baza hotărârii Consiliului ARACIS. Ca atare, partea finală a normei ar putea fi reformulată astfel: „... prin hotărâre a Consiliului ARACIS, **care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.**” Observația este valabilă în mod corespunzător și pentru **alin. (4)**.

La **alin. (4)**, în cazul în care inițiatorul are în vedere aprobarea unei metodologii unice care să reglementeze ipotezele juridice preconizate la alin. (3) și (4), sugerăm ca partea finală a normei să fie redată astfel: „... pe baza **metodologiei prevăzute la alin. (3)**”.

La **alin. (7)**, pentru suplețea normei, recomandăm ca aceasta să fie redată astfel:

„(7) Membrii Consiliului ARACIS prevăzuți la alin. (1) lit. a) pot îndeplini această calitate pentru două mandate”.

210. La **art. 253 alin. (3)**, pentru precizia normei și sub rezerva însușirii observației formulate pentru art. 251 alin. (4), recomandăm ca norma de trimitere să fie redactată „art. 251 **alin. (3)**”.

211. La **art. 254 alin. (1) lit. a)**, partea finală a normei va fi redată „... **evaluarea calității educației**”. Observația este valabilă și pentru **lit. b)**.

La **lit. b)**, cuvântul „similare” se înlocuiește cu „**echivalente**”.

La **alin. (2)**, pentru fluența normei, recomandăm reformularea acesteia astfel:

„(2) Selectarea experților evaluatori se realizează pe baza criteriilor de competență, în temeiul unei proceduri transparente aprobate de către Consiliul ARACIS, care se publică pe site-ul acesteia”.

212. La **art. 255 alin. (1)**, expresia „soț, afini sau rude până la gradul al treilea” va fi redactată astfel: „soț/soție, afini sau rude **până la gradul al III-lea inclusiv**”.

În mod similar, la **alin. (2)**, expresia „soț, afini sau rude până la gradul al treilea” va fi redată sub forma „soț/**soție, afin sau rudă** până la gradul al **III-lea inclusiv**”.

213. La **art. 256 alin. (2) lit. b)**, sugerăm ca expresia „și din alte surse” să fie redată „și alte surse”.

La **alin. (3)**, pentru un plus de rigoare normativă, sugerăm ca partea finală a normei să fie reformulată astfel: „... **se elaborează de ARACIS și se aprobă** prin hotărâre a Guvernului, **la propunerea Ministerului Educației**”.

Pentru același considerent, partea finală a **alin. (4)** va fi redactată „**se aprobă prin hotărâre a Consiliului ARACIS**”.

214. La **art. 257 alin. (1)**, sugerăm eliminarea cuvântului „proprii”, ca superfluu.

Totodată, pentru identitate de redactare cu alin. (1), propunem ca norma preconizată la alin. (2) să fie reformulată după cum urmează:

„(2) **În exercitarea funcției, președintele ARACIS emite decizii**”.

215. La **art. 258 alin. (1)**, pentru unitate de redactare, expresiile „de licență, disertație și de doctorat” și „de licență disertație și de doctorat” vor fi redată „de licență, **de** disertație și de doctorat”.

La **alin. (4)**, semnalăm că noțiunea de „activități de formare” nu este suficient de clară, întrucât nu se înțelege dacă se are în vedere doar activitatea de formare profesională a adulților la care se referă majoritatea normelor din proiect sau sunt avute în vedere și alte activități de formare. Este necesară reanalizarea și completarea normei în funcție de intenția de reglementare.

De asemenea, pentru asigurarea uniformității în materie contravențională, sintagma „se sancționează contravențional cu amendă în cuantum de la 50.000 lei la 100.000 lei.” trebuie înlocuită cu expresia „**constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 50.000 lei la 100.000 lei**”.

La **alin. (6)**, pentru un spor de rigoare normativă, textul trebuie reformulat, astfel:

„(6) Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor prevăzute **la alin. (4) și (5) se fac** de către ofițerii sau agenții de poliție din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, care au competențe în domeniu.”

Fără a ne pronunța asupra oportunității soluției legislative, este de analizat dacă în cazul faptei prevăzute drept contravenție la alin. (4) nu ar trebui ca agenți constatatori să fie persoanele împuternicite din cadrul

unei autorități cu competență în domeniul învățământului superior și nu agenții sau ofițerii de poliție din cadrul Ministerul Afacerilor Interne.

Pentru asigurarea unei reglementări complete, art. 258 trebuie să cuprindă și norma privind aplicarea, în ceea ce privește contravențiile prevăzute la alin. (4) și (5), a dispozițiilor Ordonanței Guvernului nr. 2/2001. Pentru acest motiv, art. 258 trebuie completat cu un nou alineat, alin. (7), cu următorul cuprins:

„(7) Contravențiilor prevăzute la alin. (4) și (5) le sunt aplicabile dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 2/2001, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 180/2002, cu modificările și completările ulterioare.”.

216. În acord cu uzanțele normative, **art. 259 alin. (1)** va fi redat astfel:

„Art. 259. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la 90 de zile de la **de la data publicării** în Monitorul Oficial al României, Partea I”.

La **alin. (2)**, potrivit uzanțelor normative, sugerăm ca norma să debuteze astfel:

„(2) În termen de 8 luni de la **data intrării** în vigoare a prezentei legi, Ministerul Educației stabilește, prin ordin al ministrului educației, **care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I**, măsurile tranzitorii...”.

La **alin. (3)**, pentru concizia normei, recomandăm reformularea acesteia astfel:

„(3) Prin excepție de la prevederile alin. (1), **studiile de scurtă durată, precum și învățământul superior dual** se organizează începând cu anul universitar 2024-2025, după autorizarea de funcționare provizorie acordată de ARACIS”.

Referitor la **alin. (4) lit. a)**, prin care se dispune abrogarea unor prevederi din Legea nr. 1/2011, în aplicarea prevederilor art. 64 alin. (2) din Legea nr. 24/2000, potrivit căroră „*în cazul unor abrogări parțiale intervenite succesiv, ultima abrogare se va referi la întregul act normativ, nu numai la textele rămase în vigoare*”, ar urma ca **abrogarea parțială a Legii nr. 1/2011 să fie prevăzută în primul proiect al legilor învățământului care va fi adoptat, urmând ca abrogarea totală a respectivei legi să fie prevăzută în proiectul care va fi adoptat al doilea.**

La **lit. b)**, potrivit uzanțelor normative, norma propusă va fi redată astfel:

„b) Legea nr. **288/2004** privind organizarea studiilor universitare, publicată în **Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 614 din 7 iulie 2004**, cu modificările și completările ulterioare;”.

La **lit. c)**, având în vedere modificarea titlului Ordonanței de urgență nr. 127/2000, expresia „avansate academice” va fi înlocuită cu sintagma „**postuniversitare de specializare**”.

La **lit. d)**, pentru a evidenția intervențiile legislative suferite de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/2005, sintagma „cu modificările ulterioare” din finalul normei va fi înlocuită cu sintagma „cu modificările și completările ulterioare”.

La **lit. e)**, potrivit uzanțelor normative, norma preconizată va fi redactată astfel:

„e) Ordonanța de **urgență** a Guvernului nr. **133/2000** privind învățământul universitar și postuniversitar de stat cu taxă, peste locurile finanțate de la bugetul de stat, publicată în **Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 465 din 25 septembrie 2000**, aprobată cu modificări prin Legea nr. **441/2001**, cu modificările ulterioare;”.

Totodată, semnalăm că formularea „precum și orice alte dispoziții contrare” este în dezacord cu prevederile art. 65 alin. (3) din Legea nr. 24/2000, potrivit căroră, în vederea abrogării, dispozițiile normative vizate trebuie determinate expres, prin menționarea tuturor datelor de identificare ale acestora. Prin urmare, această expresie trebuie înlocuită cu precizarea expresă a prevederilor legale avute în vedere spre abrogare.

La **alin. (5)**, recomandăm ca norma să debuteze astfel: „(5) **La data intrării** în vigoare a prezentei legi, instituțiile...”. În ipoteza însușirii acestei observații, expresia „începând cu intrarea în vigoare a prezentei legi”, din finalul normei”, va fi eliminată.

Totodată, sugerăm ca expresia „calificări de nivel 5 (studii de scurtă durată), nivel 6, nivel 7 și nivel 8” să fie reformulată astfel: „calificări de la nivelul 5 până la nivelul 8”. Observația este valabilă și pentru **alin. (6)**.

La **alin. (7)**, întrucât Legea nr. 1/2011 nu este la prima menționare în text, denumirea acestui act normativ va fi redată astfel „**Legea nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare**”; observația este valabilă în mod corespunzător și la pentru **art. 263**, în acest caz urmând a fi eliminată și norma referitoare la publicarea în editorial.

La **alin. (8)**, pentru corectitudinea redactării, titulatura actului normativ va fi redată astfel: „Hotărârea **Guvernului nr. 681/2011**”.

privind aprobarea Codului studiilor universitare de doctorat, **cu modificările și completările ulterioare**”.

În ceea ce privește norma preconizată la **alin. (10)**, semnalăm că aceasta nu este redată cu respectarea exigențelor de tehnică legislativă. Astfel, apreciem că situația prezentată echivalează, în fapt, cu abrogarea Ordinului ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 3666/2012 privind aprobarea Codului drepturilor și obligațiilor studentului, motiv pentru care propunem eliminarea din proiect a respectivului alineat, norma de abrogare urmând a fi prevăzută în ordinul ministrului educației prevăzut la art. 125 alin. (2).

La **alin. (11)**, potrivit uzanțelor normative, recomandăm ca aceasta să debeatze astfel: „(11) În termen de 8 luni de la **data intrării** în vigoare a prezentei legi, **se aprobă ordinul ministrului educației și al ministrului sănătății privind stabilirea modului de emitere a avizelor...**”. Cât privește expresia „exercitarea profesiei”, considerăm că norma este lipsită de previzibilitate, întrucât nu precizează despre ce profesie/profesii este vorba.

Prezentul proiect de lege prevede și alte norme care reprezintă temei pentru aprobarea unor ordine ale ministrului și pentru care trebuie prevăzut un termen în acest scop, fiind necesară, în cazul ordinelor cu caracter normativ, și mențiunea că acestea „se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I”.

La **alin. (12)**, actul normativ de la ale cărui prevederi se face excepție fiind la a doua menționare în text, denumirea acestuia va fi redată astfel: „Legii nr. 206/2004, **cu modificările și completările ulterioare**”.

217. La **art. 260 alin. (1)**, potrivit uzanțelor normative, sugerăm ca norma să debeatze astfel: „Art. 260. – (1) **În** termen de 1 an de la **data intrării** în vigoare a prezentei legi, **senatele universitare adoptă** noua carte universitară, **metodologiile și regulamentele...**”.

218. La **art. 262 alin. (2) teza a doua**, pentru un plus de claritate, sugerăm reformularea normei astfel: „Raportul anual **al Ministerului Educației** privind starea învățământului superior se **elaborează** pe **baza indicatorilor** prevăzuți la alin. (1)”.

219. Proiectul de lege trebuie să cuprindă o normă tranzitorie referitoare la situația actelor normative cu caracter infralegal emise în temeiul Legii nr. 1/2011, care ar putea avea următoarea redactare:

„... **Până la data intrării în vigoare a actelor normative subsecvente, emise în executarea prezentei legi, se aplică**

prevederile actelor normative în vigoare, în măsura în care nu contravin acesteia”.

220. Cu privire la anexa proiectului, în acord cu uzanțele normative, este necesară inserarea unui nou articol prin care să se facă apartenența anexei, cu următoarea redactare:

„Art. 264 – Definițiile unor termeni și expresii din cuprinsul prezentei legi sunt prevăzute în anexa care face parte integrantă din aceasta”.

Ca urmare, pentru respectarea normelor de tehnică legislativă, propunem ca marcarea **anexei** să se realizeze pe prima pagină, în partea dreaptă sus prin expresia „**Anexă**”, iar sintagma „Termenii și expresiile utilizate în cuprinsul prezentei legi sunt definiți în anexa care face parte integrantă din prezenta lege”, antepusă titlului, să fie eliminată ca inadecvată.

De asemenea, pentru o exprimare corectă, sugerăm următoarea formulare pentru titlul anexei:

„Lista definițiilor unor termeni și expresii din cuprinsul legii”.

221. În ceea ce privește definițiile termenilor și expresiilor cuprinse în anexa proiectului de lege, formulăm următoarele observații și propuneri:

(1) La **pct. 1**, cuvântul „teoretică” va fi eliminat.

(2) La **pct. 3**, pentru unitate terminologică, recomandăm ca expresia „organizația interesată” să fie înlocuită cu sintagma „organizația furnizoare de educație”. De asemenea, din rațiuni de redactare, expresia „de a emite diplome și certificate” se va înlocui cu „de emitere a diplomelor și certificatelor”.

(3) La **pct. 5**, fiind vorba de o enumerare, recomandăm redarea tezei a doua a normei astfel:

„Noțiunii „competențe transversale” îi sunt asociate următoarele domenii:

a) gândire critică și inovatoare;

b) abilități interpersonale;

c) abilități intrapersonale;

d) cetățenie;

e) alfabetizare media și informațională;

f) altele, **domeniu** creat ca o modalitate prin care cercetătorii pot include competențe, cum ar fi sănătatea fizică sau valorile religioase, care ar putea să nu se încadreze în **unul** dintre celelalte **domenii**”.

(4) La **pct. 6**, expresia „părților interesate” va fi redată sub forma „**părțile** interesate”. De asemenea, sugerăm eliminarea cuvântului „satisfăcătoare”, ca superfluu.

(5) La **pct. 9**, considerăm că definiția nu este completă, întrucât evaluarea în vederea autorizării provizorii de funcționare poate să vizeze inclusiv persoana juridică interesată în furnizarea de educație. Totodată, autorizarea provizorie de funcționare poate să privească atât nivelul instituțional, cât și cel al programelor sau domeniilor de studii.

(6) La **pct. 15**, expresia „CEC (European Qualifications Framework EQF)” și expresia „cadre sau” se vor elimina, ca superflue. Din rațiuni de fluentă a normei, sugerăm comasarea tezelor 2-4 astfel: „**Acesta asigură** îmbunătățirea transparenței și recunoașterii aptitudinilor și competențelor, **definește descriptorii** pentru fiecare nivel de calificare și **stabilește criteriile** de corelare, **sprijină** practicile existente în materie de recunoaștere datorită faptului că asigură un nivel sporit de încredere, înțelegere și comparabilitate a calificărilor și poate facilita procesul de recunoaștere în scopuri profesionale și de învățare”.

(7) La **pct. 17**, definiția cercetării științifice universitare este una dintre definițiile preluate din Legea nr. 1/2011. Totuși, recomandăm reanalizarea acestei definiții, plecând de la elemente care alcătuiesc acest domeniu fundamental al cunoașterii, și anume cercetarea științifică fundamentală și aplicativă, precum și domeniile conexe, respectiv dezvoltarea tehnologică și inovarea bazată pe cercetare-dezvoltare.

(8) La **pct. 18 teza întâi**, se va elimina acronimul ESCO, acesta fiind definit deja în cuprinsul legii. Totodată, propunem reanalizarea expresiei „și educație și formare profesională” din final, aceasta nefiind integrată armonios în cuprinsul normei.

(9) La **pct. 19**, pentru unitate terminologică, expresia „programelor de educație” va fi redată „programelor de **studii**”.

(10) La **pct. 23**, expresia „reprezintă asociere” va fi înlocuită cu „reprezintă o asociere”.

(11) La **pct. 24**, paranteza „(ECTS – European Credit Transfer System)” se va elimina.

(12) La **pct. 25**, pentru fluentă a normei, sugerăm reformularea părții finale astfel: „unei **instituții de învățământ superior sau organizații furnizoare de educație** în procesul autorizării de funcționare provizorie, acreditării, menținerii acreditării, evaluării externe și interne și asigurării calității **educației**”.

(13) La **pct. 28**, sugerăm reformularea expresiei „formare de rezultate ale învățării”, întrucât este lipsită de previzibilitate și improprie limbajului de specialitate.

(14) Referitor la norma propusă la **pct. 30**, semnalăm că definiția EQF este prevăzută și la **pct. 15**; prin urmare, pentru evitarea dublei reglementări, aceasta va fi eliminată și punctele subsecvente vor fi renumerotate.

(15) La **pct. 33**, sugerăm ca partea finală a normei să fie reformulată astfel: „a dobândit cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie într-un domeniu de studii”.

(16) La **pct. 35**, este de analizat care sunt sensul și eficiența juridică a termenului „progresiv” din finalul normei.

(17) La **pct. 36**, sugerăm ca partea finală a normei să fie reformulată astfel: „... autoritatea competentă **în domeniul educației** a unui **stat** sau de către o unitate **administrativ-teritorială a acestuia** ca aparținând sistemului său de învățământ superior”.

(18) La **pct. 38**, sugerăm reanalizarea expresiei „în condițiile unui regim juridic de drept public”, având în vedere că educația și formarea profesională se realizează și în instituții de învățământ superior particulare.

(19) Referitor la normele propuse la **pct. 39 și 40**, considerăm că este necesară eliminarea acestora, întrucât nici Constituția României, nici prezentul proiect de lege nu folosește noțiunile de „învățământ public” și de „învățământ privat”.

(20) La **alin. 41**, pentru o exprimare armonioasă, recomandăm ca expresia „comunicare în și cu societatea” să fie redată sub forma „comunicare în **societate și cu membrii acesteia**”. Totodată, reiterăm observația formulată pentru art. 215 alin. (3).

(21) La **pct. 42**, întrucât legea reglementează învățământul superior, recomandăm ca expresia „la nivelul unei unități/instituții de învățământ din cadrul sistemului național de învățământ” să fie înlocuită cu expresia „la nivelul unei instituții de **învățământ superior**”.

Referitor la durata mandatului, proiectul de lege prevede că mandatele rectorului și senatului universitar sunt de 5 ani. Prin urmare, recomandăm reformularea **tezei a doua** astfel: „**De regulă, mandatul are o durată de 5 ani**”.

(22) La **pct. 44**, pentru o exprimare armonioasă, recomandăm ca expresia „instituția de învățământ superior la care are loc perioada de studii și desfășurarea de activități” să fie reformulată astfel: „instituția

de învățământ superior care **furnizează programul de studii, prin desfășurarea de activități**".

(23) La **pct. 46**, întrucât acronimul NEETs nu se regăsește în proiectul de lege, propunem eliminarea acestuia.

(24) La **pct. 47**, potrivit normelor de tehnică legislativă, parantezele vor fi eliminate, iar norma va fi redată astfel: „aducătoare de **venituri** în bani sau natură”.

(25) La **pct. 48**, întrucât proiectul face distincție terminologică între noțiunile „organizație furnizoare de educație” și „instituție de învățământ superior”, recomandăm ca primele două teze ale normei propuse să fie comasate astfel:

„48. Organizația furnizoare de educație este persoana juridică fără scop patrimonial care se supune procesului de evaluare externă a calității educației și obține autorizarea de funcționare provizorie, **care** îi conferă dreptul de a desfășura activități de învățământ pe bază de programe și/sau domenii de studii de nivel universitar și/sau postuniversitar.”

(26) La **pct. 51 teza a treia**, pentru evitarea utilizării parantezelor, sugerăm redactarea normei propuse astfel: „Programele comune pot fi naționale, atunci când toate **instituțiile de învățământ superior** implicate sunt din aceeași țară, sau transnaționale **ori** internaționale, atunci când cel puțin două țări diferite sunt reprezentate în rândul instituțiilor de învățământ superior implicate”.

(27) La **pct. 52**, expresia „se certifică îndeplinește cerințele minime” va fi redactată astfel: „se certifică **îndeplinirea cerințelor minime**”.

(28) La **pct. 54**, fiind vorba de o enumerare, recomandăm ca partea finală a normei să fie redactată astfel: „... în vederea **frecventării** unor **programe de studii** suplimentare sau a încadrării în muncă, prin:

- a) acordarea de calificări: certificate, diplome sau titluri;
- b) validarea învățării non-formale și informale;
- c) acordarea de echivalențe, de credite sau de derogări.

(29) La **pct. 55**, recomandăm eliminarea parantezelor (EQAR), acronimul fiind definit în proiect, și (ESG), întrucât acronimul nu este utilizat în proiect. De asemenea, recomandăm ca expresia „asigurarea calității în Europa” să fie reformulată „asigurarea calității **educației** în Europa”.

(30) În ceea ce privește definirea RMUR la **pct. 56**, precizăm că o definiție similară este prevăzută și la art. 124 alin. (1) din proiect, fiind de natură să instituie un paralelism în reglementare.

(31) La **pct. 57**, întrucât acronimele „RNCP” și „RNCIS” nu sunt definite în cuprinsul legii sau în anexă, acestea vor fi redată *in extenso*, astfel: „Registrul Național al Calificărilor Profesionale și Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior”.

(32) **Pct. 58** va fi eliminat întrucât acronimul RUNIDAS a fost definit în cuprinsul legii.

(33) La **pct. 59**, pentru o exprimare corectă, expresia „este capabilă” va fi redactată „este capabil”.

(34) La **pct. 61**, paranteza „(SEIS)” va fi eliminată, întrucât acronimul respectiv nu este folosit în proiectul de lege.

Totodată, pentru fluența normei, recomandăm ca partea finală a acesteia să fie redactată după cum urmează: „...creșterii mobilității studenților, personalului și cercetătorilor și a **șanselor de integrare în muncă a absolvenților**, prin implementarea unor reforme structurale și utilizarea unor instrumente comune, **prin** consolidarea mecanismelor de asigurare a calității **educației**, cu respectarea valorilor fundamentale ale învățământului superior - autonomie **universitară**, libertate academică și integritate, **prin** participarea studenților și a personalului în guvernanta instituției de învățământ superior, **precum și prin asumarea responsabilității publice în învățământul superior**”.

(35) La **pct. 65**, pentru o exprimare armonioasă, recomandăm ca partea finală a normei să fie reformulată astfel: „... un set de **descriptori care indică rezultatele învățării relevante, exprimate sub formă de cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie**, care pot fi evaluate și validate”.

(36) La **pct. 66**, semnificația termenului „unitate” nu este clară în contextul dat.

(37) La **pct. 67**, sugerăm ca norma să debuteze astfel: „67. **Violența psihologică, denumită și bullying, este acțiunea...**”. Totodată, pentru rigoarea normei, recomandăm ca partea finală a acesteia să fie redată astfel: „... acțiune sau serie de acțiuni **care se desfășoară în instituțiile de învățământ superior și în toate spațiile destinate educației și formării profesionale**”.

PREȘEDINTE

Florin IORDACHE

București
Nr.304 /28.03.2023